

Snoeien

**PRAKTISCHE
SNOEIGIDS
VOOR HET
HELE JAAR**

Met
special
gazon

Zo snoei je
rozen &
hortensia's

**BRENG JE
HAAG IN MODEL**

**ALLES OVER HET
SNOEIEN VAN**

DRUIVEN & BLAUWEREGEN
CLEMATIS & FORSYTHIA
BOMEN & VORMSNOEI
FRUITBOMEN & FRUITSTRIJKEN

Snoeivragen

Op de redactie van ons magazine TuinSeizoen krijgen we vaak vragen van tuinliefhebbers. Over ziekten en plagen, de verkrijgbaarheid van bijzondere planten... De meeste gaan echter over snoeien. Ook op onze website www.TuinSeizoen.com worden de snoeipagina's vaak geraadpleegd. Vandaar dat we alle snoeionderwerpen eens hebben gebundeld in deze bewaarspecial waarmee je het hele jaar door uit de voeten kunt. Gewapend met deze kennis, het juiste snoeigereedschap en een beetje lef wordt snoeien een fluitje van een cent!

Geniet van je tuin!

Kristel Engelen

Inhoud

- 4 HELP, IK GA SNOEIEN
- 10 ROZEN SNOEIEN
- 16 HAGEN SNOEIEN
- 22 HEESTERS SNOEIEN
- 28 FORSYTHIA SNOEIEN
- 30 HOE SNOEI IK MIJN HORTENSIA?
- 34 CLEMATIS & ANDERE KLIMPLANTEN
- 40 BLAUWEREGEN SNOEIEN
- 44 FRUITBOMEN SNOEIEN
- 50 KLEINFRUIT SNOEIEN
- 54 DRUIVEN SNOEIEN
- 56 SIERBOMEN SNOEIEN
- 60 TOPIARY
- 66 KUIP- EN KASPLANTEN
- 68 SNOEIKALENDER
- 70 VRAAG EN ANTWOORD
- 73 LAVENDEL
- 74 GAZONONDERHOUD

10

50

Snoeien zorgt voor een betere bloei van je heesters en meer opbrengst van je fruitbomen.

4

44

34

60

Colofon

De special Snoeien is een uitgave van VIPMEDIA Publishing & Services gemaakt door de redactie van TuinSeizoen

Email: redactie.tuin@vipmedia.nl

Internet: www.tuinseizoen.com

Voor Nederland

Redactie TuinSeizoen

Postbus 7272, 4800 GG Breda, tel. 076-530 17 15

Voor België

Redactie TuinSeizoen

Komiteitstraat 46-52, 2170 Merksem, tel. 03-645 42 94

Redactie: Jacqueline Leenders (hoofdredactie),

Kristel Engelen (adjunct-hoofdredacteur)

Annemarie Görts, Monique van der Voort (eindredactie)

Foto's: Shutterstock

Tekeningen: Shera van den Wittenboer

Advertentieverkoop: Marc Cruyplant

Directie: Michel Florisson (verantwoordelijk uitgever)

Vormgeving: Iris Verheijen

Niets van deze uitgave mag overgenomen worden zonder schriftelijke toestemming van de uitgever.

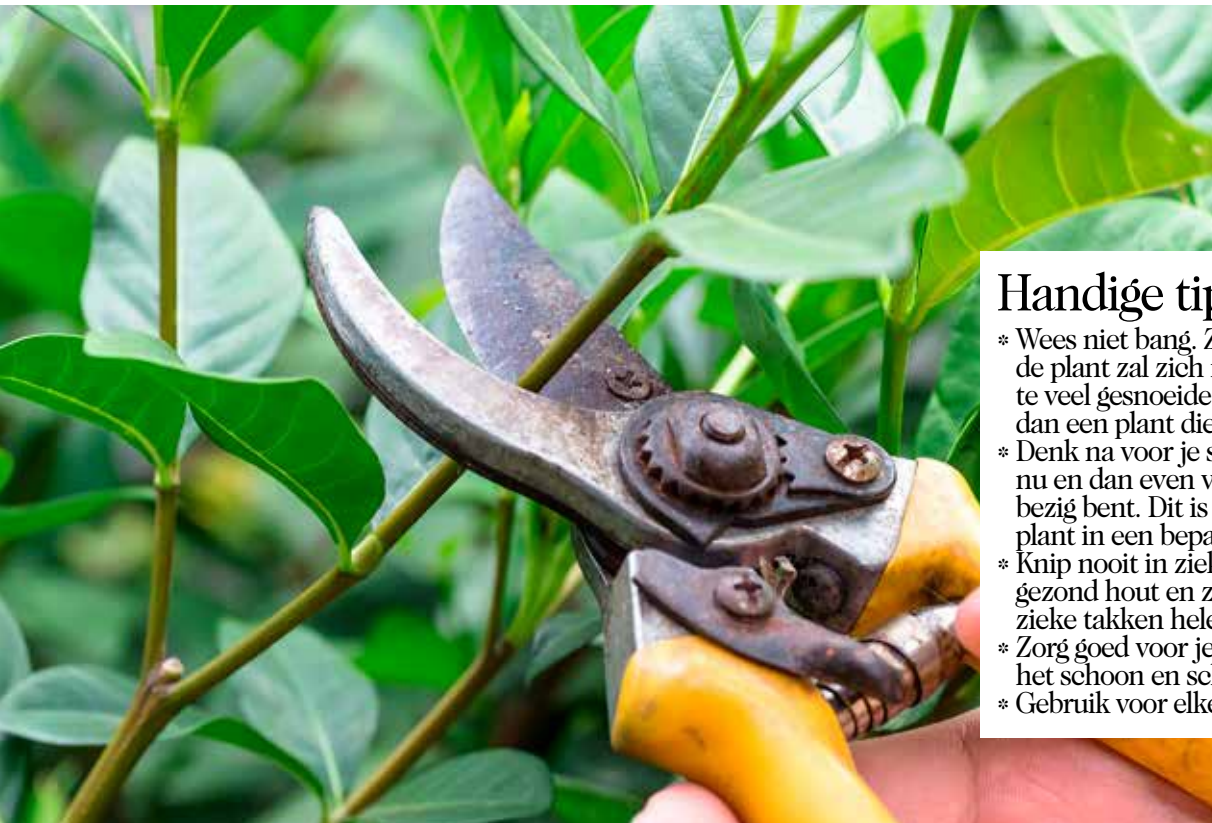
Veel tuinliefhebbers lijden aan snoei-angst. Snoeien zou ingewikkeld zijn en door verkeerd te knippen zou je de boom of heester voorgoed verpesten. In deze snoeigids worden de meest gestelde vragen over snoeien beantwoord en helpen we je stap voor stap op weg om je heesters nog mooier te maken en je fruitbomen nog productiever!

Help Ik ga snoeien!

*Snoei-angst?
Weten waarom je
snoeit, maakt de
klus al een stuk
eenvoudiger!*

Handige tips

- * Wees niet bang. Zelfs al doe je het verkeerd, de plant zal zich meestal wel herstellen. Een te veel gesnoeide plant is dikwijls gezonder dan een plant die nooit gesnoeid wordt.
- * Denk na voor je snoeit. Bekijk het geheel zo nu en dan even van een afstandje terwijl je bezig bent. Dit is vooral belangrijk als je een plant in een bepaalde vorm wilt snoeien.
- * Knip nooit in zieke delen. Knip eronder in gezond hout en zorg ervoor dat alle dode en zieke takken helemaal verwijderd worden.
- * Zorg goed voor je snoeigereedschap, houd het schoon en scherp.
- * Gebruik voor elke klus het juiste gereedschap.

VEEL OUDE HEESTERS DIE ER NIET MEER ZO FRIS EN VITAAL UITZIEN, KUN JE DOOR SNOEI VERJONGEN.

Voordat je aan een snoeiklus begint, is het belangrijk om te beseffen waarom je snoeit. Wil je meer

bloemen aan je blauweregen? Wil je meer pruimen aan je boom? Wil je dat je hortensia niet te groot wordt? Wil je dat je lavendel er weer fris en gezond uit gaat zien? Weten waarom je snoeit, maakt de klus al eenvoudiger.

Wat kan er fout gaan?

Helemaal zonder risico is snoeien niet. Snoei je je forsythia op het verkeerde moment, dan zul je het een jaartje zonder bloemen moeten stellen. En snoei je te veel takken uit je appelboom, dan kan er een woud van waterlot ontstaan. Maar echt onherstelbaar is de schade maar zelden. De boom of heester herstelt zich in de regel wel, met uitzondering van bijvoorbeeld de lavendel. Snoei je je lavendelstruikje tot op het kale hout, dan zal de plant niet meer mooi uitlopen en kan je lavendel op de composthoop.

WAAROM SNOEIEN WE?

- * **Om de groei in te tomen**
Met snoeien kun je de plant klein houden. Het kan echter ook tot gevolg hebben dat de plant juist sterker gaat groeien.
- * **Om de vitaliteit te versterken**
Een drastische snoeibeurt kan een plant verjongen.
- * **Om vorm te creëren**
Hagen kunnen in iedere vorm geknipt worden, net als bepaalde heesters.
- * **Om opbrengst en bloei te bevorderen**
Door een vruchtboom of -struik goed te snoeien, wordt de opbrengst verhoogd. Door uitgebloeide bloemen weg te knippen, bloeit een plant langer door.
- * **Om de plant gezond te houden**
Door dode of zieke takken en delen weg te knippen, kunnen ziektes zich niet verspreiden en blijven de planten gezond.

MAAK DE JUISTE SNEDE

Snoeischaar

- * Maak een gladde, zo klein mogelijke snoeiwond.
- * Snoei indien mogelijk net boven een knop.
- * Zorg ervoor dat je de stengel niet kneust of anderszins beschadigt. Als dit toch gebeurt, dan snoei je opnieuw wat lager om de beschadiging te verwijderen.
- * Probeer een te dikke stengel niet door te knippen, maar gebruik een snoeizaag.
- * Knip niet door ziek hout, knip altijd in gezond hout en verwijder alle aangetaste delen.

Takkenschaar

- * Knip een lange tak in gedeelten af om te voorkomen dat het hout splijt.
- * Knip in één keer de tak door om te voorkomen dat de tak kneust of draait.
- * Draai de takkenschaar niet bij het knippen, anders beschadig je de stam.

Snoeizaag

- * Wees voorzichtig bij het uitvouwen van het zaagblad, want het is zeer scherp.
- * Maak eerst een ondiepe zaagsnede onderaan de tak om te voorkomen dat hij afscheurt.
- * Zaag niet van opzij of van onderaf de tak door, de zaag zal zich eerder vastklemmen.
- * Wrik niet aan de zaag als hij vastzit. Licht de tak voorzichtig op om de zaagwond open te maken en de zaag te verwijderen.

Snoeitechnieken

GOEDE START

Als je nieuwe rozen of een nieuwe haag aanplant, is het slim om de takken meteen wat in te korten. De plant heeft daardoor minder voedsel nodig en kan zich sneller herstellen van de 'schrik' van het planten. Bij de aanplant raakt het wortelgestel altijd wat beschadigd, hoe voorzichtig en zorgvuldig je ook te werk gaat.

JAARLIJKS VERNIEUWEN

Deze snoeitechniek is geschikt voor planten die bloeien op scheuten die hetzelfde jaar gevormd zijn, zoals bij de vlinderstruik. Deze planten bloeien vanaf midden zomer. De uitgebloeide takken van het vorige jaar worden sterk teruggesnoeid zodat alle energie naar de nieuwe scheuten gaat en deze uitbundig zullen gaan bloeien.

VERJONGEN

Veel oude heesters die er niet meer zo fris en vitaal uitzien, kun je door snoei verjongen. Haal alle zieke en beschadigde takken weg en wees niet bang om bijna alle takken flink in te korten. Je dwingt de plant op deze manier om nieuwe takken te maken.

LICHT EN LUCHT

Groeien er te veel takken door het hart van de plant en krijgen deze takken daardoor weinig licht? Dun de heester dan wat uit en zorg voor meer licht en lucht in het hart van de plant. Hierdoor wordt de kans op ziektes ook kleiner. Bovendien zal de plant beter bloeien. Bij de boerenjasmijn (*Philadelphus*) werkt deze methode heel goed.

MEER BLOEMEN EN VRUCHTEN

Door op de juiste manier te snoeien, stimuleer je bepaalde planten om extra zij-scheutjes te maken. Deze scheutjes zullen in het volgende seizoen bloemen en vruchten produceren. Vooral appelbomen en blauweregen hebben veel baat bij deze techniek.

TOPIARY

Knip je groenblijvende heester in de vorm van een kegel, spiraal of bijvoorbeeld een kip. Topiary is nog steeds heel populair en is met name geschikt voor taxus, buxus en Japanse hulst (*Ilex crenata*) maar bijna elke groenblijvende heester die compact groeit en kleine blaadjes heeft, kun je hiervoor gebruiken.

HAAG

Om een mooie, compacte en strakke haag te krijgen, die de juiste breedte en hoogte heeft, moet je regelmatig de heggenschaar hanteren. Afhankelijk van de gekozen haagplant, snoei je één of meerdere keren per jaar.

HET RESULTAAT

Hoewel snoeien de beste manier lijkt om een plant klein te houden, kan ook het tegenovergestelde gebeuren: de plant gaat veel meer nieuwe scheuten maken. Als je een heester snoeit om hem klein te houden, reken er dan op dat de plant steeds opnieuw gesnoeid moet worden. Het is verstandig om, voordat je een heester of boom koopt, na te kijken hoe groot het exemplaar uiteindelijk kan worden. Een paardenkastanje is bijvoorbeeld niet geschikt voor een kleine tuin. Je kunt zo'n boom wel wanhopig blijven snoeien maar echt mooi wordt hij er niet van. Beter is het om meteen een kleinblijvende en langzaam groeiende boom te kiezen, zoals bijvoorbeeld een Japanse esdoorn. Het spreekt vanzelf dat het karakter van een plant verandert als hij steeds gesnoeid wordt. Neem bijvoorbeeld een beukenhaag. Snoeien bevordert een snelle groei maar een beukenhaag lijkt absoluut niet op een beukenboom. Een andere manier om bomen in toom te houden, is knotten. Denk maar aan de knotwilg. Maar je kunt een boom ook in een bepaalde vorm leiden en snoeien, zoals bij een leilinde en een dakplataan. De zomersnoei van appels, peren en andere fruitbomen zal de groei afremmen. Of liever gezegd, het zal de groei van korte stengels, de sporen, stimuleren in plaats van de groei van lange stengels die later de takken vormen. Aan de sporen komen de bloemknoppen en dat is belangrijk voor een goede oogst. Wintersnoei bij fruitbomen bevordert de algehele groei en heeft een ander effect op dezelfde boom. Wintersnoei wordt gedaan om de boom een goede vorm te geven, zomersnoei bevordert de fruitopbrengst.

FOTO'S: SHUTTERSTOCK

Meer weten over snoeien? Op onze website www.tuinseizoen.com vind je heel veel snoeitips en kun je ook vragen stellen.

Rozen snoeien

Rozen snoeien is minder lastig dan het lijkt. Houd een paar basisregels in acht, laat je niet intimideren door een te wild uitgegroeide struik en bedenk dat er weinig mis kan gaan. Een roos verdraagt stevige snoei en herstelt zich vrij gemakkelijk.

Een roos snoeien is niet noodzakelijk, maar de struik wordt er wel mooier van. Laat je het snoeien achterwege, dan wordt de struik steeds groter, terwijl de bloemen juist kleiner worden en dat willen we meestal niet. Daarom halen we elk jaar de iele takjes weg en dunnen we de struik flink uit. De roos stopt dan alle energie in de overblijvende takken die flink zullen groeien en mooie, grote bloemen gaan vormen.

Jonge struiken snoei je altijd sterk voor een krachtige groei. Het is voldoende om drie takken over te houden. Oudere struiken hebben een groter en sterker wortelgestel en daarom mag je vijf takken laten staan die ook wat langer mogen zijn.

In het algemeen geldt: hoe dieper je snoeit, hoe groter de bloemen worden. Snoei je wat minder diep, dan krijg je meer, maar kleinere bloemen. Verder knip je alleen in het groene hout, de bruine takken lopen niet meer uit. Haal ook altijd alle zieke, zwakke, beschadigde en kruisende takken weg zodat de struik gezond blijft.

Het oog van de roos

Een rozentak knip je altijd af nét boven een naar buiten wijzend 'oog', maar wat is een 'rozenoog' nu precies? Een rozenoog is een klein, rood puntje op een twijg. Dit puntje kan uitgroeien tot een nieuwe tak. Soms zie je dat het takje al begint te groeien, soms is het oog nog erg 'plat' en spreken we van een 'slappend oog'. Bij rozen worden de zijknoppen aangelegd in de oksel van een blad of op de plek waar een blad aan de stengel heeft gezeten.

De richting waarin het oog wijst, geeft aan naar welke kant de nieuwe scheut zal groeien. Een oog dat aan de binnenzijde van de tak zit, groeit uit tot een scheut in de richting van het hart van de plant. Dat willen we liever niet, want het hart van een roos moet open blijven. De wind moet er doorheen kunnen blazen om schimmels te voorkomen. Een dichtgegroeid hart zorgt ook voor takken die kunnen kruisen en schuren, waardoor de plant wondjes krijgt die een toegangspoort vormen voor ziektes. Daarom snoei je altijd net boven een oog dat naar buiten wijst zodat het hart open en luchtig blijft.

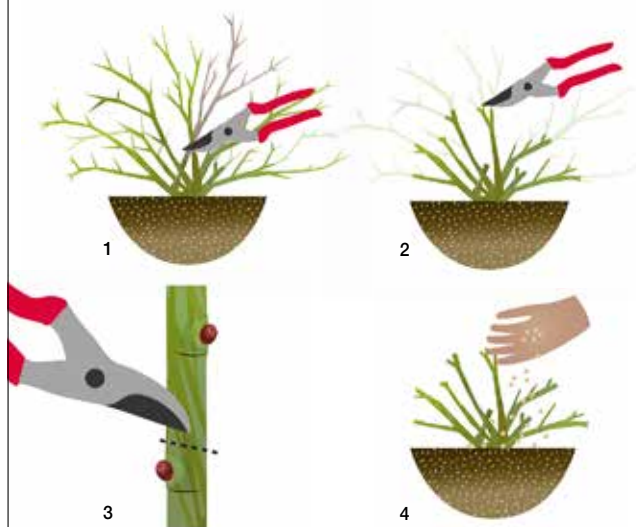
Rozenbottels

Sommige rozen vormen in het najaar prachtige bottels. Die bottels verschijnen alleen als je de bloemen niet wegknijpt. Bij doorbloeiende bottelrozen kun je gedurende de zomer gerust de verwelkte bloemen weghalen maar houdt daar aan het eind van de zomer mee op zodat de struik bottels kan produceren.

PERKROZEN SNOEIEN

Tot de gewone perkrozen behoren grootbloemige theehybriden, trosrozen, miniatuurrozen en minifloribunda's. Zeker als ze in grote perken groeien, kun je ze in het najaar snel fatsoeneren door ze met een heggenschaar op 40 cm terug te knippen. In maart snoei je ze dan nog een keer volgens onderstaande stappen:

- 1** Snoei eerst dood hout weg. Ook takken die langs elkaar schuren of dwars door het hart groeien, knip je weg, net als iele takjes. Houd drie tot vijf takken over, of zeven bij sterk groeiende struiken.
- 2** De resterende takken worden nu op zo'n 5 ogen (ongeveer 8-15 cm hoogte) ingekort. Kijk op de stengel naar de geleiding, die je herkent aan de dwarsstreepjes. Op elk van die plekken zit een oog, een rood puntje.
- 3** Zoek een oog dat naar de buitenkant van de struik wijst, dan groeit de tak straks die kant op. Knip 1 cm boven dat oog - knip je te dicht erboven dan verdroogt het oog snel, terwijl te lange stompjes gemakkelijk zullen rotten.
- 4** Geef je rozen na het snoeien voeding om opnieuw krachtig uit te kunnen groeien. Strooi een handje (koe)mestkorrels rondom de struik en werk die lichtjes in de grond. Wat extra compost vindt je roos ook heerlijk.

A close-up photograph of a person's hands pruning a rose bush. The person is using silver-handled pruning shears to trim a small green rose bud. The bush is covered in lush green leaves and several large, fully bloomed roses in shades of white and light pink. The background is softly blurred, showing more of the rose garden.

*Voor veel
rozen geldt:
hoe dieper je
snoeit, hoe
groter de
bloemen.*

WAAROM SNOEIEN IN MAART?

De meeste rozen snoei je tussen begin en eind maart - wat vroeger na een zachte winter, wat later als het lang koud blijft. Het beste moment is vlak voordat de roos gaat uitlopen. Je ziet dit aan de ogen die al wat opzwellen. Eerder snoeien is niet aan te raden, want de roos is dan nog in rust. De sapstroom is nog niet op gang gekomen, waardoor de snoeiwond minder goed kan sluiten. Vocht kan in de wond dringen en als dit vocht tijdens vorst bevriest, sterft een deel van de plant af. Later snoeien, als de struik al wat uitloopt, kan maar is zonde. De roos steekt energie in het vormen van twijgen die je vervolgens weer weghaalt. Bovendien zal de roos later bloeien. In principe mag je 6 tot 8 weken na de snoei de eerste bloemen verwachten. Voor sommige rozen is maart niet de beste snoeitijd, zoals oude heesterrozen die eenmalig bloeien op het oude hout (Alba-, Gallica-, Damascener-, Centifolia- en mosrozen) en rambler- of liaanrozen; deze groepen snoei je 's zomers, direct na de bloei.

Welke rozen snoei je in maart?

Voor onderstaande rozen is maart de beste tijd.

* **Perkrozen**

Doorbloeiende rozen zoals grootbloemige rozen, theehybriden en trosrozen (polyantha, floribunda), die je niet alleen in perken maar ook in de border kunt gebruiken.

* **Engelse rozen (David Austinrozen)**

Doorbloeiende rozen met sterk gevulde bloemen, vaak aan doorbuigende stengels. Snoeien kan als bij perkrozen, maar hogere vormen kun je ook wat langer laten: als je ze slechts met een derde tot de helft inkort, vormen ze een verhout gestel en wordt de struik hoger, zodat de zware bloemen minder snel de grond raken.

* **Doorbloeiende heesterrozen**

Een groep die zowel lage als hoge struiken omvat en vaak even breed als hoog wordt. Snoei de lage heesterrozen net als perkrozen. Snoei de hogere vormen, waaronder muskusrozen (moschatahybriden) en parkrozen, minder diep: verwijder dood hout, dun de struik eventueel uit tot op 4 à 7 krachtige (lieft jonge) takken; snoei bij de overgebleven oudere takken de bloemtrossen van vorig jaar weg en kort deze takken met een derde in.

* **Bodembedekkende rozen**

Sterke rozen met een spreidende groeiwijze. Snoei ze om de drie jaar terug, dat kan zelfs met de heggenschaar. Dit levert een extra bossige, dichte groei op.

* **Miniaturroosjes**

Leuke roosjes voor potten en bakken. Dun ze uit en knip ze tot op 5 à 8 cm terug.

* **Botanische rozen**

Veel 'wilde' rozen en afstammelingen hiervan, zoals 'Canary Bird' en 'Geranium', verdragen snoei minder goed (al kunnen de *rugosa*-rozen wat meer hebben). Verwijder wel dood en beschadigd hout en dun de struik wat uit als hij te dicht wordt. Bij oude struiken kun je een oude, sterk verhoutte tak laag bij de grond wegsnoeien om de struik te verjongen, dat stimuleert de vorming van nieuwe basisscheuten.

* **Stamrozen**

Dit zijn struik- en perkrozen die boven op een stammetje zijn geënt; de kroon wordt dus op dezelfde manier gesnoeid: op 4 à 5 ogen, dus 10 tot 15 cm boven de entplaats. Bij treurozen op stam die goed zijn uitgegroeid, snoei je de takken om en om terug op 3 à 5 ogen, de overgebleven takken halveer je in lengte.

* **Klimrozen en ramblerrozen**

Snoei klimrozen (ook wel leirozen genoemd) in het voorjaar, maar ramblerrozen direct na de bloei.

tip

Rozen hebben veel voeding nodig. Geef na de voorjaars snoei een organische meststof zoals gedroogde koemest en geef daarna in mei, juni en juli nog wat speciale rozenmest. Kijk voor de juiste dosering op de verpakking.

Bloeien je
rozen rijk?
Knip af en
toe een paar
bloemen voor
op de vaas!

KLIMROZEN EN RAMBLERS SNOEIEN

Klim- of leirozen zijn niet hetzelfde als ramblers die erg groot kunnen worden. Beide groepen worden dan ook op een eigen manier gesnoeid.

Klim- of leirozen

Dit zijn geweldige bloeiers om muren en schuttingen mee aan te kleden. De groei gaat eigenlijk in twee stappen. Eerst vormen ze lange nieuwe scheuten, de gesteltakken, waarop in de volgende jaren zijtakjes ontstaan waaraan de bloemen komen. Die lange onvertakte uitlopers vormen dus het bloeihout voor de komende jaren; probeer ze daarom zoveel mogelijk te behouden en bind ze een beetje horizontaal aan voor de rijkste bloei. De oudere hoofdtakken hebben afgelopen jaar al bloeiende zijtakjes gevormd. Jaarlijks worden die zijtakjes in het voorjaar ingekort, waarna ze weer uitlopen en opnieuw zullen bloeien.

Als een hoofdtak al een paar jaar oud is, knip hem dan terug net boven een lage nieuwe (onvertakte) scheut die zijn plaats kan innemen. Ook kun je een oude hoofdtak in november/december laag bij de grond wegnippen; dat stimuleert nieuwe groei vanuit de basis. Op die manier wordt je klimroos niet te groot en houd je hem jong, waardoor hij het rijkste bloeit.

Zomersnoei bij ramblers

Deze onstuimig groeiende liaanrozen maken meterslange hoofdtakken, waarop veel lange zijtakken ontstaan. Hierop worden in juni tuilen vol kleine, vaak heerlijk geurende bloemetjes gevormd. Ramblers snoei je niet in het voorjaar maar pas in de zomer, direct na de bloei. Trek bij dit stekelige klusje stevige handschoenen aan.

Houd aan de basis niet meer dan vier of vijf hoofdtakken aan: als het er meer zijn, snoei dan een of twee van de oudste takken weg. Ramblers vormen heel veel topgroei, snoei daarom ook enkele takken bovenin terug op een lagere nieuwe, lange uitloper.

Het is vaak lastig om de afgeknipte takken eruit te krijgen. Begin onderaan en werk omhoog, knip alle zijtakken van de oude tak los en trek ze voorzichtig stukje bij beetje tussen de resterende takken uit.

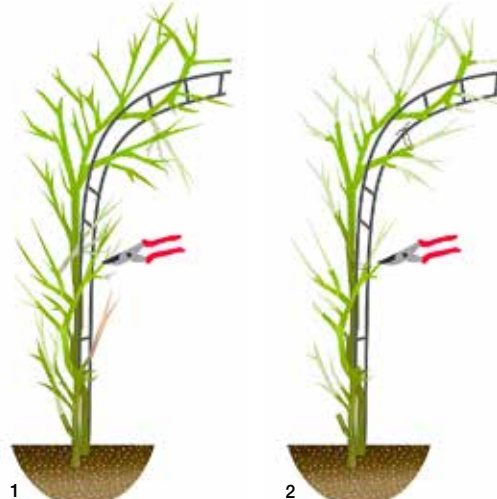

tip

Ruim snoeiafval altijd meteen op om te voorkomen dat ziekten en plagen zich verspreiden.

KLIMROZEN SNOEIEN

- 1 Knip dood en dun hout weg, net als alle takken die de verkeerde richting op groeien. Knip hier en daar een oude tak weg, net boven een jongere uitloper. Dat houdt je klimroos zowel in toom als vitaal.
- 2 Kort alle zijtakken op de hoofdtakken in tot op 3 à 4 ogen. Hieruit zullen nieuwe zijscheuten ontstaan waarop de bloemen worden gevormd. Bind tot slot onvertakte jonge scheuten aan het klimrek aan.

WILDE SCHEUTEN

Om sterke rozen te krijgen, worden ze in de regel geënt op een onderstam van een wilde roos. Die wilde onderstam vormt soms zelf nieuwe uitlopers. Deze wilde scheuten komen uit de grond en zien er heel anders uit dan de rest van de roos. Vaak zijn deze valse scheuten lichtgroen en hebben ze veel stekels. Ze ontsieren de rozenstruik en zorgen ervoor dat de roos minder goed groeit omdat de groei-kracht in de wilde scheuten gaat zitten. Afknippen is zinloos, want dan komen de scheuten gewoon weer terug. Beter is het om wat aarde weg te halen en de scheut van de plant af te scheuren.

tip

Houd het hart open! Door kruisende takken weg te knippen, houd je het hart van de struik open, zodat de wind er lekker doorheen kan waaien. Na regen droogt het blad sneller op en dat maakt de kans op schimmelziekten kleiner.

Hagen snoeien

Een goed geknipte haag bepaalt de uitstraling van je hele tuin. Hagen geven structuur en kunnen de tuin verdelen in verschillende gedeelten. Veel bladverliezende en groenblijvende struiken zijn goed als haag te kweken. Je kunt kiezen voor een strakke, rechte haag of een informele, losse haag.

tip

Snoeisel dat onder de heg blijft liggen kan schimmelsekten in de hand werken. Ruim het daarom op en gooi het zo mogelijk door de hakselaar, waarna het op de composthoop kan.

Meestal worden hagen gebruikt als erfafscheiding, in feite ter vervanging van een muur of schutting. Maar een haag is veel functioneler dan een muur. Hagen filteren geluid en stof van wegen in de buurt en aan de zonkant zorgen ze voor een geheel eigen microklimaat. Bovendien zorgen hagen van bladverliezende heesters voor een levende structuur die in ieder

seizoen anders is doordat kleur en vorm steeds veranderen. Sommige hagen geven als bonus bloemen in het voorjaar en mooie bessen of herfstverkleuring in het najaar.

De meeste hagen verdragen een stevige snoeibeurt, zelfs als ze een respectabele leeftijd hebben bereikt. Taxus kan bijvoorbeeld zelfs op hoge leeftijd sterk teruggeknipt worden en zal toch weer uitlopen.

Ook de veel aangeplante en dikwijls verguisde leylandconiferen kunnen jarenlang keurig op de gewenste hoogte gehouden worden, waarbij een hoogte van 1,5 m absoluut geen probleem is.

Maar dit lukt alleen als je ze een paar keer per jaar knipt. Als je leylandconiferen niet regelmatig knipt, worden ze veel te hoog en kan er niets meer gedaan worden om ze weer in het gareel te krijgen, omdat coniferen niet zoals andere bomen en heesters vanuit oud hout opnieuw uitlopen.

Voordat je een haag gaat snoeien, is het belangrijk enige kennis van de anatomie ervan te hebben. Hagen zijn ondanks het feit dat ze er stevig uitzien, vanbinnen 'hol'. Zo'n schitterend gesnoeide hulst- of taxushaag is alleen maar een dunne laag blad die een massa kale twijgen aankleedt. Als je een haag te diep terugknipt, ontstaat er een lelijk gat. Gelukkig is dat in veel gevallen een probleem van korte duur, omdat de meeste hagen zich snel zullen herstellen.

In de natuur ontstaan hagen niet zomaar, behalve misschien aan de kust waar struiken en bomen kort worden gehouden door de zilte zeewind. In je tuin heeft een haag verzorging nodig en dat vraagt tijd, zorgvuldig snoeiwerk en veel geduld. Plant je een nieuwe haag dan heeft die diverse seizoenen nodig om vorm te krijgen. Verder hangt het van de gekozen

planten af hoe vaak er gesnoeid moet worden. Bij diverse soorten is dit niet meer dan eenmaal per jaar.

Strakke haag snoeien

Planten die in iedere gewenste vorm geknipt kunnen worden en gebruikt worden voor vormsnoei, zijn bijzonder geschikt voor een rechte haag. Klassieke voorbeelden zijn taxus, liguster, hulst en buxus (voor wat lagere afscheidingen). De kleinbladige struikkamperfoelie *Lonicera nitida*, veldesdoorn (*Acer campestre*), beuk (*Fagus sylvatica*), haagbeuk (*Carpinus betulus*) en de conifeer *Thuja plicata* zijn ook zeer geschikt voor strakke hagen. Behalve liguster, struikkamperfoelie, veldesdoorn en haagbeuk, die 's zomers twee tot drie keer geknipt moeten worden, hebben de andere soorten genoeg aan een jaarlijkse snoeibeurt om in vorm te blijven. Het eind van de zomer is een goede tijd voor een snoeibeurt,

hoewel coniferen ook aan het eind van de winter, net voordat de nieuwe groei begint, geknipt kunnen worden. Snoei niet tussen maart en juni omdat dan eventuele vogelnesten verstoord kunnen worden. Knip de haag als het enigszins mogelijk is in een trapeziumvorm, dat wil zeggen breder aan de onderkant dan aan de bovenkant. Op die manier kan er licht bij de basis van de haag komen, wat de groei bevordert.

Door de stengels in te korten, ontstaan er nieuwe zij scheuten. Bij het vormen van een nieuwe haag moet er dus meer afgeknipt worden dan de uiteindelijke vorm moet zijn. Laat de zij scheuten eerst goed uitgroeien voordat de haag opnieuw geknipt wordt. Dat zorgt ervoor dat er extra veel zij scheuten gevormd worden in plaats van enkele lange dunne. Het resultaat zal een extra dichte haag zijn.

Losse haag snoeien

Veel grote heesters en sommige soorten bomen zijn geschikt om een losse haag te vormen. Beuk wordt vrij veel aangeplant omdat deze in de winter zijn mooie, bruin verdrode bladeren houdt. De roodbladige beuk is hiervoor een leuk alternatief. Meidoorn, hulst, *Cornus mas*, kardinaalsmuts, laurierkers en vele andere heesters zijn geschikt om een losse haag te vormen.

Hoewel een losse haag niet strak geknipt hoeft te worden, moet hij om in

Voordat je een haag gaat snoeien is het belangrijk enige kennis van de anatomie ervan te hebben.

vorm te blijven wel gesnoeid worden. Net als bij de strakke haag is een trapeziumvorm, dus onderaan breder, de beste vorm. De losse haag zal door de rondere vormen dan zorgen voor een volle basis. Veel van de genoemde heesters zullen na aanplant hard groeien maar slechts met enkele lange dunne takken. Deze moeten iedere keer teruggeknipt worden om de plant te dwingen veel zijscheuten te maken. Het duurt een paar jaar voordat de beoogde dikte van de haag is bereikt. Vanaf dat moment hoef je hem alleen maar elke winter in vorm te knippen.

Een haag voor elke plek

Hagen geven goede beschutting tegen wind, maar als ze net geplant zijn hebben ze zelf bescherming nodig. Droogte en schaduw zijn voor de meeste hagen een probleem, vooral voor jonge hagen. Een dikke laag mulch die ervoor zorgt dat de grond vochtig blijft, is voor een pas geplante haag belangrijker dan mest. Zorg dus voor een dikke laag bladaarde of compost aan de voet van de haag.

Schaduw is een echt probleem en kan tot gevolg hebben dat er een ongelijk groeiende haag ontstaat. Houd hier met snoeien rekening mee en bedenk dat de buitenste laag blad aan de noord- of schaduwkant van een haag veel dunner is dan aan de kant die wel genoeg licht krijgt. De trapeziumvorm is vooral belangrijk voor een haag die in de schaduw of gedeeltelijk in de schaduw staat.

Problemen oplossen

De meest voorkomende problemen bij hagen zijn gaten of stukken die afsterven. Als je per ongeluk een gat in de haag knipt of iemand rijdt er een fiets in, wanhoop dan niet. Zelfs de langzaam groeiende soorten zullen zich in een redelijk tempo zelf herstellen. Verwijder na ieder ongelukje alle gebroken takken. Ga je de haag snoeien, zorg er dan voor dat de haag zijn algehele vorm behoudt en snoei voorzichtig op de plek waar het gat zit.

Dode planten moet je weghalen en vervangen, maar probeer er achter te komen waarom de plant dood is gegaan. Als er een schimmel in de grond zit, kan een nieuwe plant daar ook last van krijgen. Soms is het beter om planten door andere soorten te vervangen die minder gevoelig zijn. Als je de planten weghaalt, vervang dan zoveel mogelijk grond door grond van een andere plaats in de tuin en werk er compost met wat beendermeel of goed verteerde mest doorheen.

Geef vervangende planten het eerste jaar regelmatig water en laat ze door de grotere en oudere buurplanten heen groeien. Stengels kunnen vastgebonden worden om gaten op te vullen of je kunt ze inkorten om hergroei te bevorderen.

STRAKKE HAAG SNOEIEN, ZO GA JE TE WERK

Als je heg een horizontale bovenkant heeft, knip die dan eerst. Gebruik een tussen twee stokken strakgespannen touw om recht te kunnen knippen (1). Bij brede heggen knip je bij de bovenkant eerst de helft van de ene kant en daarna de rest vanaf de andere kant. Veeg het geknipte materiaal van de bovenkant. Voor de zijanten kun je als 'richtlijn' ook een touwtje spannen (3). Bij lage heggen mogen de zijanten verticaal zijn, voor hoge heggen is het beter om ze in een trapeziumvorm te knippen (breder aan de onderkant, iets smaller aan de bovenkant) (2).

Chaenomeles

Bloeiende hagen

Een bloeiende haag levert een groene wal die zich in het seizoen tooit met bloemen en later eventueel met bessen. Voorbeelden hiervan zijn vuurdoorn (*Pyracantha*), waarvan de witte bloemen gevolgd worden door schitterende bessen, en de Japanse sierkwee (*Chaenomeles*). De geurende bloemen van de rimpelroos (*Rosa rugosa*) worden gevolgd door opvallende rozenbottels. Aan de kust kan een *Tamarix* voor een sierlijke haag zorgen met fijn verdeeld blad en roze bloemen. Op een gure plaats in de wind zorgt een gemengde haag van sleedoorn, meidoorn en wilde roos voor kleur in ieder seizoen. Je knipt de losse haag om een mooie vorm te krijgen en de bloei te stimuleren. De hagen hebben niet allemaal dezelfde behandeling nodig, maar in het algemeen geldt dat je alle lange, dunne stengels moet verwijderen en dat je iedere winter de bovenkant en de zijanten moet knippen. Rozen bloeien het beste als alle oude en uitgeputte stengels weggeknipt worden (zie artikel Rozen snoeien elders in deze special). Vuurdoorn bloeit het beste als hij ieder jaar licht in vorm gesnoeid wordt.

Rosa rugosa

Pyracantha

Een elektrische heggenschaar zorgt voor een strakke heg.

Nieuwe haag

Het is belangrijk om sommige soorten heggen direct na het planten sterk te snoeien. Van groenblijvende heesters als *Lonicera nitida* en buxus wordt een derde afgeknipt en bladverliezende soorten worden nog verder ingekort. Knip hetzelfde jaar ook de bovenkant en de zijkanten en laat de heg niet direct zo breed en hoog mogelijk worden, maar neem er een paar jaar de tijd voor.

Verjongings snoei

Ook heggen die je steeds keurig hebt gesnoeid, hebben af en toe een ingrijpendere snoeibeurt nodig. De meeste coniferen kunnen daar niet tegen, maar buxus, taxus, liguster, beuk, haagbeuk en meidoorn reageren goed op drastisch snoeien. Zorg ervoor dat deze ingreep in fases gebeurt en in het juiste seizoen. Groenblijvende heesters worden bij voorkeur in de lente verjongd en bladverliezende in het rustseizoen, dus de winter. Snoei één zijde sterk terug, tot zo'n 5-7,5 cm van de hoofdstammen, en snoei de top en de andere zijde zoals altijd. Bemest en geef water en mulch als het droog is. Het seizoen erop snoei je de andere zijde op dezelfde manier. Indien nodig top je de plant in het derde seizoen.

Lage heggen

Buxus sempervirens is een traditionele heester voor heggen voor parterres, formele tuinen en als randplant voor groentebedden. Aangezien buxus erg vatbaar is voor ziekten, wordt de laatste jaren vooral ook veel Japanse hulst (*Ilex crenata*) voor lage haagjes gebruikt. Kruiden zoals rozemarijn, hysop en laagblijvende lavendelcultivars zijn eveneens voor dit doel te gebruiken. Rozemarijn heeft alleen wat correctiesnoei nodig. Buxus en *Ilex crenata* kunnen strak worden geknipt (in het voorjaar en de nazomer). Bloeiende miniheggetjes van lavendel en hysop worden voor de tweede keer na de bloei geknipt.

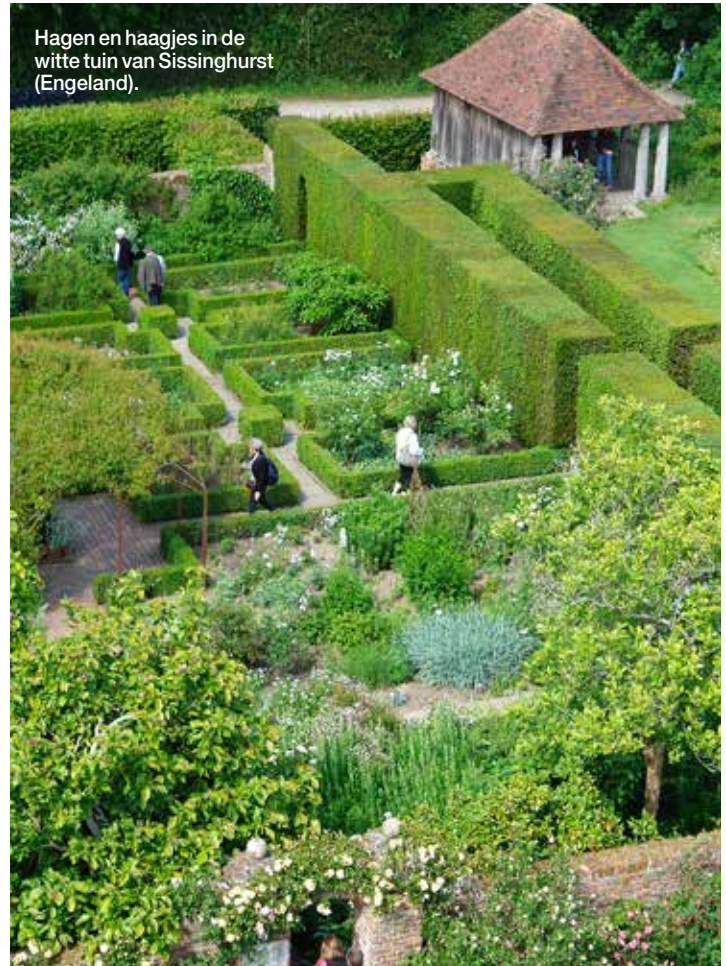
Welke schaar?

De keus voor een 'gewone' heggenschaar of een elektrische heggenschaar is persoonlijk. Voor lange heggen of heggen die vaak geknipt moeten worden is de elektrische schaar handig. Deze schaar geeft gewoonlijk een strakker eindresultaat. Je kunt kiezen tussen een elektrische heggenschaar met snoer of een elektrische heggenschaar met een accu. Werk altijd veilig en let op dat je niet door het snoer knipt. Zorg er ook voor dat je ladder of trapje stabiel staat.

Coniferen

Coniferen moeten de eerste jaren na aanplant op een speciale manier worden gesnoeid. In tegenstelling tot bladverliezende en andere groenblijvende planten worden ze na het aanplanten niet sterk ingekort. Wel mag je de zijkanten enigszins in vorm brengen. De opgaande scheut laat je doorgaan tot de gewenste hoogte is bereikt. Pas dan wordt tijdens de normale zomersnoeibeurt van de heg de top afgeknipt. Zijdscheuten moeten een of twee keer per jaar geknipt worden. Op die manier krijg je een mooie, dichte heg.

Hagen en haagjes in de witte tuin van Sissinghurst (Engeland).

FOTO'S: SHUTTERSTOCK, JACQUELINE LEENDERS/TEKENINGEN; SHERA VAN DEN WITTENBOER

NIEUW

Eigentijdse ideeën voor de inrichting van je tuin!

€ 8,95
100 PAGINA'S

€ 8,95

ТУИΝOntwerp

EEN SPECIAL VAN TUINSEIZOEN

ROBUUSTE OVERKAPPING IN GEZELLIGE BLOEMENTUIN

Spannend & speels Junglesfeer met winterharde beplanting	Efficiënt ruimtegebruik Groene stadsoase met heerlijke loungehoek	Thuiswerkplek Zwemvijver met zwevend tuinhuis	Fijne voortuin Bloemenzee voor vogels en vlinders
--	---	---	---

EN VERDER: JAPANESE WANDELТУИΝ • 10X PLANTEN BESTAND TEGEN DROOGTE • ТУИΝ MET LEKKER VEEL LEEFRUIMTE • INSPIRERENDE ONTWERPEN VAN DE CHELSEA FLOWER SHOW

BP 8 711273 993747

Zoek je inspiratie voor een nieuwbouwtuin in natuurlijke sfeer, een groen stadstuintje of een voortuin voor vlinders en bijen? Of wil je liever een junglesfeer, een zwemvijver met zwevend tuinhuis of ruimte voor tuinfeestjes? In deze special vind je dit alles en meer. Wat dacht je van een tuin in vakantiesfeer of een tuinhuis om bij weg te dromen?

En verder onder meer: tips om hoogteverschillen in je tuin te creëren, eigentijdse Chelsea showtuinen en 10x planten die bestand zijn tegen droogte.

Bestellen kan via: www.vipwinkel.nl/tuinontwerp

Scan met je camera

Heesters snoeien

Struiken of heesters kunnen erg groot en wild worden als je ze niet jaarlijks snoeit. Ook kan de bloei zonder regelmatige knipbeurt behoorlijk teruglopen. Grofweg onderscheiden we twee soorten heesters: bladverliezende heesters en wintergroene heesters.

Voor we verdergaan, is het verstandig eerst eens even te kijken wat nu eigenlijk het verschil is tussen een heester en een boom; beide

moeten immers op verschillende wijzen gesnoeid worden. Een handige definitie is de volgende: als een stam (eventueel meer stammen), ongeacht de afmeting, een kroon draagt dan is het een boom. Een heester is kleiner en heeft geen duidelijke stam(men) maar komt met meerdere takken uit de grond. Een kleine Japanse esdoorn op stam is dus net zo goed een boom als een machtige eik.

Nieuw geplante heesters kun je door ze de eerste jaren zorgvuldig te snoeien een mooie vorm geven. Symmetrie is daarbij belangrijk; de heester ziet er beter uit en kan zich gezonder ontwikkelen. Naar binnen groeiende takken moet je afknippen zodat zich een evenwichtig takkenstelsel ontwikkelt. Ook voorkom je hiermee kruisende takken. Er wordt wel gezegd dat je moet snoeien in de vorm van een wijnglas zodat de takken rond een open midden groeien. Voor veel krachtig groeiende heesters is dit goed om in gedachten te houden.

Regels om goed te snoeien

- * Probeer te bedenken hoe je de heester graag zou willen hebben en snoei met dit beeld in je achterhoofd.
- * Doe regelmatig een stapje achteruit om het resultaat van het werk van een afstandje te bekijken.
- * Voel je niet verplicht om je planten te snoeien. Als je het niet nodig vindt, doe het dan niet. Er is nog nooit een heester doodgegaan omdat hij niet gesnoeid werd.

Bladverliezende heesters

Het beste tijdstip om de snoeischaar in een bladverliezende heester te zetten, is afhankelijk van de bloeiperiode van de plant.

Cotinus

Late zomer-, herfst- en winterbloeiers

Heesters die aan het eind van de zomer en in de herfst bloeien en heesters die de volgende winter bloeien, moeten begin voorjaar gesnoeid worden. Ze bloeien op hout dat in één seizoen gegroeid is en daarom moet de plant in het voorjaar en in de zomer zoveel mogelijk takken vormen om zo rijk mogelijk te bloeien. In de zomer bloeit onder andere de vlinderstruik, het meloenboompje (*Chimonanthus praecox*) al in januari of februari.

Voorjaars- en zomerbloeiers

Voor heesters die in het voorjaar bloeien zoals ribes en forsythia, en alle andere heesters die vóór de langste dag bloeien is de beste snoeitijd direct na de bloei. Dan heeft de plant voldoende tijd om nieuwe bloeitakken voor volgend jaar te vormen. Planten als *Cotoneaster*, en sommige *Berberis*- en *Viburnum*-soorten vormen een uitzondering omdat ze dikwijls een nabloei hebben of mooie bessen of zaden geven. Deze hoeven nagevoeg niet gesnoeid te worden, haal aan het eind van de winter alleen zo nodig zieke en dode takken weg.

Doorbloeiers

Heesters die bijna onafgebroken bloeien zoals *Fuchsia magellanica* en sommige *Hypericum*-soorten mag je aan het eind van de winter snoeien.

Verjongings snoei

Dit betekent een oude struik verjongen. De eenvoudigste maar meest ingrijpende manier voor krachtig groeiende heesters is de hele heester af te knippen tot op ongeveer 30 cm van de grond. Het resultaat is een snelgroeiende, geheel verjongde en sterke heester. Een andere manier is om in etappes te snoeien. Verwijder eerst al het dode hout en alle kruisende takken. Knip de helft van de overblijvende takken af boven een goede knop dicht bij de grond. Knip de overgebleven takken het daaropvolgende jaar af.

Heesters in potten

Over het algemeen kun je heesters in potten op dezelfde wijze snoeien als heesters in de volle grond. Houd wel rekening met de beperkte ruimte die voor de wortels beschikbaar is. De meeste planten in een pot moeten niet te groot worden, ze zullen dus wat vaker gesnoeid moeten worden. Je snoeit in dit geval dus niet om de groei te stimuleren, maar om de groei af te remmen. Planten in potten reageren goed op wortelsnoei. Haal de kluit uit de pot, schud zoveel mogelijk grond van de wortels af en knip de wortels tot ongeveer de helft af. Zorg ervoor dat je de overgebleven wortels zo min mogelijk beschadigt. Plant de kluit vervolgens in verse potgrond. De heester kan verder op dezelfde manier gesnoeid worden als een heester in de volle grond. Verwijder echter een aantal takken helemaal om een mooie open vorm te creëren.

Cornus alba

De felrode takken van rode kornoelje (*Cornus alba*) zijn een blikvanger in de winter. Om die takken zo mooi rood te houden, snoei je in maart, of als de bladeren net uit gaan lopen, alle takken bijna tot op de grond toe af. Op dezelfde manier snoei je andere kornoeljes met gekleurde takken zoals *Cornus sanguinea* 'Midwinter Fire' en *C. stolonifera* 'Flaviramea'.

VLINDERSTRUIK

De vlinderstruik (*Buddleja davidii*) mag je elk jaar fors snoeien. Doe dat in maart of april, maar niet als het vriest want dan kan de heester flink invriezen. Knip alle takken tot op 30-50 cm van de grond af, liefst een paar cm boven de nieuwe scheuten.

Door ver terug te knippen bevordert je de groei van sterke nieuwe scheuten die grote bloemtrossen zullen dragen en later bloeiende zijscheuten. De snoei zorgt er ook voor dat de plant op ooghoogte bloeit, zodat je de mooie bloemtrossen én de vlinders goed kunt zien.

Op dezelfde manier snoei je ook *Caryopteris*, *Perovskia* en Kaapse fuchsia (*Phygelius*).

Pruikenboom

De pruikenboom (*Cotinus*) hoef je niet te snoeien maar het is wel de moeite waard. De bladeren worden twee keer zo groot als aan een niet-gesnoeide heester en de kleur is voller. Knip bijvoorbeeld *Cotinus coggygria* 'Royal Purple' helemaal terug in de winter. De bladeren zullen dan schitterend paarsrood van kleur zijn. Als *C. 'Grace'* dezelfde behandeling krijgt, worden de bladeren mooi groot en paars met groen.

Groenblijvende heesters

Wintergroene heesters geven vorm en kleur, het hele jaar door. Een lichte snoeibeurt is voldoende om ze mooi te houden.

Natuurlijke vorm

Groenblijvende heesters zoals buxus, taxus, laurier (*Laurus nobilis*) en Japanse hulst (*Ilex crenata*) zijn geschikt voor vormsnoei en worden elders in deze snoeispecial uitgebreid besproken. In dit artikel beperken we ons tot de overige groenblijvers. Sommige houden perfect hun vorm, andere moeten juist regelmatig gesnoeid worden. De meeste groenblijvende heesters kun je het beste eind winter of direct na de bloei snoeien. Groenblijvende heesters hebben de neiging om een dichter bladerdek te krijgen dan bladverliezende heesters, maar het is niet nodig ze open te snoeien om er meer licht en lucht in te laten circuleren. Het hoofddoel is om de heester zijn natuurlijke vorm te laten behouden en bij bloeiende of vruchtdragende heesters om zoveel mogelijk bloemen of vruchten te krijgen.

Camelia

Van een jonge camelia met een stevige hoofdtak moet de bovenste zijtak teruggesnoeid worden als deze even sterk lijkt te worden als de hoofdtak. Het doel is een evenwichtige plant te krijgen met één sterke hoofdtak waaruit de zijtakken zullen groeien. De beste tijd om te snoeien is net voordat de groei begint in het voorjaar.

Het wil nog wel eens voorkomen, dat de hoofdtak niet stevig is en maar een paar zijtakjes heeft. Knip dan de top net boven een goed

Photinia

zichtbare knop af. De plant zal dan sterke zijtakken produceren die het gestel van de plant gaan vormen. Wees niet bang ook bij volgroeide planten te snoeien en alle zwakke en kruisende takken af te knippen boven een naar buiten wijzende knop. Deze werkwijze is ook geschikt voor snelgroeïende rododendrons en hulst met een open groeiwijze.

Zo ga je te werk

Onderhoudssnoei is de meest gebruikelijke snoei en bestaat uit het weghalen van uitgebloeide bloemen en oud of ziek hout. Deze behandeling is geschikt voor soorten die in het voorjaar, zomer of najaar bloeien en kan min of meer op ieder moment plaatsvinden.

De schijnhulst *Osmanthus delavayi* die in het voorjaar bloeit, is een mooi voorbeeld voor deze snoeiwijze. Als in het voorjaar zijn heerlijk geurende witte bloempjes verwelkt zijn, moeten alle zwakke en beschadigde takken afgeknipt worden. Haal ook kruisende en over elkaar schurende takken weg. Takken die rijk hebben gebloeid kunnen ook ingekort worden tot boven een naar buiten wijzende knop. Als de heester te dicht is, kun je er ook voorzichtig wat takken uitknippen. Deze werkwijze geldt voor alle groenblijvende heesters die volop bloeien en die verder niet gesnoeid hoeven te worden.

Verjongingssnoei

Groot uitgegroeide, groenblijvende heesters als laurierkers kunnen een tweede leven krijgen door een stevige verjongingssnoei. Het is een forse ingreep, maar in bijna alle gevallen zal de heester het prima overleven.

Deze snoeibeurt wordt over drie groeiseizoenen verdeeld. Zaag de heester in het eerste jaar, aan het eind van de winter, af tot op 45-60 cm van de grond. Verwijder dan ook alle dunne en zwakke takken, zodat er vijf of zes stevige stompjes overblijven. De plant zal hierop reageren door enorm uit te lopen.

Dun in het tweede jaar de meeste van deze nieuwe scheuten uit. Laat twee of op zijn hoogst drie scheuten aan iedere stomp zitten. Knip in het derde jaar de toppen uit deze scheuten om de groei van zijscheuten te stimuleren.

Andere planten die ook goed op zo'n snoeibeurt reageren zijn *Viburnum tinus*, *Mahonia* en *Photinia*.

Zonder zorg

Er zijn groenblijvende heesters die goed groeien zonder enige snoei, hoewel de meeste wel goed zullen reageren op verjongingssnoei als ze oud geworden zijn. Andere groenblijvende heesters groeien heel erg langzaam en hoeven nooit gesnoeid te worden.

- **Portugese laurier (*Prunus lusitanica*)** Hoewel deze laurier goed gesnoeid kan worden, is het meestal niet nodig.
- **Kalmia** Een groenblijvende heester, die je nooit hoeft te snoeien.
- **Sarcococca** Laat deze heester maar gewoon met rust.
- **Peperboompje (*Daphne*)** Alle groenblijvende *Daphnes* kunnen niet tegen snoeien.
- **Spaanse brem (*Genista hispanica*)** Een plant die van nature een mooie vorm houdt.

Ongelijke groei herstellen

Een enkele keer groeit een heester scheef of ontwikkelt hij zich niet geheel naar wens. De eerste reactie zal zijn om de te lange takken af te knippen, zodat de plant weer in evenwicht lijkt. Sterke snoei heeft echter sterke groei tot gevolg; de te lange takken die worden ingekort zullen nog harder gaan groeien. Het geheim is om juist de zwakke takken te snoeien en de te lange nauwelijks. Eerst zal de heester er niet bepaald mooi uitzien, maar wees gerust, na één groeiseizoen heeft het evenwicht zich hersteld.

Terugsporten

Deze term slaat op de gewoonte die sommige planten hebben om weer terug te gaan naar de originele vorm. Bonte groenblijvende heesters zoals hulst kunnen takken met bladeren krijgen die weer egaal groen zijn in plaats van bont. Om dit tegen te gaan, knip je de hele tak met groene blaadjes af. Terugsporten komt voor, omdat veel bonte vormen ontstaan zijn uit sporten die spontaan optraden en totaal verschilden van de moederplant. Zulke cultivars zijn niet betrouwbaar en kunnen dus weer teruggaan naar hun originele vorm.

Snoeischaar

Grootbladige heesters als laurierkers en sommige cultivars van hulst zien er beter uit als ze met een snoeischaar in plaats van een heggenschaar geknipt worden. Een heggenschaar beschadigt de heester niet, maar er zullen veel bladeren doorgeknipt worden wat er niet mooi uitziet. Als je ervoor kiest met een snoeischaar te knippen, zal dat wel meer tijd in beslag nemen. Maar het is gemakkelijker om met een snoeischaar een tak door te knippen zonder de bladeren te beschadigen.

De vrolijke forsythia staat in het voorjaar te pronken met felgele bloemetjes. Om elk jaar van die bloei te kunnen genieten is het belangrijk de heester op het juiste moment te snoeien.

Forsythia snoeien

Forsythia bloeit op takken die het jaar ervoor gevormd zijn. Als je niet snoeit, groeit de heester uit tot een enorme wirwar van takken en krijg je alleen bovenin nieuwe scheuten. Hoe hoger de takken, hoe meer gewicht ze moeten dragen en hoe groter de kans dat de takken vanuit het hart openvallen. Zo dijt de plant voortdurend uit en verdringt hij andere struiken. Alleen aan de uiterste toppen verschijnen nog wat bloemen maar de onderkant blijft kaal. Door jaarlijks te snoeien houd je de forsythia in vorm en word je elk voorjaar beloond met bloemen die mooi verdeeld aan de struik zitten.

Hoe ga je te werk?

Vuistregel: forsythia bloeit vóór 21 juni en doet dat op het hout van vorig jaar. Daarom moet hij direct na de bloei worden gesnoeid, want zo krijgt hij tijd dat nieuwe hout (voor volgend jaar) te ontwikkelen.

Pak een handzaagje of takkenschaar voor de dikste takken; haal ze zo dicht mogelijk bij de grond weg, of net boven de laagste, sterkste uitloper. Laat altijd drie tot vijf gezonde, stevige takken staan, voor bloei volgend jaar. Snoei nu met de snoeischaar ook dunne, slappe takjes en twijgen weg. Mocht je vergeten zijn direct na de bloei te snoeien, doe het dan in ieder

geval vóór juni. Zo geef je nieuwe takken de kans stevig uit te groeien voor de winter invalt en leid je de energie van de plant naar de nieuwe scheuten.

Leer je plant kennen

Kijk eens goed naar je plant, dan zie je hoe eenvoudig dit snoeiwerk feitelijk is. Waar het op neerkomt is dat je het oude hout herkent, aan de dikte en kleur van de takken. Kijk eerst naar de basis van de plant, onderaan. Zoek de dikste takken uit die een bruine, houtige bast hebben. Die zijn meestal twee jaar oud. Hoewel ze vorig jaar misschien bloeiden, zijn de zijtakken nu dun, warrig en niet bar vitaal. Hopelijk zie je nu ook iets dunnere, recht opgaande takken opkomen vanuit de basis van de

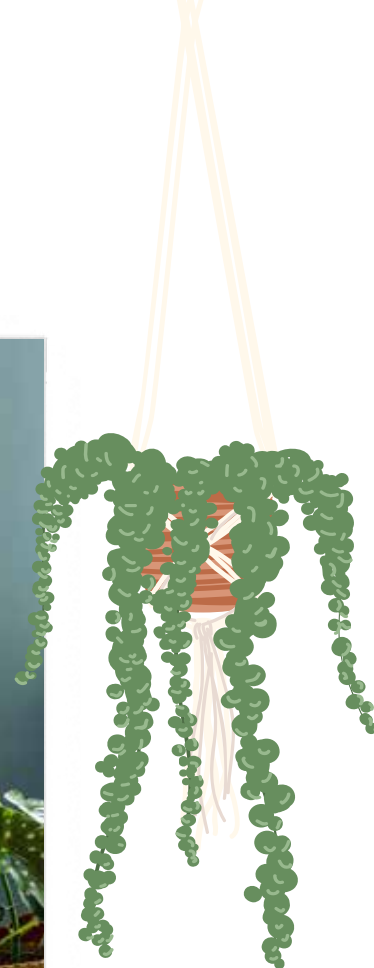
plant - die zijn doorgaans één tot twee jaar oud en hebben soms al zijtakjes. En mogelijk ontdek je ook een aantal stompe nieuwe scheuten aan de voet. Mooi! Nu gaan die oudste takken eruit, zo dicht mogelijk bij de grond; houd drie tot vijf jongere takken aan (die dragen volgend jaar bloemen) en alle nieuwe scheuten. Dankzij zo'n jaar-

Door jaarlijks te snoeien houd je de forsythia in vorm en word je elk voorjaar beloond met bloemen die mooi verdeeld aan de struik zitten.

lijkse snoeibeurt, telkens na de bloei, behoud je de sterkste jonge takken en bevorder je de groei van nieuwe grondscheuten.

NU IN DE WINKEL

GEMAAKT DOOR DE REDACTIE VAN TUINSEIZOEN

Kamerplanten zijn terug van weggeweest. De laatste jaren maakten planten hun comeback in onze huizen en de coronaperiode heeft hier een extra boost aangegeven. Groen in huis zorgt voor sfeer én is gezond. Dit magazine is van A tot Z gevuld met informatie en inspiratie voor iedereen die zijn groene jungle gezond wil houden. Verzorgingstips voor planten, een stekjes-guide, DIY's voor hangers en potten, ideeën voor de inrichting van een groen thuishkantoor, interieurtips en nog veel meer. Deze special is er voor de doorgewinterde plantmoms en -dads maar helpt ook de beginner om zijn planten langer dan een paar maanden te laten floreren.

**BESTELLEN KAN VIA: WWW.VIPWINKEL.NL
BEL 076-5301718 (NL) OF 03-6454294 (BE)**

WWW.TUINSEIZOEN.COM

Hoe snoei ik mijn hortensia?

De vraag die we het vaakst krijgen op de redactie is: 'Hoe snoei ik mijn hortensia?' Om goed antwoord te kunnen geven op die vraag, is het van belang dat je weet wélke hortensia er in je tuin staat.

Hoe dieper je een
pluimhortensia
snoeit, hoe
groter de
bloemen worden.

tip

Wordt je boerenhortensia te hoog naar je zin, pas dan in het najaar wortelsnoei toe. Dit doe je door met een scherpe spade de wortels op zo'n 40-50 cm vanaf het hart van de plant door te steken. Wortelsnoei remt niet alleen de groei, maar zorgt ook voor meer bloei!

tip

Het heeft geen zin om een boerenhortensia alleen maar te snoeien om de plant klein te houden. Gemiddeld heeft een boerenhortensia een oppervlakte van ruim 1 vierkante meter nodig. Geef deze heester dus de ruimte die hij nodig heeft, dan wordt hij ook veel mooier!

De meeste mensen hebben een *Hydrangea macrophylla* in de tuin. Deze plant noemen we de gewone of boerenhortensia. Deze bladverliezende heester bloeit met bolvormige bloemen in wit, roze, paars of blauw. De tint van de blauwe bloeiers is onder meer afhankelijk van de zuurgraad van de grond. Op zure gronden zijn de bloemen blauw; is de grond kalkrijk, dan kun je roze bloemen verwachten.

Het snoeien van de boerenhortensia

Een boerenhortensia bloeit op tweejarig hout. Als je in het voorjaar alle takken een stukje zou inkorten, knip je alle bloemknoppen weg. Ga dus nooit lukraak aan de slag met je boerenhortensia. Een nieuwe boerenhortensia die nog niet zo groot is, hoef je helemaal niet te snoeien. Laat de plant de eerste jaren met rust en laat ook zeker de uitgebloeide bloemen zitten want die zijn niet alleen decoratief maar beschermen de onderliggende knoppen ook tegen late vorst. Pas tegen half april knip je deze uitgebloeide bloemen voorzichtig weg zonder de plant te beschadigen. Je ziet de nieuwe bloemknoppen dan al zitten.

Verjongen

Na een jaar of vier kun je wel gaan snoeien om de boerenhortensia te verjongen en bloeikrachtig te houden. Knip dan in het voorjaar - als je ook de oude bloemschermen afknijpt - de oudste en dikste takken tot aan de grond toe weg. Ga ook nu niet te fanatiek aan de slag en haal maximaal een kwart van de takken weg. De overgebleven 75 procent van de takken zal in de zomer gaan bloeien, daarnaast maakt de plant nieuwe takken aan die volgend jaar bloemen geven. Vanaf dit moment haal je steeds elk voorjaar 25 procent van de oudste takken compleet weg. Zo zorg je ervoor dat je een struik hebt die goed bloeit en fris oogt met takken die nooit ouder zijn dan vier jaar.

Nieuwe soorten

Sinds enige jaren is er een nieuwe generatie boerenhortensia's op de markt die wordt verkocht onder namen als Forever& Ever en Endless Summer. In tegenstelling tot de 'gewone' boerenhortensia's bloeien deze op eenjarig hout, je mag ze dus aan het eind van de winter kortwieken. Ook hier is snoeien niet noodzakelijk, maar het kan ook geen kwaad.

Pluimhortensia

Hydrangea paniculata bloeit op nieuw hout en kun je dus gerust snoeien. Je mag de takken in maart tot zo'n 15 cm boven de grond afknippen. Na verloop van vele jaren ontstaat een grillige verdikking waaruit elk jaar nieuwe takken ontstaan. Je mag deze hortensia in het vroege voorjaar ook

wat hoger snoeien; hij vormt dan stevige gesteltakken waaruit elk jaar nieuwe bloemtakken ontstaan. In beide gevallen krijg je een hortensia die krachtig uitloopt en grote bloemen vormt. Heb je liever een hoge struik met kleinere bloemen, snoei de pluimhortensia - ook wel schapenkophortensia genoemd - dan helemaal niet.

Een mooie, rijkbloeiende hortensia is niet alleen afhankelijk van de juiste snoei maar natuurlijk ook van de juiste verzorging.

Hoe dieper je de pluimhortensia snoeit, hoe groter de bloemen worden. Dit heeft voor- en nadelen. De bloemen zien er indrukwekkend uit maar de struiken zijn wel windgevoeliger en wanneer de schapenkoppen vol druppels hangen, worden ze topzwaar en kunnen de takken breken.

En hoe zit het dan met Annabelle?

Hydrangea arborescens waartoe ook de populaire 'Annabelle' behoort, bloeit net als de pluimhortensia op nieuw hout. Deze hortensia kun je in maart tot op 30 cm van de grond terug snoeien. Dieper snoeien is niet aan te raden, omdat de plant dan te weinig vertakkingen maakt. Een gesnoeide 'Annabelle' maakt mooie grote, maar wel hele zware bloemen, zodat de struiken openvallen als je ze niet tijdig een goede

plantensteun geeft. Heb je liever iets kleinere, bolvormige bloemen en stevigere stengels die je minder hoeft te steunen, knip de plant dan slechts lichtjes in het voorjaar. Helemaal niet snoeien is ook een optie. De jonge scheuten komen tussen de oude scheuten op en de bloemen worden door dit samenspel van jonge en oude takken mooi omhoog gehouden. Als de plant echt te vol wordt, kun je een deel van de oude scheuten bij de grond afknippen, maar vaak hoeft dat niet eens. 'Annabelle' is een hortensia voor de tuinier die wil genieten en niet te veel in de tuin wil werken!

Klimhortensia's snoeien

Voor *Hydrangea anomala* subsp. *petiolaris* (klimhortensia) gelden heel andere snoeiregels. Deze klimmer hoeft eigenlijk niet gesnoeid te worden. Wordt de plant toch te groot, dan kun je hem na de bloei knippen. Bedenk wel dat de plant op meerjarig hout bloeit, dus snoeien gaat ten koste van de bloei van volgend jaar. Door in fasen te snoeien, dus verdeeld over verschillende jaren, zorg je ervoor dat je toch elk jaar bloemen hebt. Het is het mooiste wanneer de klimhortensia als een waaier tegen de muur wordt geleid zonder al te veel kruisende takken, omdat die takken geen houvast hebben aan de muur. Een klimhortensia kan groot en zwaar worden en bij storm losraken van de muur. De ingedroogde bloemen van de klimhortensia behouden lang hun sierwaarde. Knip ze daarom pas in de winter voorzichtig af en beschadig de nieuwe knoppen niet.

Overige hortensia's

De berghortensia (*Hydrangea serrata*) snoei je op dezelfde manier als de gewone boerenhortensia (verjongingssnoei). Fluweelhortensia (*Hydrangea aspera*), eikenbladhortensia (*Hydrangea quercifolia*) en waterstruik (*Hydrangea involucrata*) hebben alleen snoei nodig om de struik te vormen. Daarna is snoeien overbodig. Knip bij jonge planten in de winter zwakke, kruisende en verkeerd geplaatste scheuten weg. Je krijgt dan een evenwichtig opgebouwde struik met sterke takken.

De juiste plek

Een mooie, rijkbloeiende hortensia is niet alleen afhankelijk van de juiste snoei maar natuurlijk ook van de juiste verzorging. Van nature zijn hortensia's bosplanten die ook wel aan de rand van het bos groeien en in mistige, wat koelere dalen en langs rivieren. De plant houdt daarom van grond die niet uitdroogt en relatief zuur is. Halfschaduw is in de regel ideaal. Hoe vochtiger een hortensia staat, hoe meer zon hij kan verdragen. Maak bij aanplant een royaal plantgat en meng veel compost door de grond. Zorg voor een gietrand, want vooral in het eerste jaar moet je tijdens droge perioden extra water geven. Op deze manier loopt het water niet weg, maar komt het direct ten goede aan de plant.

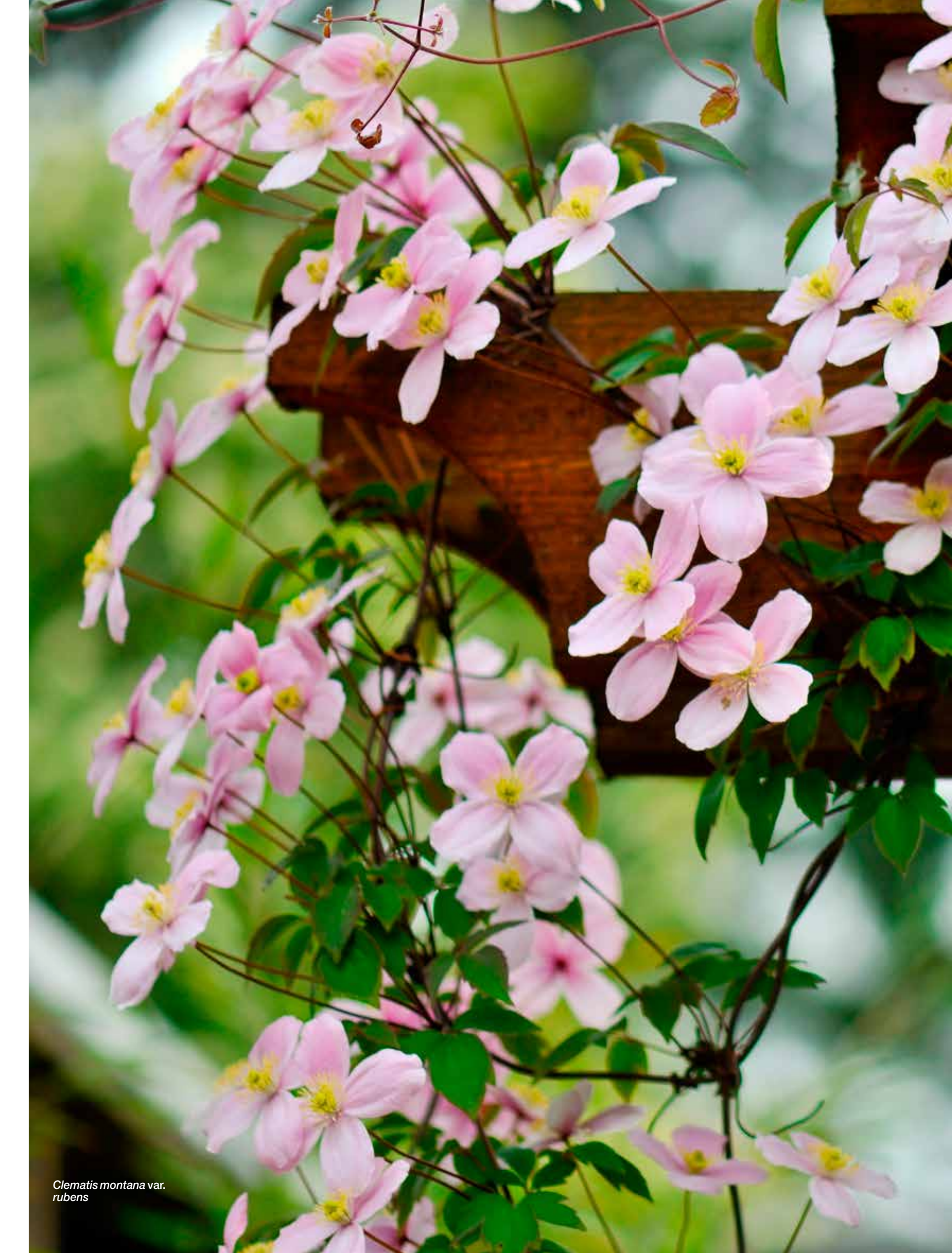
tip

Welke hortensia je ook hebt, snoei na de winter ingevroren takken altijd tot een gezond bladpaar terug. Beschadigde en kruisende takken haal je ook altijd weg.

Klimhortensia

FOTO'S: SHUTTERSTOCK

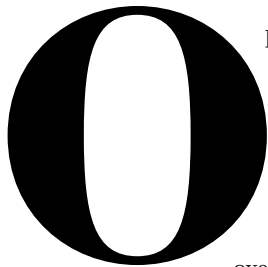

Clematis montana var.
rubens

Clematis & andere klimplanten snoeien

Sommige klimmers moet je drastisch snoeien om ze in toom te houden of de bloei te stimuleren, bij andere klimplanten is slechts een beperkte snoei nodig.

Op de vraag 'Wanneer snoei ik mijn clematis?' is niet zomaar antwoord te geven. Je moet eerst weten welke clematis je hebt, want er zijn verschillende soorten die je op verschillende momenten knipt. Snoei je op het verkeerde moment, dan kan de plant de bloei een jaar overslaan en dat is natuurlijk zonde.

Door goed te snoeien, of soms juist niet, zullen clematissen rijk bloeien.

Vroege bloei

De eerste clematis die de aandacht trekt is *Clematis montana* die in het voorjaar bloeit met een massa kleine bloemetjes in wit of roze. De plant bloeit de hele maand mei en kan wel 8 m of hoger worden. Alle cultivars uit de Montana Groep bloeien op hout dat het vorige seizoen gevormd is. Snoei is niet echt nodig, maar als je de plant wat wilt fatsoeneren, kun je dit het beste direct na de bloei doen. Knip dan alle twijgen die in de weg zitten af. Op dezelfde manier snoei je *Clematis alpina*, *C. florida*, *C. macropelata*, *C. tangutica* en groenblijvende clematissen zoals *C. armandii*.

Grote bloemen

Heb je een clematis met grote bloemen die aan het begin van de zomer (vanaf mei-juni) al bloeit en soms in de herfst nog wat nabloei geeft, dan heb je een clematis die bloeit op hout van het vorige jaar. Een dergelijke clematis hoef je maar minimaal te snoeien. Tot deze groep behoren clematissen als 'Nelly Moser', 'The President' en 'Miss Bateman', maar ook clematissen met dubbele bloemen zoals 'Multi Blue'. Om oude exemplaren te verjongen kun je deze clematissen na de eerste bloei tot op 1 m boven de grond terugknippen. De plant vormt dan onderaan nieuwe scheuten en wordt daar weer mooi groen. Hierdoor stimuleer je ook een herbloei in het najaar.

Late bloei

Dan zijn er nog clematissen die pas later in de zomer bloeien. Dit zijn planten met grote bloemen zoals *Clematis* 'Jackmanii', 'Niobe', 'Perle d'Azure' en 'Rouge Cardinal'. Maar ook bepaalde clematissen met kleine bloemetjes die laat in de zomer bloeien behoren tot deze groep. Dat zijn bijvoorbeeld *Clematis viticella* en *C. texensis*. Deze clematissen bloeien op hout dat in hetzelfde jaar is gevormd en dat betekent dat je ze in maart snoeit. Knip ze gerust flink terug, tot op ongeveer 50 cm van de grond, net boven het eerste paar sterke, gezonde knoppen. Deze soorten moet je echt snoeien om de bloei te stimuleren en om te voorkomen dat ze aan de voet kaal worden.

Clematis 'Niobe'

Clematis 'Nelly Moser'

Kamperfoelie beteugelen

Klimmende kamperfoelies hoeven in feite niet gesnoeid te worden, maar uit hun krachten gegroeide exemplaren kun je in model knippen. Daarvoor moet je weten tot welke groep je kamperfoelie behoort. Groep 1 vormt bloemen in paren aan de scheuten van het lopende jaar. Deze groep, waartoe *Lonicera japonica* behoort, kan flink worden teruggesnoeid. Dat kan met een heggenschaar, meteen na de bloei of in februari tijdens de rustperiode.

Groep 2 zijn kamperfoelies met bloemen in kransen of groepen aan takken die minstens één jaar oud zijn. Dit zijn de meeste klimmende kamperfoelies als *Lonicera periclymenum*. Na de bloei snoei je hiervan alle uitgebloeide scheuten terug tot de plaats waar een jonge vervangende scheut zit. Omdat oude en jonge scheuten vaak om elkaar heen gedraaid zitten, is dat niet zo simpel. Kamperfoelie gaat niet erg lang mee: de takken verzwakken al na vijf jaar en produceren steeds minder bloemen. Om te vermijden dat de hele plant oud, houtig en verdicht raakt, zorg je voor vervanging: haal de oudste takken er om de paar jaar uit en leid in hun plaats jonge takken langs het steunframe.

PASSIEBLOEM

De groeierkterte van passiebloemen hangt af van de soort, maar de meeste van deze klimmers bloeien wel aan eenjarige stengels. Snoeien gebeurt meer om de plant in vorm te houden dan om bloei te bevorderen. Haal iedere winter het teveel aan groei weg, dun overgebleven stengels uit en bind ze indien nodig opnieuw aan. Haal 's zomers niet gewenste ranken weg en bind opnieuw aan. Op deze wijze snoei je ook Suzanne-met-de-mooie-ogen (*Thunbergia alata*), klimmende winde (*Ipomoea*) en Duitse pijp (*Aristolochia*).

PASSIEBLOEM SNOEI JE VOORAL
OM HEM MOOI IN VORM TE HOUDEN.

Toscaanse jasmijn
(*Trachelospermum
jasminoides*)

Wilde wingerd

WINTERSNOEI

Deze klimplanten snoei je in de winter:

* **Klimmende nachtschade** (*Solanum
jasminoides* 'Album')

Gebruik een snoeischaar om alle dode takken
aan het eind van de winter af te knippen.

* **Klokwinde** (*Cobaea scandens*)

Wortels tegen vorst beschermen en
aan het eind van de winter de plant tot
op de grond afknippen.

* **Toscaanse jasmijn** (*Trachelospermum
jasminoides*)

Deze plant moet aan het eind van de winter
of begin voorjaar gesnoeid worden.

* **Trompetbloem** (*Campsis radicans*)

Snoei zijtakken eind winter of begin voorjaar.

* **Winterjasmijn** (*Jasminum nudiflorum*)

Knip de geelbloeiende winterjasmijn na
de bloei - meestal in februari - goed terug.
J. officinale die in de zomer bloeit, kan
s winters sterk gesnoeid worden.

Woekeraars

Snoei klimop aan het eind van de winter, dat kan met een heggenschaar. Snoeien is meer nodig om de klimop onder controle te houden dan om de groei te stimuleren. Haal alle niet gewenste ranken weg, soms kan het gebruik van een snoeischaar nodig zijn. Volwassen klimop kan het beste aan het eind van de winter gesnoeid worden als de vogels de bessen hebben opgegeten. Snoei niet te laat, want dan zijn de vogels al aan het nestelen. Net als klimop hoeft wilde wingerd niet gesnoeid te worden om de groei of bloei te stimuleren, maar je moet beslist regelmatig knippen om de plant onder controle te houden en te voorkomen dat bijvoorbeeld houtwerk wordt overwoekerd. Wilde wingerd mag je het hele jaar door knippen. Ook bruidssluier heeft een enorme groeikracht en kan in een mum van tijd een complete schuur begroeien. Snoeien is dringend nodig om de plant in toom te houden. Doe dit bij voorkeur in maart.

**Het snoeien van klimrozen, blauwregen en druiven
komt elders in deze special uitgebreid aan bod.**

EEN SPECIAL VAN
DE TUIN OP TAFEL
GROW IT • COOK IT • EAT IT

Moestuin

VRAAG & ANTWOORD

FLOOR GEEFT
ANTWOORD OP
175
MOESTUINVRAGEN

Hoe start ik een moestuin?
Wat kan ik zaaien in een schaduwtuin?
Hoe zet je een compostbak op?
Wat doe je tegen slakken?
Hoe vaak geef je water?

Smakelijke recepten voor je oogst

NU IN DE WINKEL

Praktische tips voor fruit, groenten en kruiden

€ 8,95

Hoe zie ik of de pompoenen rijp zijn? Wat is jouw favoriete tomatenras? Kan ik voorkomen dat de slakken mijn jonge plantjes opeten? Dagelijks ontvangt Floor allerlei moestuin vragen via social media. Vragen die vaak langskomen heeft ze nu gebundeld in deze praktische special, handig ingedeeld per seizoen. Floor tuiniert met respect voor de natuur en heeft altijd oog voor vlinders, bijen en andere beestjes die haar tuin bezoeken. De special is aangevuld met fijne recepten voor de verwerking van je moestuinooft.

**BESTELLEN KAN VIA: WWW.VIPWINKEL.NL
BEL 076-5301718 (NL) OF 03-6454294 (BE)**

WWW.DETUINOPTAFEL.COM

Blauwereggen snoeien

Blauwereggen kan eigenlijk niet zonder snoei. De plant wordt dan heel groot en slordig en het aantal bloemen blijft achter. Het snoeien van blauwereggen is een zorgvuldig klusje, maar je wordt dan ook beloond met een massa prachtige bloemtrossen in het voorjaar.

In de tuinen van Villa Carlotta aan het Comomeer in Italië staat een enorme blauwereggen. Ruim een eeuw groeit deze klimmer al naast een al even eerbiedwaardige dennenboom. De knoestige en in elkaar gedraaide stam van de blauwereggen is nu dikker dan die van de dennenboom. 's Zomers zorgt de bloemenmassa voor een enorme blauwpaarse zuil die hoog boven de tuinen uitsteekt. Deze blauwereggen is veel te groot om te snoeien en toch bloeit hij ieder jaar uitbundig dankzij de warme Italiaanse zomers en de zonnige plaats waar hij staat. In koele streken moet er gesnoeid worden als je een rijkbloeiende plant wil hebben.

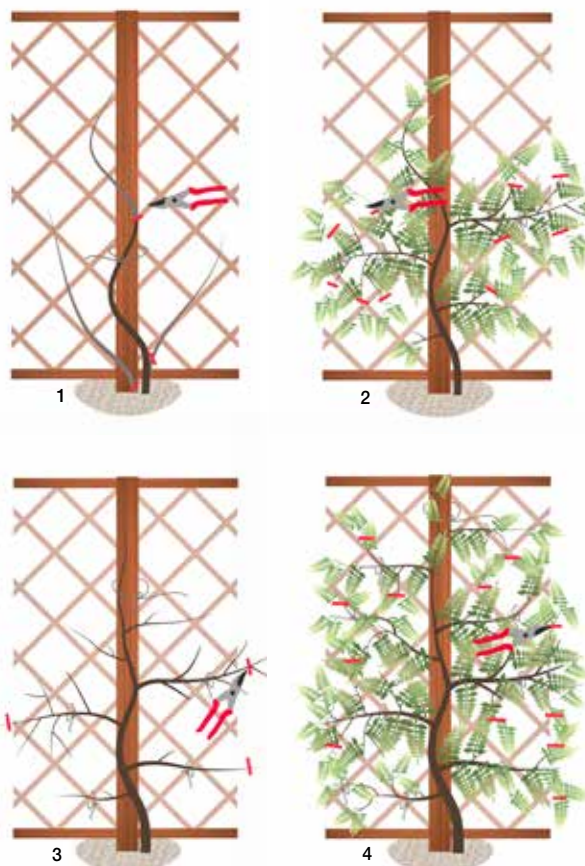
De sleutel tot succes is goed snoeien en daarbij maakt het niet uit of de plant tegen een muur of pergola wordt geleid of vrijstaand groeit. Een snelle snoeibeurt in augustus zorgt ervoor dat er extra bloemen verschijnen, een uitgekiende snoeimethode heeft echter nog meer resultaat. Net als bij alle klimplanten helpt snoeien ook om de plant onder controle te houden. En dat is echt wel nodig, want een blauwereggen die het naar de zin heeft, kan heel hard groeien. Als de plant tegen een muur moet groeien, kun je de takken het beste aanbinden om een zo groot mogelijk oppervlak te laten begroeien. Wil je niet de hele muur bedekken, dan is het ook mogelijk om wat meer weg te knippen. Laat dan slechts enkele takken doorgroeien en knip deze terug, hierdoor zal de plant ook rijker bloeien.

Als de blauwereggen over een pergola of boog moet groeien en je er nog onderdoor wilt lopen, moet je ook snoeien.

Blauwereggen is zeer veelzijdig, ongesnoeid kan de plant tot grote hoogte klimmen, terwijl de plant ook extreme snoei verdraagt zodat je er zelfs een bonsai van kunt maken.

Langs een muur geleid

Om een muur met blauwereggen te laten begroeien, moet er een plant met een symmetrisch en stevig takkenstelsel gevormd worden (zie tekeningen rechts). Van nature zal een pas geplante klimplant aan de basis veel nieuwe scheuten vormen. Deze zullen er gezond uitzien, maar niet snel voor bloemen zorgen; daarom moet je ze afknippen zodat het onderste stuk van de stam kaal is. Kies de best geplaatste zijscheuten uit en maak deze losjes vast. Een netwerk van horizontale draden evenwijdig aan de muur is

- 1** Knip in de winter na het planten de hoofdtak terug tot op 75-90 cm en haal alle zijscheuten weg.
- 2** Maak in de zomer twee sterke zijtakken vast; kort zijscheuten tot op 3-4 knoppen in om spoortjes te vormen.
- 3** Knip in de winter alle zijtakken terug tot op 1 m en bind de laagste takken horizontaal aan.
- 4** Verdeel in de zomer de sterkste takken over alle gaten in het framework. Kort de zijscheuten in tot op 3-4 knoppen.

tip

Gebruik altijd een zeer scherpe snoeischaar en knip pal en schuin boven de knop.

hiervoor het meest geschikt. Knip in februari deze takken tot op 1 m terug. Een wintersnoeibeurt zorgt ervoor dat de takken dikker worden en in de zomer meer zij scheuten zullen produceren. In de zomer worden de zij scheuten tot 15 cm ingekort, maar als het nodig mocht zijn kunnen er een paar doorgroeien om een mooi takkenstelsel te krijgen. Kort in augustus de zij scheuten opnieuw in om te zorgen voor nieuwe zij scheuten en bloemen in het volgende jaar. Ga zo door tot de hele muur bedekt is.

Een pergola laten begroeien

Een pergola of boogconstructie is heel geschikt voor een blauwewegen omdat de bloemtrossen dan sierlijk afhangen. Het is de kunst om de plant zo te snoeien dat de bloemtrossen ook echt boven je hoofd groeien. Om dat te bereiken moet de blauwewegen langere zijtakken krijgen dan een plant die tegen een muur groeit, zodat deze langs beide kanten en over de

pergola geleid kunnen worden. Het resultaat is nog mooier als je aan elke kant een plant kunt zetten. Je kunt dan ook kiezen voor twee verschillende varianten, bijvoorbeeld een witte en een blauwe die door elkaar groeien. Laat de juiste zij scheuten de eerste paar jaar gewoon doorgroeien en maak ze op de gewenste plaatsen losjes vast, knip de overtollige scheuten af. Op deze manier ontstaat er een goed takkenstelsel. Maak de uitgekozen scheuten in de waaivorm vast langs de kanten en over de top. Deze zullen een frame vormen van sterke dikke takken, die zij scheuten gaan vormen. Knip iedere zomer de lange ranke zij scheuten tot op 15 cm terug, gemeten vanaf de hoofdtakken.

Blauwewegen op stam

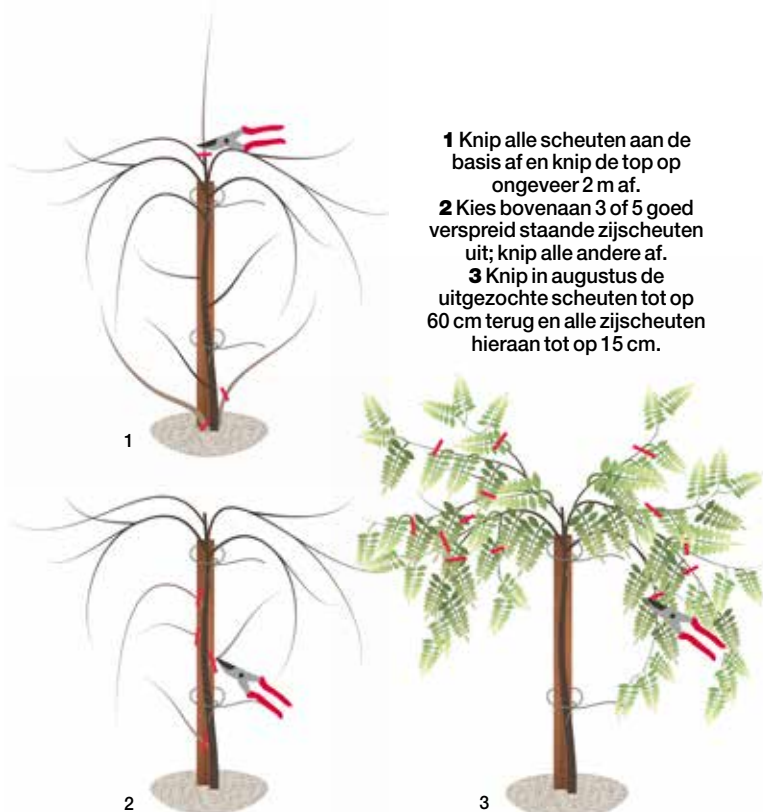
Blauwewegen hoeft niet altijd tegen een muur of pergola te groeien. Door op de juiste manier te snoeien kun je ook een vrijstaande blauwewegen op stam creëren (zie tekeningen links). De bloemtrossen hangen dan mooi naar beneden. Begin met een jonge plant, het liefst een met één scheut. Knip alle scheuten die aan de basis verschijnen af en leid de hoofdstam langs een sterke rechte stok. Bind de plant goed aan maar niet te strak. Knip in de winter de top op een hoogte van circa 2 m af. Op de bovenste 60 cm mogen drie tot vijf sterke zij scheuten blijven staan; die vormen straks de kruin. Knip alle andere scheuten af. Knip aan het eind van de zomer alle geselecteerde scheuten terug tot 60 cm en laat de zij scheuten aan deze takken zitten. Knip hierna ieder jaar in de maand augustus deze zij scheuten tot op 15 cm terug.

Blauwewegen in pot

Een blauwewegen in een pot kan door veelvuldig snoeien overdadig bloeien. Om dit te bereiken moet je in het groeiseizoen iedere twee weken iedere nieuwe zij scheut tot op 15 cm terugknippen. Hoe meer je snoeit, hoe meer zij scheuten de plant zal maken. Met een beetje geluk zullen alle afgeknipte zij scheuten het volgende jaar twee tot drie bloemknoppen vormen. Verpot de blauwewegen niet te snel, een iets te krappe pot bevordert de bloei ook. Als de plant werkelijk naar een grotere pot moet verhuizen, knip dan ook enkele wortels terug.

Een oude blauwewegen verjongen

Hoe behandel je een grote uit zijn krachten gegroeide blauwewegen? Begin met het weghalen van alle takken die op de verkeerde plaats groeien. Wees niet bang dat dit te drastisch is, de plant heeft immers een groot wortelstelsel en kan die sterke snoei goed aan. Je kunt het beste in de winter snoeien als alle stammen goed te zien zijn. Alle zieke takken haal je helemaal weg tot in het gezonde hout. Als de takken sterk om elkaar heen gedraaid zijn of om draad gewikkeld zijn, kun je dit maar beter zo laten.

- 1** Knip alle scheuten aan de basis af en knip de top op ongeveer 2 m af.
- 2** Kies bovenaan 3 of 5 goed verspreid staande zij scheuten uit; knip alle andere af.
- 3** Knip in augustus de uitgezochte scheuten tot op 60 cm terug en alle zij scheuten hieraan tot op 15 cm.

Ontwarren is lastig of onmogelijk. Het kan ook zijn dat de draden de plant afbinden. Probeer dan zoveel mogelijk draad weg te knippen zonder de blauwereggen te beschadigen.

Knip zijscheuten die op verkeerde plaatsen groeien af en maak de andere op de juiste plaatsen vast. Snoei de blauwereggen op de aangegeven manier.

Knip iedere zomer de zijscheuten af en haal alle zijscheuten bij de basis weg.

Een blauwereggen in bloei krijgen

Het is zo'n teleurstelling als je blauwereggen jaren na aanplant nog niet bloeit. Wat is daarvan de oorzaak?

- De plant staat op de verkeerde plek. Een blauwereggen moet zonnig staan.
- Je hebt een zaailing gekocht. Sommige zaailingen bloeien nooit. Koop een blauwereggen daarom altijd op een betrouwbaar adres.
- De plant is verkeerd gesnoeid. Het snoeiwerk voor een volwassen blauwereggen is eenvoudig. Knip iedere augustus alle nieuwe uitlopers tot op 15 cm terug. Of tel de knoppen vanaf de basis van elke scheut en knip de scheut net boven de zevende knop af. Vervolgens kun je in januari deze zijscheuten verder terugknippen tot boven de derde of vierde knop, om de groei van bloemspootjes te bevorderen. Als je de wintersnoei overslaat, wordt de bloei alleen gestimuleerd door de snoei in augustus. Wil je het takkenstelsel uitbreiden of wil je dat de plant nieuwe, lange takken vormt, laat dan een paar nieuwe scheuten doorgroeien en maak ze op de juiste plaats vast.

Bemesting

Oudere blauwereggen maken een dikke stronk en juist op die oudere, dikke takken verschijnen de stompe uitlopers die zullen bloeien. Jonge planten daarentegen produceren lange, slierende takken met massa's blad, maar zonder bloemen. Deze ongebreidelde groei wordt veroorzaakt door stikstof, dus geef bij aanplant geen stikstofrijke mest en ook niet gedurende zijn eerste jaren. Als je vervolgens minstens twee keer per jaar de zachte uitgroei wegsnoeit, verminder je de hoeveelheid stikstof in de plant.

weetje

Net als de meeste lentebloeiende planten maakt blauwereggen zijn bloemen aan op het hout van het afgelopen jaar.

FOTO'S: SHUTTERSTOCK/TEKENINGEN: SHERA VAN DEN WITTEBOER

Fruitbomen snoeien

Fruitbomen gaan in de regel niet dood als ze verkeerd of helemaal niet gesnoeid worden, maar met wat extra zorg en de juiste snoei zullen ze het een stuk beter doen. De boom zal niet alleen meer fruit produceren maar ook groter, beter en in sommige gevallen zelfs lekkerder fruit.

Een goed gesnoeide boom ziet er mooi uit als hij eenmaal zijn uiteindelijke vorm gekregen heeft en zelfs een fruitboom heeft dan een grote sierwaarde voor de tuin. De bloesem komt mooier uit aan een goed gesnoeide boom, en ziekten en plaagdieren komen minder vaak voor. Ook in de winter is het silhouet van een op de juiste manier gesnoeide boom mooier dan van een boom met een wirwar van takken.

De snoei van fruitbomen is erop gericht de boom van binnen goed open te houden, zodat het zonlicht dwars door de boom kan schijnen. Een open boomkruin geeft een goede vruchtkwaliteit. De snoei van appel- en perenbomen is erop gericht dat de boom sporen gaat vormen. Dit zijn kortloten die bloemen en dus fruit produceren. Snoeien bepaalt ook de vorm van de boom. Fruit kan bijvoorbeeld ook aan een boom gekweekt worden die tegen een muur geleid is. We spreken dan van leibomen. Leibomen zijn er in verschillende vormen zoals een espalier en een waaier.

Het komt er dus op neer dat er gesnoeid wordt om meer bloemen te krijgen en zodoende ook meer fruit. Bovendien heeft een boom met een wirwar van takken meer kans op ziekten dan een boom waar de takken en vruchten voldoende licht krijgen en ook zal een in de zon gerijpte appel veel smakelijker zijn dan een vrucht die in de schaduw van takken en bladeren moet rijpen. Als je dus een goede opbrengst wilt hebben, pak dan de snoeischaar, verzamel moed en ga snoeien.

APPELS EN PEREN SNOEIEN

Na een geweldig oogstjaar zijn we geneigd te denken dat we onze fruitbomen niet hoeven te snoeien: de snoeischaar blijft in de schuur. Maar één goed seizoen is nog geen garantie dat de fruitmanden het jaar erop weer tot de rand gevuld zullen zijn. Tenzij we de bomen op de correcte manier behandelen. Want zonder snoei worden fruitbomen snel rommelig en minder productief.

Het seizoen bepaalt hoe houtachtige gewassen op snoeiwerk reageren. Takken en scheuten in de rustperiode weghalen, betekent dat de sapstroom in de lente naar minder knoppen toe hoeft en dat er dus een sterke uitgroei zal volgen. Hoe steviger je snoeit in de winter (januari-februari, als het niet harder vriest dan vijf graden!), hoe krachtiger de groei zal zijn. Zomersnoei beperkt die groei, doordat we stikstofrijke jonge uitlopers uit de plant halen, en dat leidt tot meer bloemen en vruchten. Als een vruchtboom nog jong is en we graag willen dat er een sterk takkenstelsel ontstaat, is het van belang in het rustseizoen te snoeien. Wanneer de boom de gewenste vorm en maat heeft bereikt, kunnen we beter 's zomers snoeien, hoewel een lichte onderhoudsbeurt elke winter noodzakelijk is. Dus, of je boom nu jong is of al wat ouder, snoeien moet!

Volwassen bomen snoeien

Volwassen appel- en perenbomen met een mooi, sterk takkengestel moet je in de winter en zomer snoeien. Het weghalen van de zachte, nieuwe scheuten in juli beperkt de groei en bevordert de aanmaak van stompe, gedrongen takjes, de zogenaamde sporen, waaraan bloesem en fruit zich ontwikkelen. In de winter kijken we of de boom een evenwichtige kroon heeft met niet te veel gesteltakken. Dat is dan, zonder blad aan de boom, heel goed te zien. Laagstamappelbomen, geënt op zwak groeiende onderstammen als M9 en M27, hoeven nauwelijks gesnoeid te worden, maar halfstam- of hoogstamappel- en -perenbomen hebben baat bij het dunnen van takken en jonge scheuten. Probeer het hart van de boom te openen, zodat de lucht kan circuleren (dat vermindert de kans op plagen en ziekten) en het zonlicht 's zomers het fruit kan bereiken. Snoei in de winter ook merkwaardig gevormde of onproductieve takken terug, tot een dikkere tak of tot de stam. Bij volwassen appel- en perenbomen die enige jaren op deze wijze zijn verzorgd, dun je de nieuwe uitlopers flink uit. Bij zulke bomen laat je voor het beste resultaat de wintersnoei volgen door een snoeibeurt in de zomer. Dus noteer in je agenda bij juli: alle nieuwe scheuten tot twee à drie knoppen terugknippen.

Wat moet eraf?

Pak eerst het juiste gereedschap: een scherpe snoeischaar plus takkenschaar en boomzaag zijn bij snoeien essentieel. Zoals altijd verwijder je bij deze zomersnoei eerst dode, beschadigde of zieke takken. Knip die terug tot een gezonde knop of haal ze helemaal weg. Pak nu de fikse uitgroei aan het einde van alle hoofdtakken aan; knip die tot de helft of twee derde terug. Het druipt vast tegen je intuïtie in, maar de krachtigste uitlopers laat je wat langer dan de zwakkere. Knip pal boven een knop, liefst een naar buiten wijzende, zodat het hart van de boom open blijft. Controleer ten slotte de sporen, herkenbaar aan de ronde bloemknoppen. Snoei alle uitlopers die zich vanuit de sporen vormden helemaal weg, tot net boven het punt van waaruit ze zich ontwikkelden. En bij oude bomen met massa's sporen dun je dicht opeen zittende exemplaren uit, zodat het fruit straks alle ruimte krijgt om zich goed te ontwikkelen.

Jonge appels en peren

Niet alleen volwassen bomen hebben baat bij snoeiwerk, ook nieuw geplante appel- en perenbomen en jonge exemplaren (tot vier jaar oud) breng je in de winter in vorm, om een stevig takkenstelsel te krijgen. Dat gaat snel en eenvoudig; het resultaat is een evenwichtig gevormde boom, die tamelijk probleemloos kan doorgroeien. Als je de hoofdtak en enkele zijtakken inkort, krijg je minder knoppen onderaan, die daardoor juist sterkere zijscheuten produceren. Handhaaf die wintersnoei gedurende enkele jaren, want dat zorgt ook voor knoppen bij de takaanzet, waaruit sporen voortkomen (voor bloesem en fruit). Hiermee beteugel je tevens overdadige topgroei en kan de energie die de boom daardoor behoudt, helpen om de wortelkluif sterker te maken.

Snoei het vorige seizoen eruit

In de winter haal je alle dunne of beschadigde uitgroei weg, helemaal tot het uitlooppunt aan tak of stam. Nu komt de uitgroei van vorig jaar: wandel met je vingers van de takuiteinden naar het punt waar de knoppen dicht opeen zitten, om de stam heen. Dit is waar vorig seizoen de uitgroei begon. Kort al deze nieuw gevormde scheuten tot ongeveer de helft in, inclusief de hoogste uitloper bovenin de boom. Knip telkens net boven een naar buiten wijzende knop. Dun takken die elkaar kruisen of te dicht opeen staan uit: haal de zwakste helemaal weg. Vergeet niet dat volwassen bomen een open hart moeten hebben voor voldoende luchtcirculatie, dus verwijder ook naar binnen groeiende takken.

PRUIMEN

Pruimen hoef je niet zo dikwijls te snoeien als andere fruitbomen. Als de boompjes echter gesnoeid worden in een dwergvorm zullen ze een maximale oogst geven. Een dwergvorm heeft een harttak met korte zij-scheuten, die twee keer per jaar teruggeknipt worden. Het doel is een piramidevormige boom te krijgen van ongeveer 2 m hoog. Begin met een jonge boom en kort de hoofdstam in tot 1,5 m. Knip vervolgens van alle zijscheuten de helft af. Knip iedere keer in juli nieuwe zijscheuten tot op 20 cm af. Pruimen zijn gevoelig voor de schimmelziekte loodglans. Om infecties te voorkomen mag je tussen augustus en half april niet snoeien.

PERZIKEN, NECTARINES EN ABRIKOZEN

Omdat perziken, nectarines en abrikozen vroeg bloeien hebben ze gauw last van vorstschade. Het beste kunnen deze boompjes op een beschutte plaats tegen een muur geplant worden. De vruchten zullen verschijnen aan zijscheuten die het vorige seizoen gevormd zijn. Het is dus belangrijk om de boom te stimuleren veel nieuwe zijscheuten te maken. Het doel is om nieuwe zijscheuten en scheuten waaraan vruchten zitten naast elkaar aan de boom te krijgen. Iedere zijtak zal fruit en zijscheuten produceren. Knip na de oogst alle takken die vruchten gedragen hebben af zodat de nieuwe scheuten, die het volgende seizoen zullen dragen, zich optimaal kunnen ontwikkelen.

KERSEN

Kersen kunnen uitstekend als waaier geleid worden. Stimuleer de bomen om sporen te maken door de zijscheuten van het vorige seizoen in te korten. Knip tussen juni en augustus alle zijscheuten terug en de scheuten die hieruit groeien tot op 15 cm. Knip vervolgens in september iedere zijscheut terug tot op 12 cm. Ieder kort stukje tak zal de volgende zomer kersen dragen. Ook morellen laten zich als waaier leiden.

Ziektes en plaagdieren

- * **Meeldauw** komt op de uitlopers van appelbomen meestal voor in droge zomers en moet weggeknipt worden. Dun de volgende winter de takken uit om meer luchtcirculatie in de boom mogelijk te maken.
- * **Taksterfte** komt bij veel bomen voor, maar vooral bij kersen. Kijk waar het aangetaste hout in gezond hout overgaat en knip het hele zieke stuk weg tot in het gezonde hout.
- * **Zwarte kersenluis** veroorzaakt misvormde bladeren aan het eind van de takken. Haal in de zomer de aangetaste takken weg.
- * **Kanker** veroorzaakt misvormde takken en lelijke schors. Verwijder de aangetaste delen tot onder de zieke plek. Houd snoeigereedschap heel schoon, door deze iedere keer met bijvoorbeeld wasbenzine te reinigen voordat je een andere boom of heester gaat snoeien.

KWEEPEREN EN MISPELS

Kweeperen en mispels hoeven nagenoeg niet gesnoeid te worden. Verwijder alleen alle beschadigde en kruisende takken en zorg dat in de boom lucht kan circuleren.

MOERBEIEN

Snoeien is niet nodig, alleen als er te veel takken door elkaar groeien. Knip van een nieuwe boom de harttak een stuk terug en ook de zijtakken als ze de vorm van de boom verstoren. Dit werk kun je het beste in de winter uitvoeren.

VIJGEN

De truc bij het snoeien van vijgen is de uitbundige groei tegen te gaan en de boom te stimuleren zoveel mogelijk zijtakjes te maken, omdat hieraan het fruit groeit. Gek genoeg moet je de boom hiervoor een beetje 'pesten' door de wortels weinig ruimte te geven. Dat kan door de boom in een emmer of speciekuip zonder bodem in de volle grond te planten. Stort er meteen wat puin in om de grond te verarmen. Ook kun je de wortels snoeien om de groei in te dammen.

Vijgen die in een pot groeien kun je tot op de harttak terugknippen om de groei van korte zijscheuten te stimuleren.

Als de vijg te hard groeit, mag je hem in de winter snoeien (december-maart) voordat de sapstroom op gang komt. Haal alle kruisende en beschadigde takken weg en zorg voor een mooie, open kruin. Snoei niet te diep omdat de takken dan kunnen invriezen.

Opknappen van verwaarloosde bomen

Oude, verwaarloosde bomen zijn vaak heel groot en hebben een wirwar van takken. Het fruit hangt ver buiten plukbereik. Haal eerst alle dode takken en het aangetaste hout weg. Verjong deze bomen vervolgens in twee of drie seizoenen door een paar gesteltakken af te zagen zodat er weer licht in de kroon kan komen. Kort enkele andere takken in en dun dan door ook nog een deel van de zijtakken af te zagen. De boom zal het eerste jaar veel waterlot (snelgroeiende bladscheuten) maken, maar het jaar daarop kan de productie al langzaam weer op gang komen.

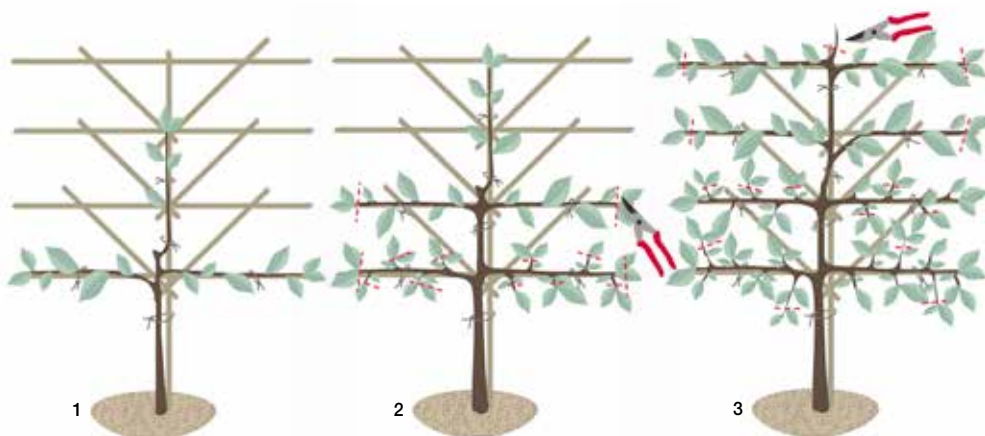
Snoeivormen

ESPALIER

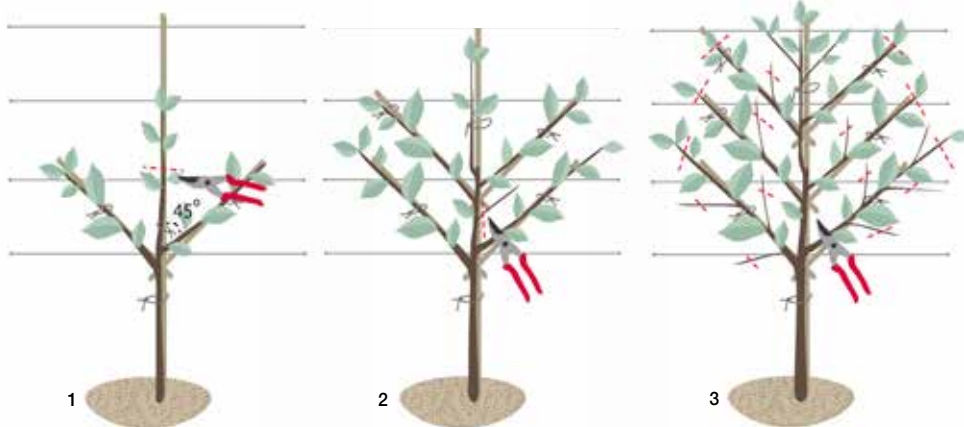
SOORT FRUIT Appels of peren, maar geen steenfruit als perziken en pruimen.

DOEL Er worden aan twee kanten takkenparen gevormd op verschillende etages, mooi symmetrisch. Een espalier is geschikt voor een muur op het zuiden of westen. 'Stepover' vormen zijn hele lage vormen waar je overheen kunt stappen. Je kunt ze het beste kopen als reeds gevormde leivorm en passen goed als afscheiding in de moestuin.

SNOEIEN Als je begint met een jonge boom moet de harttak teruggeknipt worden tot de helft. Kies in het tweede jaar de twee sterkste zijscheuten, aan iedere kant één, en bind deze aan bamboestokken. Buig ze voorzichtig horizontaal en maak ze vast. Als de harttak groeit, kan een tweede paar zijscheuten boven de eerste twee uitgezocht en vastgemaakt worden. Je moet een symmetrisch geheel vormen. Iedere zijtak produceert veel zijscheuten. Knip in de zomer, van juli tot september, deze zijscheuten terug tot op vier blaadjes van de hoofdstam. Iedere zijscheut zal dan het volgend seizoen een fruitspoor worden. Het kan nodig zijn om bij een vol-groeiend espalier de fruitsporen in de winter uit te dunnen.

1 Kies twee sterke zijscheuten uit, buig ze voorzichtig horizontaal en maak ze aan bamboestokken vast. **2** Knip in de volgende zomer de zijscheuten terug tot op vier blaadjes en bind de twee zijscheuten vast voor de volgende laag. **3** Als de gewenste hoogte is bereikt moet je de harttak afknippen en de zijscheuten tot op drie blaadjes terugknippen.

1 Knip de harttak tenminste terug tot op de helft. Bind de twee sterkste zijscheuten aan bamboestokken en bind deze vast aan draden die langs de muur zijn gespannen. **2** Maak gedurende de volgende zomers de nieuwe zijscheuten aan stokken vast en knip de takken die verkeerd groeien af. **3** Ga door met het vastbinden van zijscheuten om de waaivorm compleet te maken en kort de zijscheuten 's zomers in.

WAAIER

SOORT FRUIT Appels, peren, perziken, nectarines, abrikozen, pruimen, vijgen en kersen.

DOEL Op deze manier snoei je fruitbomen die tegen een muur moeten groeien of een afscheiding moeten vormen. Door de takken schuin uit te buigen bevordert je de knopzetting. Een leiboom in waaivorm kun je kant-en-klaar kopen, de boom is dan ongeveer drie jaar oud en al in vorm gesnoeid.

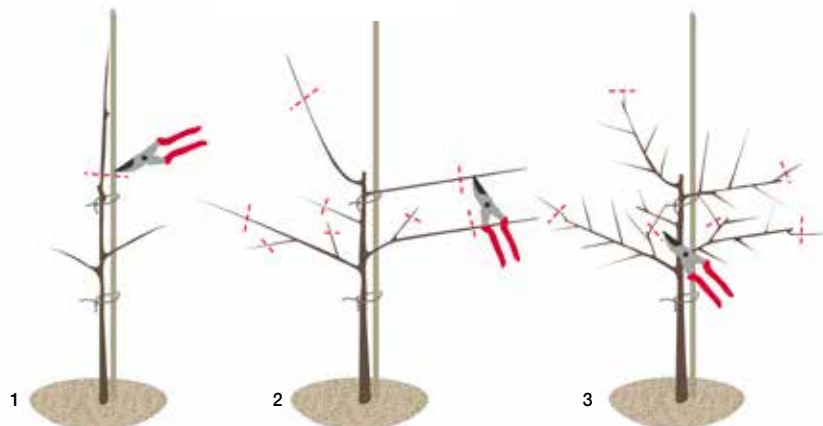
SNOEIEN Begin met een eenjarig boompje, knip de harttak net boven een gezonde knop tot minstens de helft terug. Zoek in de zomer de twee sterkste zijscheuten uit en bind die langs bamboestokken onder een hoek van ongeveer 45°. Maak de stokken aan horizontaal gespannen draden vast. Knip de volgende winter deze takken tot 30 cm terug. In de volgende zomers moeten de zijtakken aan de stokken vastgemaakt worden, als een waaier tegen de muur. De toppen van de hoofdtakken moeten circa 30 cm uit elkaar blijven en mooi verspreid over de muur verdeeld worden. Als er gaten ontstaan kan er een gesteltak teruggesnoeid worden om de groei van een nieuwe scheut te bevorderen. Bij bijvoorbeeld appels kunnen de korte uitlopers teruggeknipt worden om de groei van fruitsporen te stimuleren. Verwijder bij andere fruitsoorten, bijvoorbeeld kersen, oude zijtakken om de boom nieuwe zijscheuten te laten vormen.

STRUIKVORM

SOORT FRUIT Appels, peren, pruimen, kersen en perziken.

DOEL Met deze methode vorm je een struik, een van de gemakkelijkst te leiden en te onderhouden vormen. Je snoeit om een open vorm te krijgen met drie of vier hoofdtakken (gesteltakken) die naar buiten groeien. Deze vormen het skelet van de struik, aan de hoofdtakken zullen zijtakken ontspruiten.

SNOEIEN Begin met een jonge boom die net zijtakken gaat vormen, knip de harttak net boven een gezonde knop af halverwege de stam. Doe dit in de eerste winter om de groei van zijtakken te bevorderen. Verwijder een jaar later alle zijtakken op drie of vier na die mooi verspreid aan de stam groeien. Deze gesteltakken zullen gaan uitlopen. In de derde winter moeten deze uitlopers tot de helft teruggeknipt worden. Zwakkere takken en takken die naar het hart van de struik groeien, kun je het beste tot op een kwart afknippen. In de volgende jaren kunnen de uitlopers teruggeknipt worden om de vorm van de struik te behouden. Pruimen en perziken hebben niet veel snoei nodig, omdat ze bloeien op hout dat het vorige seizoen gegroeid is. Knip bij deze fruitsoorten in de zomer alle kruisende takken en takken die naar binnen groeien weg.

1 Verwijder de harttak net boven de bovenste van drie of vier sterke zijscheuten. Kort die zijscheuten met de helft in. **2** Knip het volgende jaar de als gesteltakken gekozen zijscheuten tot de helft terug. Snoei andere scheuten tot vier tot vijf knoppen terug. **3** Knip in volgende winters alle takken die naar binnen groeien weg en kort de eindscheuten in.

FRAMBOZEN, BRAMIEN & BESSEN SNOEIEN

Mooie struiken boordevol bessen, frambozen en bramen, als dat geen reden is om regelmatig de snoeischaar ter hand te nemen! Hoe je dat het beste aanpakt, vertellen we je in dit artikel.

Zorgvuldig snoeien is bij kleinfruit vooral nodig om veel en goede vruchten te krijgen. Het meeste kleinfruit kan in twee groepen verdeeld worden: planten die aan nieuw gevormde scheuten dragen en planten die aan overjarig hout dragen. Bij de eerste groep horen alle familieleden van de braam, dus bramen, frambozen en loganbessen. Kruisbessen en rode bessen bloeien op overjarig hout en moeten daarom anders gesnoeid worden. De zwarte bes is een rare snuiter, hij bloeit aan jong hout.

Aardbeiplanten vallen ook buiten de boot en hoeven niet gesnoeid te worden, maar moeten wel regelmatig vervangen worden. Naarmate aardbeiplanten ouder worden hebben ze meer vruchten, maar de vruchten worden steeds kleiner en de kwaliteit gaat achteruit. Na ongeveer vier jaar moeten de meeste aardbeiplanten vervangen worden. Bosbesstruiken hebben, afgezien van vochtige zure grond, slechts af en toe wat uitdunnen nodig. Wat wij in de tuin kweken als bosbessen zijn eigenlijk blauwe bessen. Blauwe bessen hebben grotere vruchten dan bosbessen en de struiken zijn ook groter.

KRUISBESSEN

De beste vorm voor een kruisbes is een lage struik op een enkele stam met takken die omhoog wijzen en met een open hart; deze zijn gesnoeid in de vorm van een wijnglas. Lucht moet vrij door de struik kunnen circuleren om de kans op meeldauw zo klein mogelijk te houden.

Een nieuwe plant moet vanaf het begin in de juiste vorm gesnoeid worden. Laat vijf zijtakken aan de hoofdstam zitten en snoei die tot de helft terug. Haal ook alle dunne of elkaar kruisende takken weg. In het tweede jaar, in november, moeten alle takken die naar binnen groeien of elkaar kruisen weggehaald worden door ze net boven een naar buiten wijzende knop af te knippen.

Snoei de struik in de volgende jaren tweemaal per jaar, één keer in de winter en één keer vroeg in de zomer. Knip in de winter alle hoofdtakken tot op de helft terug. Haal ook overbodige takken in het hart van de struik weg. Kort alle zijtakjes die niet tot de gesteltakken horen tot op 5 cm in.

Snoei eind juni, begin juli alle nieuwe zijtakken tot op vijf bladeren terug. De lucht kan dan beter door de struik circuleren waardoor de kans op meeldauw kleiner wordt.

Frambozen

Er zijn rassen die in de zomer vruchten dragen en rassen die in de herfst dragen. Zomerframbozen groeien aan stengels die direct uit de grond komen en tijdens de vorige zomer zijn gegroeid. Herfstframbozen verschijnen aan de toppen van stengels die hetzelfde jaar zijn gegroeid.

Van alle herfstframbozen knip je alle takken die vruchtgedragen hebben na de oogst op 15-20 cm van de grond af.

Pasgeplante zomerframbozen hebben een jaar nodig om aan te slaan en zullen pas in het tweede jaar vruchten dragen. In de herfst geplant moeten de stengels in de winter teruggeknipt worden tot op de derde of vierde knop boven de grond. Het daarop volgende jaar zullen er uit de grond nieuwe stengels ontspruiten. Knip de dunste stengels af en laat er niet meer dan twee of drie per plant staan.

In het tweede jaar moet er aan het eind van de winter van de toppen van de stengels circa 10 cm afgeknipt worden. In de daarop volgende herfst moeten alle stengels die vrucht gedragen hebben tot de grond toe afgeknipt worden. Laat alleen de sterkste nieuwe stengels staan. Herhaal dit ieder jaar.

Zwarte bessen

Zwarte bessen dragen aan jong hout en er moet dus een regelmatige aanwas van jong hout uit de basis plaatsvinden. Het doel van snoeien is dat te bereiken. Als de struik net geplant is in de herfst moeten alle takken tot bij de grond afgeknipt worden. Hierdoor ontstaan er veel nieuwe takken en hoeft er tot het derde jaar verder niet gesnoeid te worden. Vervolgens moet iedere winter ongeveer een derde van de struik weggesnoeid worden, ook de zieke, beschadigde en naar binnen groeiende takken moeten afgeknipt worden.

RODE EN WITTE BESSEN

Rode bessen en witte bessen dragen aan overjarig hout, behandel ze daarom als kruisbessen en niet als zwarte bessen. Verwijder in het eerste jaar alle takken die niet de gewenste kant op groeien. Knip een derde of de helft van de overgebleven takken af. Dun de volgende zomer de struik uit om lucht en licht vrij spel te geven. Knip vervolgens in de winter alle kruisende en beschadigde takken af om de open vorm te behouden.

Bramen

Alle braamachtigen met lange ranken kunnen op dezelfde manier behandeld worden. Sommige, zoals de Japanse wijnbes, gedragen zich als frambozen, hun oude ranken sterven af, maar er komen veel nieuwe uit de grond. Andere, zoals bramen, dragen ook vruchten aan oude ranken, maar krijgen meer vruchten aan nieuwe ranken. Deze planten moeten allemaal aangebonden worden en dat gaat het beste aan draden die om de 30 centimeter gespannen zijn tussen twee stevige palen van 2 m lengte. Om ruimte te besparen kunnen de lange ranken in een golfpatroon vastgemaakt worden. Ze worden dan over elkaar heen gebogen en losjes vastgebonden zodat ze niet kunnen verschuiven. Bij een pasgeplante braam is dat alles wat er in het eerste jaar moet gebeuren. In het tweede jaar kunnen de nieuwe ranken aan de bovenste draad gebonden worden. De ranken die het eerste jaar in een golfpatroon vastgemaakt zijn, zullen nu vrucht dragen. Als in de herfst alle bramen geoogst zijn, moeten de oude ranken tot op de grond afgeknipt worden. Nu kunnen de nieuwe ranken, die aan de bovenste draad vastgemaakt zijn, op dezelfde wijze in een golfpatroon aangebonden worden.

Andere snoeivormen

Soms is het helemaal niet nodig om deze regels toe te passen om toch fruit te kunnen oogsten. Bramen bijvoorbeeld kunnen gewoon tegen een muur of hek groeien en toch veel vrucht dragen. Sommige struiken, zoals de kruisbes, kunnen in een grote kuip geplant worden en zo het terras sieren. Als ze dan goed gesnoeid worden, komt er genoeg fruit af voor een heerlijk dessert of om zo te eten. Toch verlangen fruitstruiken behoorlijk wat aandacht en snoei. Als ze verwaarloosd worden, zullen ze geen vruchten dragen. Zet bessen, frambozen en bramen dan ook beslist niet in de border waar ze door grote borderplanten of struiken verdrongen kunnen worden, of zelf de borderplanten in de weg kunnen zitten.

- NIEUW -

ALL YOU CAN READ

NU:
EERSTE MAAND
€ 0,99
GRATIS VOOR
ABONNEES

Vipmedia heeft sinds kort een eigen digitaal-lezen-app: VIPKIOSK. In deze kiosk vind je naast je favoriete magazine TuinSeizoen ook andere magazines op het gebied van voeding, tuinieren, geschiedenis, wonen, huisdieren en duiken.

Abonnees lezen met hun abonneenummer TuinSeizoen helemaal gratis, maar je kunt ook een ALL YOU CAN READ-abonnement nemen. Je betaalt dan € 4,99 per maand met een speciaal introductie-aanbod van slechts € 0,99 voor de eerste maand.

OF GA NAAR [VIPMEDIA.NL/DIGITAAL](https://vipmedia.nl/digitaal)

Het abonnement is tot wederopzegging. Opzeggen van het abonnement is eenvoudig en kan per maand.

DRUIVEN SNOEIEN

Druiven snoei je twee keer per jaar: in de winter valt de hoofdsnoei en in de zomer snoei je om de vruchttrossen extra licht te geven.

Een goed gesnoeide druif zal betere en lekkerdere vruchten geven dan een verwaarloosd exemplaar. Het is daarom van belang om in de winter eens flink de schaar in je druif te zetten. Heb je een nieuwe plant gekocht die je langs een muur, schutting of pergola wilt leiden, dan is het verstandig om de plant meteen goed te snoeien en te leiden. Zet de plant in ieder geval op een zonnige plek en leid één of twee uitlopers naar boven. De rest mag je wegsnoeien, zodat de plant alle energie steekt in deze krachtige uitlopers.

Na de zomer, als het blad is gevallen, kies je van deze twee de sterkste en dikste uitloper uit en die snoei je tot 30-40 cm van de grond af op ongeveer drie ogen. De andere uitloper haal je helemaal weg. Het volgende voorjaar loopt de plant sterk uit en kun je hem gaan leiden langs de muur of over de pergola. Kies bovenop de pergola één of twee uitlopers die je wilt behouden; die gaan het geraamte vormen van je plant. Dat geldt ook voor een druif die je bijvoorbeeld over de gevel langs een raam wilt leiden. Je kiest in de regel twee sterke uitlopers uit die je behoudt.

In de winter die volgt snoei je alle zijtakjes tot op 3 cm terug. Hierop ontstaan de ranken die druiven gaan geven. Druiven worden gevormd op nieuw hout, dus uit nieuwe uitlopers die echter wel op de 'oude' gesteltakken groeien. Knip in de winter alle uitlopers die vrucht hebben gedragen tot op 3 cm terug. Deze teruggeknipte takjes zullen in het voorjaar weer uitlopen en vormen nieuwe scheuten die vrucht gaan dragen.

Zomersnoei

Druiven zijn onstuimige groeiers. Om vruchten van goede kwaliteit te krijgen, beperk je het aantal trossen het best tot een of twee per scheut. Voor de wijnproductie worden druiven vaak langs horizontale draden geteeld, waarbij alle scheuten boven de hoogste draad 's zomers worden ingekort. Ook bij een druif langs de gevel of over een pergola mag je de lange eenjarige scheuten in de zomer flink inkorten. En de zijscheuten, die je druif het hele groeiseizoen vormt, snoei je het best stelselmatig terug tot op één blad. Zo steekt de plant zijn energie niet in extra groei, maar komt alles ten goede aan de druiventrossen.

Tijdens de zomersnoei (eind mei/begin juni) wordt het blad flink uitgedund. Dit heeft een aantal voordelen. Het remt niet alleen de groei af, maar de plant droogt na regen ook sneller op, waardoor schimmelsiektes minder kans krijgen. En de trossen krijgen meer licht, zodat ze beter op smaak komen. Tijdens de zomer kun je de druiven krenten: slechte en kleine druiven haal je weg, zodat de overige vruchten aan de

tip

Snoei in de winter en niet in het voorjaar, want dan komt de sapstroom op gang en kan de druif doodbloeden. Kies een vorstvrije periode uit voor de wintersnoei.

tros zich goed kunnen ontwikkelen. Eind zomer kun je nog wat extra blad wegnippen om de trossen meer zon te geven. Zo vormen de druiven meer suikers en zullen ze zoeter worden.

Druiven voor de sier

Sierdruiven als *Vitis coignetiae* en *V. vinifera* 'Purpurea' worden geplant om hun mooie blad. *Vitis* 'Brant' wordt zowel om het blad als de vruchten geplant. Deze planten groeien in één zomer zo hard, dat ze sterk teruggesnoeid moeten worden. Je kunt ze echter ook niet snoeien en door een grote boom laten groeien. Snoeien doe je het beste in de winter als het blad afgevallen is. Bij sierdruiven die tegen een muur groeien, moet je al het eerste jaar de gesteltakken vormen. Deze ranken bind je horizontaal of in waaivorm aan. Hierna kunnen iedere winter de scheuten van het afgelopen jaar teruggeknipt worden tot op de gesteltakken.

tip

Gebruik altijd goed schoon en scherp gereedschap om te voorkomen dat je ziektes van de ene plant op de andere overbrengt.

FOTO: SHUTTERSTOCK

Sierbomen snoeien

Veel bomen hebben van zichzelf een mooie vorm en daar
hoef je dan ook niks aan te doen. Soms is het wél zinvol
om een boom enigszins in model te brengen, dat geldt
zeker voor vormbomen zoals lei- en dakbomen.

tip

Heb je al een wat oudere, grote boom waaraan onderhoud nodig is, klim dan niet zelf met zwaar gereedschap de boom in maar vraag een hovenier of een professionele boomverzorger om de klus te klaren.

De eerste regel voor bomen is eigenlijk: kies een boom die past bij je tuin. Als je een boom koopt die heel erg groot wordt, dan kun je wel proberen om de boom via snoei klein te houden, maar meestal pakt dat niet zo goed uit. Je hebt veel snoeiwerk en het snoeien gaat ten koste van de mooie, natuurlijke vorm van de boom. Heb je een boom gekozen die past bij het formaat van je tuin, dan nog kan snoeien nodig zijn als onderhoud (om zieke en kruisende takken te verwijderen bijvoorbeeld), om de bloei of vruchtzetting te stimuleren of om de vorm te veranderen. Dat laatste gebeurt bijvoorbeeld als je de boom wil opkronen. Dit houdt in dat je de zijtakken verwijdert tot de hoogte waarop de kroon mag beginnen. Hierdoor wordt de stam beter zichtbaar en ontstaat er ruimte onder de boom. Een te dichte kroon kun je uitdunnen door er een paar takken uit te halen, zodat er meer licht in komt en er een meer open structuur ontstaat.

Volwassen bomen

Als bomen volgroeid zijn hebben we er meestal geen omkijken meer naar, maar het kan soms nodig zijn ze licht te snoeien om hun mooie vorm te behouden.

* Ongelijke groei is waarschijnlijk het meest voorkomende probleem, maar dat is eenvoudig te corrigeren door die takken weg te halen die in de weg zitten. Knip deze takken af net boven een uitloper. Probeer ook de reden van de scheve groei te ontdekken. Vaak heeft de boom aan één kant meer licht; kijk of daar iets aan gedaan kan worden.

* Twee toppen zorgen voor een dubbele stam, de vork is dan een kwetsbare plek. Haal één tak weg bij de splitsing en laat de boom daarna zelf de balans herstellen door sterke takken te produceren aan de overgebleven tak.

* Beschadigde groeipunten worden meestal langs natuurlijke weg door de boom zelf vervangen. Bij sommige coniferen gebeurt dat echter niet en dan is de mooie vorm ook verdwenen. Als een conifeer zijn hoofdtak verliest, haal dan op één na alle zijtakken bij de top weg. De overgebleven tak zal na verloop van tijd de rol van de hoofdtak overnemen.

* Wildopslag, scheuten die bij veredelde bomen op de onderstam ontstaan, moeten verwijderd worden omdat deze lelijk zijn en voedingsstoffen van de boom wegnemen.

* Waterloten zijn sterk groeiende scheuten die zich ontwikkelen vanuit

knoppen op de stam of zijtakken. Ook bij bomen die in één keer sterk zijn teruggesnoeid, ontstaan waterloten. Verwijder deze zo vroeg mogelijk.

* Verwijder zieke en dode takken op tijd om te voorkomen dat ze bij een storm uit de boom waaien en schade veroorzaken.

Terugzetten

Bepaalde bomen kun je eventueel terugsnoeien tot net boven de grond. Dit zorgt ervoor dat de boom opnieuw uitloopt met een groot aantal takken.

Deze techniek heet terugzetten. Essen, kastanjes, hazelnoten en wilgen kun je op deze wijze snoeien om brandhout, hout voor afrasteringen of bonenstaken te krijgen. Door deze snoeiwijze ontstaat er een heester met vele stammen en dat kan in kleine tuinen voor een boseffect zorgen.

Bomen knotten

Knotten komt op hetzelfde neer als terugzetten alleen worden de takken niet bij de grond afgeknipt maar bovenaan de stam, zodat er een geknotte boom

overblijft. In het voorjaar ontstaan er dan snel weer nieuwe scheuten. Knot de boom vervolgens elke twee tot vijf jaar, zodat er bovenaan de stam een dikke knot ontstaat. Een van de beste bomen om te knotten is de wilg, en dan speciaal *Salix alba*.

Veel cultivars hebben mooi gekleurde twijgen, zoals *Salix alba*

'Vitellina'; hoe meer hij geknot wordt, hoe meer twijgen er komen en hoe mooier hij 's winters is.

Zelf een knotwilg maken? Neem 's winters een verse wilgensliet (dit is een afgesnoeide scheut van een knotwilg), haal hier de zijtakjes vanaf en zet hem tot 1 m diep in de (bij voorkeur vochtige) grond. Deze 'stok' zal in het voorjaar vanzelf uitlopen. Haal de zijtakjes weg, maar laat de scheuten aan de top zitten. Zaag of knip na twee jaar de 'stok' af op de gewenste hoogte, de hoogte waarop na verloop van tijd de knot zich zal ontwikkelen. Na circa vier jaar kun je de boom voor de eerste keer knotten.

Kandelaberen

Laanbomen zoals platanen worden dikwijls gekandelaberd omdat ze anders veel te groot worden. Ook wordt hiermee voorkomen dat er te

Een te grote boom kun je door snoei wel klein houden, maar meestal pakt dat niet zo goed uit.

zwarte takken ontstaan die af kunnen breken en ongelukken kunnen veroorzaken. Bij kandelaberen worden 's winters alle zijscheuten van de hoofdtakken afgeknipt, en deze hoofdtakken worden vervolgens ingekort zodat de boom een framework van takstompen vormt. De scheuten die uit deze takstompen groeien, worden telkens afgeknipt voordat ze te groot en hinderlijk worden.

Leibomen

Leien zijn in elkaar gevlochten bomen, die samen een 'haag op poten' vormen. Linden, platanen, beuken en haagbeuken kun je voor dit doel gebruiken. Een haag op poten maak je door drie- tot vierjarige bomen langs een rij palen te planten waartussen bamboestokken of draden zijn gespannen. Plant de bomen in de herfst ongeveer 2,50 m uit elkaar tegen een stevige paal. Alle takken die lager uit de stam groeien dan de laagste rij draden knip je af. Ook overtollige, verkeerd geplaatste takken snoei je weg. De overgebleven takken bind je horizontaal aan. Deze takken kunnen in elkaar gevlochten worden als ze lang genoeg zijn. Als de gewenste vorm is bereikt, moet je elk jaar blijven snoeien, net zoals je bij een gewone haag zou doen. Haal alle ongewenste zijscheuten die uit de stam groeien weg. Voor een snel resultaat kun je ook reeds gevormde leibomen kopen.

Dakplataan snoeien

Omdat een plataan goed reageert op snoei en je de jonge takken prima kunt leiden, is deze boom heel geschikt als groene parasol. Wel is een plataan van nature een sterke groeier, die in de loop van het seizoen veel opgaande scheuten vormt. Om je dakplataan in model te houden, snoei je die scheuten daarom elk jaar terug tot op 2 cm van de gesteltakken. Doe dit net voordat het bruine blad afvalt of tijdens de rustperiode in de winter. Is de groei erg sterk, kort dan de eenjarige scheuten rond juni alvast met de helft in.

Bolcatalpa snoeien

De trompetboom (*Catalpa bignonioides*) is een grote boom die bloeit met grote, witte bloemen en die in de herfst lange bruine peulen maakt. Een prachtige boom maar voor veel tuinen helaas te groot. In plaats daarvan wordt vaak de bolcatalpa aangeplant. De bolcatalpa is een knotboom die geen bloemen en dus ook geen peulen geeft. Je snoeit hem jaarlijks op een vorstvrije dag aan het eind van de winter, in februari of begin maart. De snoei lijkt op die van de knotwilg: je knipt alle takken van het voorgaande jaar weg maar laat ongeveer 5 cm staan zodat de boom nog kan uitlopen.

ABC bomen snoeien

Bij sommige bomen en klimmers komt de sapstroom al rond de kortste dag op gang. Als je ze in januari of later snoeit, kunnen de wonden sterk bloeden en dit verzwakt de plant. Zomersnoei is bij deze soorten het beste omdat de snoeiwonden dan snel sluiten, maar een enkele tak verwijderen kan nog vóór de kerst. De letters ABC vormen een handig ezelsbruggetje om de belangrijkste bloedende soorten te kunnen onthouden:

A *Acer* (esdoorn) bloedt gemakkelijk, snoei ruim vóór kerst. Let ook op het model, een brede groeier laat zich niet tot een opgaande vorm knippen.

B *Betula* (berk) kan een hoge boom worden, haal bijtijds wat van de onderste takken weg als je meer licht in de tuin wilt.

C *Carpinus* (haagbeuk, als haag en als boom) snoei je ruim vóór kerst. Als je een haag sterk wilt terugzetten, doe dat dan in twee jaar (één kant per keer).

Ook een kiwi (*Actinidia*) snoei je bijtijds, net als de klimplant *Actinidia kolomikta* met roze en witte vlekken op het blad. De notenboom (*Juglans*) bloedt zo sterk dat je de snoei hiervan beter tot de nazomer uitstelt.

Topiary

Met een paar mooie, in vorm gesnoeide bollen, kegels of spiralen heb je altijd een blikvanger in de tuin. Vormsnoei of topiary is niet moeilijk, maar je moet wel een paar regels in acht houden. Buxus wordt het meest gebruikt voor topiary, maar ook taxus en Japanse hulst (*Ilex crenata*) zijn heel geschikt.

Topiary is een oeroude vorm van tuinkunst waarvan de oorsprong in de Romeinse tijd ligt. In de renaissance - waarin men de natuur wilde bedwingen - waren levende, groene sculpturen en ornamenten zelfs bijzonder populair, net zoals ingewikkelde patronen van buxushaagjes. Ook in hedendaagse tuinen zijn vaak snoei-vormen van buxus of taxus te zien. Met name deze twee wintergroene heesters lenen zich uitstekend voor veelvuldig snoeien. Hoe vaker

ze worden gesnoeid, hoe dichter en mooier de vorm wordt. Bollen, piramides of kegels zijn redelijk eenvoudig te maken.

Anders wordt het met meer gekunstelde vormen als spiralen, fantasie- of dierfiguren waarvoor het nodige vakmanschap nodig is. Jarenlang uitbuigen, leiden en zeer regelmatig knippen, zijn onontbeerlijk om een fraai eindresultaat te krijgen. Handig is een speciaal topiary frame, bijvoorbeeld een gaasframe in de vorm van een bol, kegel of kip. Alles wat buiten het frame groeit, knip je gewoon af.

Vaak is topiary gekweekt van één plant. Door echter meerdere planten samen tot één bos op te kweken zullen grotere kunstwerken zich sneller ontwikkelen. Gebruik daarvoor wel planten die gestekt zijn van dezelfde moederplant, want alleen dan ben je verzekerd van uniforme groei.

Wie niet het geduld én de tijd of zin heeft om zelf vanuit een 'gewone' struik topiary te creëren, kan natuurlijk ook een kant-en-klare buxus- of taxusfiguur kopen. Na aanplant in een pot of in de tuin hoef je je alleen nog maar om het gezond en in model houden van de nieuwe aanwinst te bekommeren.

Beeldhouwen met buxus

Wie de schaar durft te hanteren kan buxus omtoveren tot de mooiste creaties. Wees niet bang om te knippen - buxus loopt namelijk gewoon opnieuw uit. Regelmatig snoeien zorgt bovendien voor een goed

vertakte vorm, die niet meteen openvalt onder een vrachtje sneeuw. Buxusbollen zijn verreweg het gemakkelijkst. Knip de bovenkant flink terug (die groeit het hardst). Rond eerst de bovenste helft af tot een halve bol, knip daarna de onderste helft van de struik.

Een buxuskegel maak je uit een opgaande buxustruik, liefst met slechts één hoofdstam. Zet een bamboestok schuin tegen de struik, van de voet naar de top, en knip de kegel daarlangs rondom in model.

Een buxusspiraal is meer een werkje voor gevorderden. Gebruik een hoge kegel met één hoofdstam, en zet met een touwtje de spiraalvorm uit op de struik. Knip vervolgens met de snoeischaar net boven dit touwtje een ondiep voortje. Als die eerste lijn naar je zin is, knip je

hem steeds dieper in, zodat er een spiraal ontstaat.

Dierfiguren als kippen en pauwen vorm je uit een struik die het juiste formaat heeft.

Buig de takken in de gewenste richting en zet ze eventueel vast met ijzerdraad. Knip de struik de eerste keer ruw in

vorm. Na elke snoeibeurt wordt je figuur vanzelf dichter en fijner.

Buxus in pot

In pot vraagt buxus uiteraard meer zorg dan in de vollegrond omdat de wortels minder grond ter beschikking hebben. Een tekort aan water en voedingsstoffen ligt eerder op de loer, terwijl ook slechte drainage of dichtgeslagen grond voor problemen kan zorgen. Buxus houdt van een luchtige, kalkrijke grond. Speciale buxuspotgrond bevat de juiste voedingsstoffen en sporenelementen. Ook gewone potgrond volstaat, voeg hier eventueel lavakorrels aan toe; deze houden de grond luchtig, absorberen een teveel aan water en staan dit bij droogte weer af. Na drie maanden is de bemesting in de (buxus)potgrond doorgaans uitgewerkt, bemest de buxus in pot dan elke twee weken met een vloeibare plantenmest die ijzer bevat.

Topiary is een oeroude vorm van tuinkunst waarvan de oorsprong in de Romeinse tijd ligt.

A tall, spiral-shaped topiary tree, likely a boxwood or yew, is planted in a green plastic pot with black handles. The tree is the central focus, standing on a lush green lawn. In the background, there is a dense line of trees, creating a soft, out-of-focus backdrop. The overall scene is bright and verdant.

Ook in
hedendaagse
tuinen zijn vaak
snoeivormen
van buxus of
taxus te zien.

tip

Bemest taxus twee keer per jaar - vanaf half mei en voor eind september - met coniferenmest. Zo houd je de planten gezond en groen.

VORMSNOEIFAVORIETEN

Taxus

Taxus is bijzonder geschikt voor vormsnoei. Taxus zal altijd weer uitlopen al snoei je hem nog zo ver in. Hoe vaker je taxus knipt, hoe dichter de vorm wordt. Taxus groeit snel en er kan een grote snoeifiguur van gemaakt worden.

Buxus

Dit is de beste plant voor kleine en middelgrote vormen. Buxus reageert goed op snoeien en kan gemakkelijk in ieder gewenst model gevormd worden. Direct na de snoei is de plant wel zeer gevoelig voor zonnebrand. Buxus is bovendien zeer vatbaar voor ziekten en plagen (zie kader op de volgende pagina).

Lonicera nitida

Deze snelgroeiende heester heeft kleine blaadjes, is wintergroen en zeer gemakkelijk. De scheuten zijn buigzaam zodat ze eenvoudig rond een ingewikkelde vorm gebogen kunnen worden. Na een snoeibeurt verschijnen er snel nieuwe scheuten. Probeer ook eens *Lonicera pileata*.

Liguster

Van de oudgediende liguster zijn de kleinbladige en de bonte liguster het beste geschikt voor vormsnoei. Na het snoeien verschijnen er snel nieuwe scheuten. *Osmanthus* is een goed alternatief maar deze struik groeit minder snel.

Laurier

Laurier was een van de favoriete planten van de Romeinen. Bovendien is het een gemakkelijk te vormen plant. Laurier is echter niet geheel winterhard en moet daarom 's winters bij strenge vorst beschermd of binnengehaald worden. Vooral geschikt voor piramides en bollen.

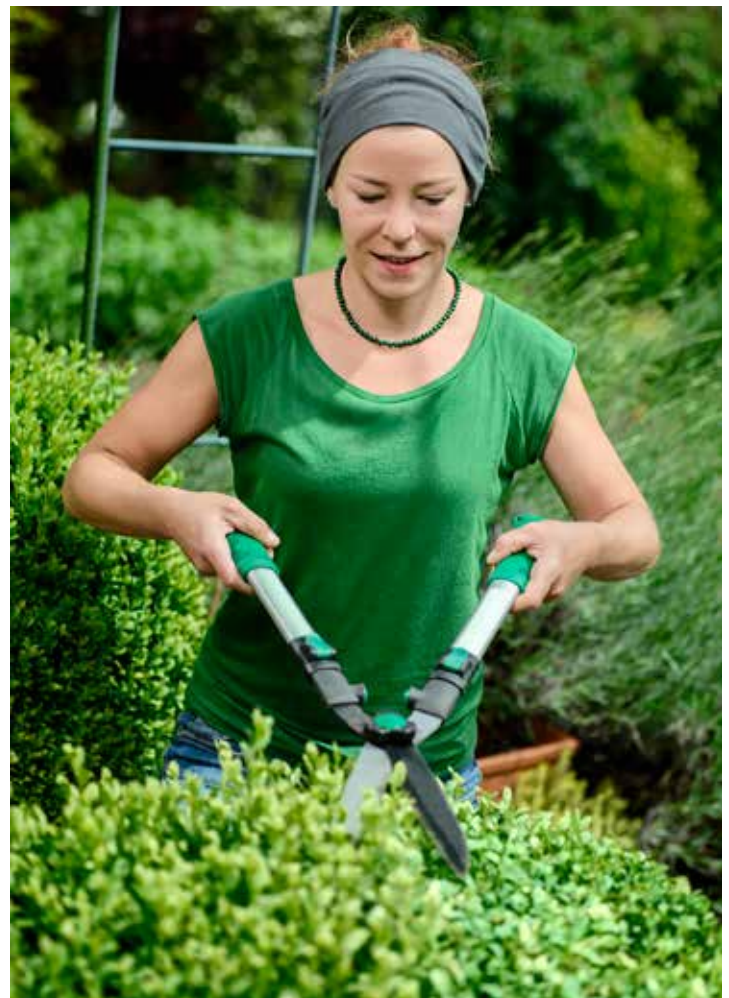

De rups van de buxusmot vreet de hele plant kaal.

ZIEKE BUXUS

Sinds een aantal jaren hebben buxusplanten in heel Europa last van hardnekkige schimmelziektes. De plant verandert binnen enkele dagen in een verdord exemplaar; erg zonde als je na jaren van snoeien een mooie buxusfiguur hebt gevormd. De ziekte is erg besmettelijk, dus als er zieke planten bij jou in de tuin of in de wijk staan, is de kans groot dat jouw planten er ook aan ten prooi vallen. Daarnaast heeft buxus in toenemende mate last van de buxusmot. De rupsen van deze mot vreten 's zomers de plant kaal. Controleer daarom buxus regelmatig en verwijder de rupsen meteen. Om problemen te voorkomen kun je in plaats van buxus *Ilex crenata* aanplanten. De cultivar 'Dark Green' is bijna niet van buxus te onderscheiden. Ook *Lonicera nitida* heeft fijne blaadjes en is geschikt voor vormsnoei.

Zo blijft buxus mooi

- * Geef in maart-april organische mest of langzaam werkende kunstmest. Bemest nogmaals in juli, augustus of september.
- * Zorg dat de plant voldoende vocht krijgt, maar zorg ook voor een goede drainage.
- * Knip een buxusvorm twee tot zes keer per jaar, maar niet in het vroege voorjaar en in de herfst en nooit tijdens vorst. Hoe groter de vorm, hoe makkelijker deze in model te houden is. Een vorm tot 60 cm hoog raakt makkelijker uit model en moet daarom relatief vaker worden geknipt.
- * Snoei buxus nooit tijdens zonnig weer en maak het blad voor het snoeien een beetje nat; dit voorkomt verbranding van het blad.
- * Knip altijd met een scherpe schaar. Gebruik bij voorkeur een graskantenschaar of een kleiner type heggenschaar, eventueel een elektrische buxusschaar.
- * Strooi in de winter magnesiumkalk. Dit maakt de plant minder gevoelig voor schimmelziektes en voorkomt gele bladranden; bij een tekort aan kalk kan buxus namelijk niet genoeg voedingsstoffen opnemen.

Foutje...

Uitgeschoten met snoeien en zit er een gat in je snoeivorm? Geen paniek, in de meeste gevallen groeit het wel weer aan. Kijk of er niet een andere tak is die de opengevallen plaats kan innemen. Misschien is het mogelijk om een tak van de andere kant door de opengevallen plaats tevoorschijn te halen. Is dat niet mogelijk, maak dan een nieuwe draad op de plaats waar een stuk weg is en wacht tot er dichtbij nieuwe scheuten gaan groeien. Zoek er, als ze lang genoeg zijn, twee of drie uit en bind die voorzichtig aan de nieuwe draad.

Het gebeurt ook dat er slechte of zelfs dode stukken verschijnen in een knipwerk. Knip deze stukken helemaal weg en wacht tot de plant nieuwe scheuten maakt die de plaats van de weggeknipte delen innemen.

Topiary, van een eenvoudige bol tot complex dierfiguur

ALS NIEUW

Verwaarloosde snoeivormen kunnen vaak nog wel worden gerestaureerd, op dezelfde manier waarop een ongeknipte heester voor het eerst tot topiary geknipt wordt. Veel coniferen zijn niet geschikt voor dit werk, maar taxus, hulst en liguster zijn heel goed op oudere leeftijd nog in vorm te krijgen, zeker als de vorming uitgesmeerd wordt over een paar jaar.

Als de buitenste contouren nog redelijk aanwezig zijn, kan met een snoeischaar al veel goeds gedaan worden. Als de vorm te veel is vervallen kan het nodig zijn om met de zaag een teveel aan takken af te zagen. Doe dit door er steeds omheen te lopen en voorzichtig de takken wat in te korten: beter in twee keer dan in één keer. Op deze manier werk je toe naar de ruwe vorm van het uiteindelijke model. De nieuwe groei van kleine, jonge takken vult de gaten en door ze met de schaar bij te knippen, breng je langzaam de gedetailleerde vormen weer aan. Vergeet niet je restauratiewerk regelmatig voedsel en water te geven, vooral als ze in potten staan.

FOTO'S: SHUTTERSTOCK

NEEM NU EEN JAARABONNEMENT

4 nummers Groener Wonen
voor slechts € 23,50 ipv € 31,80

GW DE BESTE
IDEEËN VOOR
DUURZAAM
WONEN

40 DYNAMISCH
ENERGIECONTRACT
Flexibel met risico's

80 FULLTIME AVONTURIER
Fietsend en lopend
de wereld rond

GROENERWONEN

PAK DIE ZON!
SLIM GEBRUIK
VAN GRATIS ENERGIE

JAN TERLOUW
'We moeten stoppen
met fossiele brandstoffen'

**VOGELS
& VLINDERS**
Duurzaam tuinieren
maakt het leven
makkelijker

**CV-KETEL
VERVANGEN?**
Alle alternatieven op een rij

WWW.GROENERWONEN.COM

EDITION

02301
BP 8 711273 993846

Groener Wonen is een magazine gericht op duurzaam wonen (energiebesparing, isolatie, warmtepompen, zonne-energie etc.) en milieuvriendelijk leven met meer comfort en lagere woonlasten. Het tijdschrift biedt naast informatie en praktische tips ook vooral veel (woon)inspiratie.

OOK LEUK
OM CADEAU
TE GEVEN

Ga voor deze aanbieding naar
groenerwonen.mijntijdschrift.net

Het abonnement loopt tot wederopzegging. Opzeggen is eenvoudig en kan per maand. Cadeau-abonnementen stoppen automatisch.

KUIP- EN KASPLANTEN SNOEIEN

Als de eerste zonnestralen in het voorjaar verschijnen, is het tijd om de kuipplanten in de serre of kas eens onder de loep te nemen.

De snoeiprincipes die in de tuin gelden, zijn ook van toepassing op kuipplanten, maar het snoeien gebeurt voor een deel om andere redenen. Een kas of serre staat snel vol dus je snoeit onder andere om de planten klein te houden. Gelukkig reageren de meeste kuipplanten goed op een snoeibeurt.

Omdat (sub)tropische planten uit een warm klimaat komen waar seizoenen nauwelijks een rol spelen, zijn er heel wat groenblijvers bij. En bij de meeste staat de groei nooit helemaal stil, of de temperatuur moet rond het vriespunt komen. Groei is ook afhankelijk van licht en daarom is het belangrijk dat groenblijvende planten in de serre of kas hier optimaal van kunnen profiteren, vooral tegen het eind van de winter en aan het begin van het voorjaar. Door een plant in die periode wat uit te dunnen, kan hij meer van het licht profiteren en blijft hij gezond.

Door snoeien zal je kuipplant bovendien niet alleen beter groeien, maar ook uitbundiger bloeien. Planten als Chinese roos (*Hibiscus rosa-sinensis*) en *Tibouchina* bijvoorbeeld zullen meer bloemen dragen naarmate het aantal jonge takken groter is. De planten die bloeien op ouder hout, zoals *Bougainvillea*, kunnen net als appelbomen en blauweregen door goede snoei gedwongen worden meer bloeihout te produceren. De beste snoeitijd verschilt van plant tot plant, maar één ding is zeker: planten groeien onder glas altijd harder dan in de buitenlucht.

Jonge *Bougainvillea* snoeien

1 Begin bij een jonge *Bougainvillea* met het terugknippen van de takken tot op 20 cm. Dit bevordert de groei van goede gesteltakken.

2 Knip het volgende voorjaar alle kruisende en overtollige takken weg. Snoei de resterende takken tot de helft terug.

3 Bind goed geplaatste, nieuwe takken aan en knip de andere tot op een paar cm terug. Deze sporen (bloeihout) zullen bloemen gaan produceren.

Klimplanten

Veel klimplanten in de kas groeien snel en krijgen een wirwar van takken. Zulke hard groeiende planten zullen van sterke snoei weinig last hebben.

Een volwassen *Bougainvillea* mag je elk voorjaar snoeien. Haal alle kruisende takken weg en dun de rest uit. Knip dan van de overblijvende stengels alle zijscheuten terug tot op twee of drie knoppen. Op deze manier wordt de vorming van bloeihout bevordert. Iedere op deze wijze gesnoeide zijtak zal in drie of vier maanden tijd nieuwe bloemknoppen vormen.

Bij andere klimplanten die in de zomer bloeien, zoals passiebloem, *Ipomoea*, *Thunbergia* en *Aristolochia*, moet je kruisende en te dicht op elkaar groeiende takken afknippen en te lange takken tot de helft inkorten.

PLANTEN DIE HET HELE JAAR BLOEIEN

Sommige planten, vooral de tropische, bloeien bijna het hele jaar. Door de kortere dagen neemt in onze contreien de bloei toch altijd wat af, ook in de kas of serre. Bloemen verschijnen aan eenjarig hout, dus zorg voor zoveel mogelijk nieuwe takken. Voortdurende groei en bloei eisen echter hun tol. Daarom moet je regelmatig mest geven en uitgebloeide en oude takken verwijderen. Een van de populairste langbloeiers is Chinese roos (*Hibiscus*), een plant die in de tropen echt nooit zonder bloemen is. Als de plant in het voorjaar gaat groeien, moet je alle takken en ook de hoofdstam met een derde terugknippen. Verwijder alle takken die kruisen of onder een rare hoek groeien. In ons land is een snoeibeurt in het voorjaar meestal genoeg; mocht het nodig zijn, dan kun je de snoeibeurt herhalen. Probeer deze snoeiwijze ook bij *Brunfelsia*, mannentrouw (*Plumbago*), *Ixora* en de garnalenplant (*Justicia brandegeana*).

Garnalenplant

Oleander

Kasheesters

Als je een nieuwe heester plant, bijvoorbeeld een *Citrus*, knip dan de hoofdstam terug tot op 45-60 cm. Aan het eind van de zomer zullen er dan zijtakken gevormd zijn. Laat drie of vier zijtakken aan de plant zitten om een mooie plant te krijgen. Verwijder de andere takken dicht bij de stam. Knip in het tweede jaar de zijtakken tot op twee derde net boven een blad of knop terug. Zorg daarna voor een open groeiwijze door alle verticale zijtakken af te knippen evenals kruisende en naar binnen groeiende takken. Deze methode is ook geschikt voor snelgroeiende kuitplanten als *Abutilon* en oleander. Verwijder de toppen uit nieuwe scheuten om het bloeiseizoen te verlengen. Wees voorzichtig met het melkachtige sap uit oleander en *Euphorbia*. Dit kan huid en slijmvliezen irriteren en vlekken op vloer en kleding veroorzaken.

Snoeien van te grote kuitplanten

In hun oorspronkelijke groeigebied worden sommige kuitplanten reuzengroot. Nu is het de kunst ze door goed snoeien klein te houden maar wel te laten bloeien. De paars bloeiende *Tibouchina urvilleana* is hiervan een goed voorbeeld. Als hij ieder voorjaar flink teruggeknipt wordt, kan de plant zelfs in een kleine kas uitbundig bloeien. Het moet op ongeveer dezelfde wijze gebeuren als bij de vlinderstruik in de tuin, maar pas op: knip niet alle bladeren weg, want dan loopt de plant niet meer uit. Het terugknippen van de hoofdtakken doe je het best in maart, als het groeiseizoen begint. Dun dan meteen ook alle kruisende en te dicht op elkaar staande takken uit. De plant zal snel nieuwe uitlopers vormen. Knip van de nieuwe groei alle naar binnen gerichte takken weg. Verwijder van sommige takken de toppen, zodat ze zich vertakken. Dit bevordert ook de vertakking en de bloei van de niet-getopte takken. Deze manier van snoeien is ook geschikt voor *Cestrum*, lampenpoetsers (*Callistemon*) en fuchsia's en voor de kamerplant *Ficus elastica*.

Abutilon

Snoei kalender

LENTE

Maart

- Snoei zomerbloeiende clematis rigoreus terug tot boven twee paar knoppen (van onderaf gezien).
- Snoei vlinderstruik (*Buddleja davidii*) en *Caryopteris* terug tot op een gestel van 20 cm.
- Verjong hortensia en boerenjasmijn: knip enkele oude takken laag bij de grond af.
- Snoei pluimhortensia's terug tot op 10 cm, *Hydrangea arborescens* 'Annabelle' tot op 30 cm.
- Snoei perkrozen en rozen op stam tot op 3 à 5 ogen.
- Snoei bij klimrozen de zijtakjes op de gesteltakken kort terug.
- Knot stamboompjes van *Catalpa*, *Robinia* en hibiscus.
- Dun bamboe uit door de dode, oudste en slechte halmen net boven de grond af te knippen.

April/mei

- Knip bij forsythia na de bloei oudere takken terug tot op een lagere scheut en dun het hart wat uit.
- Snoei bij rozemarijn na de bloei te lange takken met de helft terug.
- Snoei lavendel een eindje terug, maar niet tot in het kale hout.
- Knip bij boerenhortensia's oude bloeiwijzen pas laat af, ze beschermen de vroeg uitlopende knoppen tegen late nachtvorst.
- Fatsoneer *Clematis montana* zo nodig na de bloei. Wordt de plant te groot, knip dan wat stengels terug tot op een lagere scheut.
- Knot na de bloei *Prunus triloba* (amandelboompje) op stam.

Mei/juni

- Breng *Deutzia*, *Weigela* en *Kolkwitzia* na de bloei in model: snoei oude of te lange takken terug tot op een lagere scheut.
- Knip buxushaagjes, haagjes van Japanse hulst, bollen en andere vormgesnoeide heesters in model. Doe dit op een bewolkte dag.
- Knip hagen van liguster, *Lonicera nitida*, beuk, haagbeuk, taxus en coniferen.
- Knip zomerbloeiende vaste planten als *Phlox* en *Campanula lactiflora* begin juni wat terug, zodat ze zich vertakken en rijker bloeien.

ZOMER

Juni

- Heesters die in de voorzomer bloeien, zoals *Viburnum plicatum*, snoei je na de bloei in model.
- Snoei bij klimhortensia na de bloei de bloeitakken terug als ze te ver naar voren komen.
- Knip bij herbloeiende rozen de uitgebloeide bloemen weg.
- Snoei eenmalig bloeiende oude rozen na de bloei sterk terug.
- Snoei bij ramblerrozen een paar oude uitgebloeide takken terug tot op een lagere jonge uitloper. Trek en knip ze voorzichtig uit de wirwar van takken.

Juli

- Snoei van kruisbessen alle nieuwe zijtakken tot op vijf bladeren terug en dun rode en witte bessen uit.
- Snoei bamboehagen, en snoei hagen van buxus, liguster en leylandii-coniferen voor de tweede keer.
- Knip uitgebloeide bloemen uit bij eenjarigen, borderplanten en kuipplanten voor een langere bloei.
- Snoei steenvruchten als pruim en (sier)kers in de zomer, als ze in blad staan, voor minder kans op loodglans.

Augustus

- Kort bij blauweregen nieuwe zijscheuten in tot op ongeveer zes bladeren, om de bloei van volgend jaar te bevorderen.
- Kort bij leiappel en -peer de jonge scheuten op de gesteltakken in tot op enkele bladeren; dit bevordert het ontstaan van sportjes met bloemknoppen.
- Knip lavendel na de bloei wat terug.

HERFST

Augustus/september

- Snoei hagen van liguster, beuk, haagbeuk, coniferen en taxus in model.
- Kort bij lei- en dakplatanen de jonge scheuten in tot op enkele bladeren.
- Knip bij stamrozen uitgebloeide bloemen uit (tenzij ze bottels maken), bij zacht weer krijg je soms in november nog herbloei.
- Snoei notenbomen in de nazomer terwijl ze in blad staan; de snoeiwonden helen sneller en het voorkomt bloeden.

Oktober/november

- Knip in elkaar gezakte borderplanten af, maar laat soorten met een mooi wintersilhouet staan.
- Kort bij stamrozen met een zware kroon de takken met de helft in, om breken tijdens storm te voorkomen.
- Na de bladval kun je beginnen met het snoeien of terugnemen van bladverliezende heesters en bomen.
- Knip van zomerframbozen en bramen alle stengels die vrucht hebben gedragen tot de grond toe weg.

Wanneer snoei je wat? Een handige leidraad

WINTER

November/december

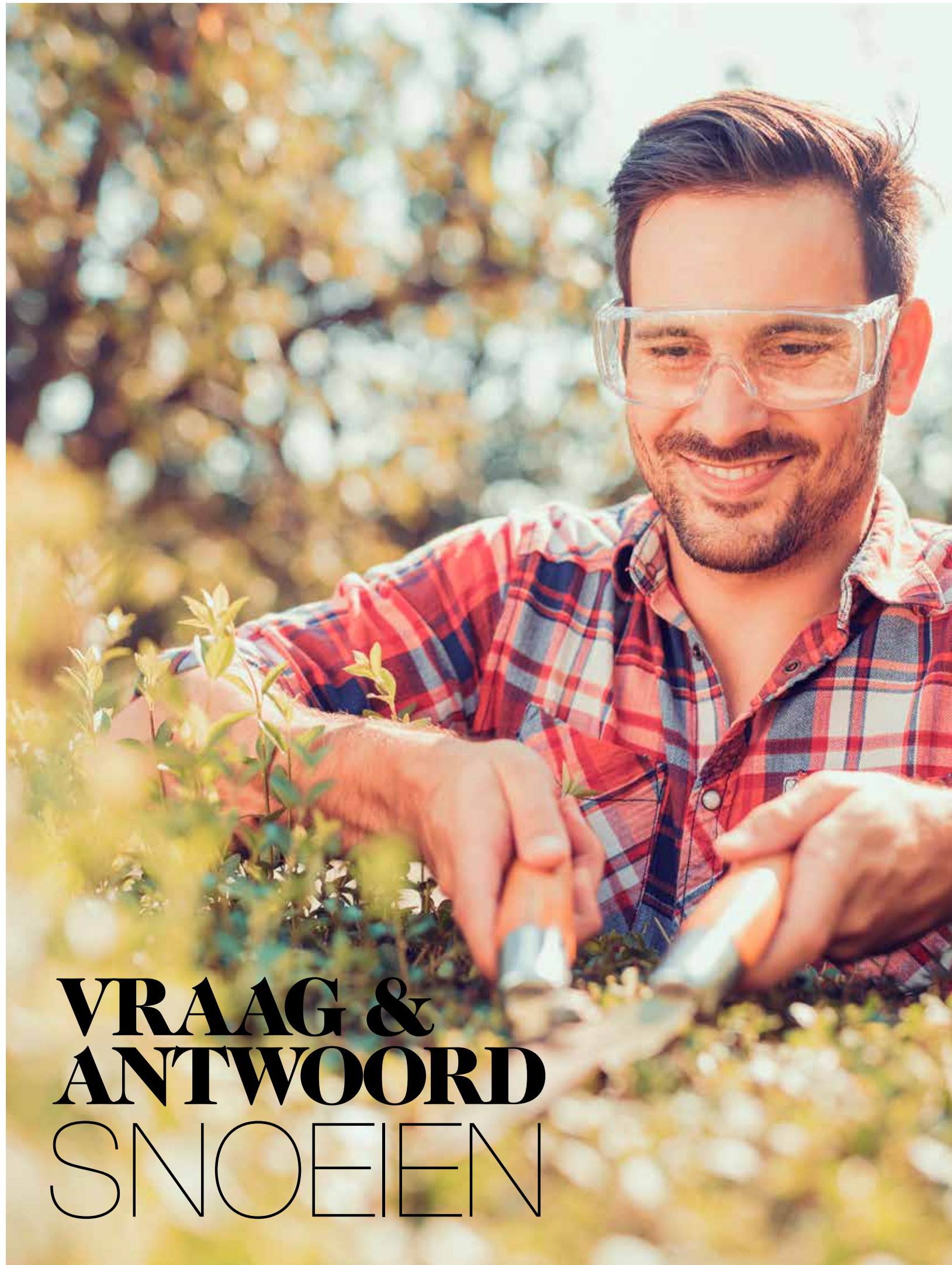
- Snoei soorten waarbij de sapstroom vroeg op gang komt vóór de kerst, om bloeden te voorkomen. Dit zijn esdoorn (*Acer*), berk, kastanje, notenboom, kiwi en *Actinidia kolomikta*, druif en sierdruif.
- Snoei bij klimrozen enkele oudere takken terug tot op een krachtige lage onvertakte scheut, of knip een oude tak laag weg voor nieuwe groei vanuit de basis.

December/januari

- Bij niet-vriezende weer kun je bladverliezende bomen en heesters snoeien.
- Snoei appel- en perenbomen zo, dat het hart van de kroon voldoende licht krijgt.
- Halveer bij leiappel en -peer de verlengde groei van de gesteltakken, om het uitlopen van alle zijogen te stimuleren. Kort bij een spalier ook de hoofdtak in, als je zijscheuten wilt voor een nieuwe etage.
- Snoei leilindes terug tot op de gesteltakken.
- Knip oud blad van *Helleborus orientalis*-cultivars af, zodat je de bloemen goed ziet.
- Knip van kruisbessen alle hoofdtakken tot op de helft terug. Kort zijtakjes tot op 5 cm in en haal overbodige takken weg uit het hart van de struik. Haal ook van rode en witte bessen alle beschadigde en kruisende takken weg.
- Snoei ongeveer een derde van alle takken van zwarte bessen weg.
- Alle dragende takken van herfstframbozen mag je in de winter helemaal wegnippen.

Februari/maart

- Snoei kornoelje met gekleurde takken diep terug.
- Snoei bij blauweregen de korte zijtakken op de gesteltakken terug tot 2 à 3 ogen.
- Snoei bij trompetbloem (*Campsis*) de zijtakken terug tot op een paar knoppen van de gesteltakken.
- Kort klimop die te groot wordt in; tegen draadschermen of als bodembedekker knip je hem vlak.
- Knot bonte wilg (*Salix*) op stam.
- Snoei *Viburnum x bodnantense* na de bloei in vorm.
- Fatsoneer winterjasmijn na de bloei.
- Knip winterheide na de bloei een stukje terug.
- Knip oud blad van *Epimedium* af vóór de bloei.
- Knip bij siergras oude halmen voorzichtig af als de plant uitloopt.
- Ruim oude stengels op van vaste planten.

VRAAG & ANTWOORD SNOEIEN

Waterlot in boom

- **Na het snoeien van een boom zijn er veel opgaande scheuten ontstaan. Hoe krijg ik de boom weer in model?**

Snoeien stimuleert het uitlopen van slapende knoppen. En hoe sterker je snoeit, hoe sterker een boom of heester zal reageren! Als je te veel takken ineens uit een boom snoeit, ontstaan er langs de stam veel steil opgaande scheuten, die waterlot genoemd worden. Haal deze snelgroeende scheuten weg om de vorm van de boom mooi te houden. Ook spontaan wil er soms waterlot ontstaan; het beste haal je dat steeds direct weg.

Engelse roos snoeien

- **Mijn Engelse roos 'Grace' is ruim 1 m hoog, hoe snoei ik deze roos?**

Engelse rozen of David Austin-rozen zijn struikrozen, die vaker bloeien maar wel de gevulde bloemvorm hebben van de oude rozen. Ze worden meestal hoger en breder dan perkrozen, met vrij lange doorbuigende takken waardoor de bloemen snel over de grond slieren.

De snoei gaat in principe als bij perkrozen, waarbij je dikke takken tot op zeven ogen terug snoeit en dunnere takken tot op vijf ogen. Maar je kunt ze ook wat langer laten: als je ze op zo'n 30-50 cm boven de grond snoeit, vormen ze een verhout gestel waardoor de bloemtakken verder van de grond worden getild. Wordt zo'n heesterroos uiteindelijk te oud, snoei hem dan terug tot zo'n 15 cm boven de grond.

Het juiste gereedschap

- **Welk snoeigereedschap gebruik ik bij welke klus?**

- **SNOEISCHAAR EN TAKKENSCHAAR** Investeer in een goede snoeischaar als je graag tuiniert, want die zul je vaak gebruiken. Een takkenschaar kan iets dikkere takken aan, zoals van heesters en bomen; uitschuifbare armen zijn handig. Scharen met een papegaaienbek hebben twee snijdende messen waardoor ze zachte stengels en groene takken minder kneuzen. Een aambeeldschaar heeft één snijdend en een vast mes, wat hem geschikt maakt voor harde en dode takken.
- **SNOEIZAAG** De kleine (soms inklapbare) zaagjes zijn handig voor wat dikkere takken, maar ook smal genoeg om bij verjongingssnoei in het hart van een struik te kunnen zagen. Met een grotere beugelzaag kun je zware takken afzagen. Een elektrische zaag komt van pas in een tuin met veel bomen, maar ook bij het op maat zagen van hardhout.
- **HEGGENSCHAAR** Messen met een golfsnede hebben meer grip op de scheuten, rechte messen knippen preciezer. Een buxusschaar is een kleiner model met rechte messen, heel geschikt voor vormsnoei. Als je veel hagen hebt, kies dan een motor-heggenschaar (elektrisch, met accu of op brandstof).

Gescheurde bast

- **Bij het afzagen van een tak scheurde de bast in, wat doe ik daar aan?**

Als een tak in de weg zit of de boom opgekrond moet worden, moet je weleens een dikke tak weghalen. Zaag daarbij altijd net buiten de takkraag, de verdikking bij de overgang van stam naar tak. Als de takkraag intact blijft, kan een boom zijn wonden sneller afgrendelen en overgroeien.

Bij het afzagen kan een tak soms plotseling doorbreken, waarbij er vaak ook een reep bast van de stam afscheurt. Omdat dit een invalspoort voor ziekten is, smeer je in dat geval een wondafdekmiddel op de plek. Het inscheuren van de bast kun je voorkomen door dikke takken in drie etappes af te zagen.

Sering met hoekige scheuten

- **Ik knip de uitgebloeide bloemtrossen uit mijn sering, maar bovenin ontstaan veel hoekige scheuten. Hoe krijg ik hem in model?**

Als je de verwelkte bloemtros wegnipt, zullen de slapende knoppen eronder uitlopen. Die groeien vaak haaks naar links en rechts, wat de vorm van de heester niet ten goede komt. Toch bloeit een sering het rijkst op de bovenste scheuten. Om de vorm te verbeteren, kun je elk jaar een of twee takken terugknippen tot op een lagere uitloper op de stengel, die naar de buitenkant van de struik wijst (anders krijg je kruisende takken). Als je dit elk jaar bij een paar takken doet, blijft de struik in model zonder dat de bloei er erg onder lijdt. Forsythia, boerenjasmijn, weigelia, *Deutzia* en *Kolkwitzia* maken tijdens hun bloei ook scheuten lager op de takken aan, zodat je ze op deze manier goed in model kunt snoeien.

Wintergroene planten

- **Kan ik wintergroene planten zoals Mahonia ook het beste 's winters snoeien?**

Omdat wintergroene struiken het hele jaar in blad staan, kennen ze geen echte rustperiode. Maar veel wintergroene soorten groeien vrij langzaam en regelmatig, zodat ze bijna geen snoei nodig hebben. Bij een *Skimmia* kun je af en toe een tak weghalen die buiten de groeivorm uitsteekt, bij camelia's bestaat de snoei vooral uit het wegnippen van uitgebloeide bloemen.

Als er soorten zijn die je wel wilt snoeien, doe dat dan na de bloei. *Viburnum tinus* kun je rond april/mei in model knippen, *Mahonia* in mei/juni. Ook een rododendron mag je in juni eventueel wat terugnemen als hij te ver uitgroeit. Bij hulst komt de groei pas laat op gang, zodat je die pas in juli in model snoeit.

Lavendel en rozemarijn zijn eveneens wintergroen, maar ook vorstgevoelig. Snoei ze in het voorjaar als ze uit beginnen te lopen, rond half april. Knip niet in het oude hout maar laat altijd wat groen aan de takken staan. Na de bloei kun je lavendel het best in juli nog lichtjes toppen om hem compact te houden.

Lavendel snoeien

Lavendel is een kleinblijvende heester die je twee keer per jaar moet snoeien om een mooie bossige en goed bloeiende plant te houden.

Lavendel valt gemakkelijk uit elkaar en ziet er dan wat versleten en dor uit. Goed snoeien zorgt voor een langere levensduur van de plant. De meest aangeplante lavendel, *Lavandula angustifolia*, snoei je in het voorjaar, zo rond maart, flink terug tot ongeveer 15 cm boven de grond. Later snoeien betekent dat de plant ook later gaat bloeien. Knip de lavendel zo ver terug dat elke stengel nog een grijsgroene top bevat, want de verhoutte delen lopen slecht of helemaal niet meer uit. Je kunt voor het snoeien van lavendel gewoon een heggenschaar gebruiken.

Na de bloei

De tweede snoeiperiode is direct na de bloei, in de regel in september. Knip dan alle uitgebloeide bloemen weg en knip de plant met een heggenschaar wat bij. Dit is een lichte snoeibeurt, je knipt de plant alleen in model. De plant zal dan nog een stukje doorgroeien en een mooie groene pol vormen voordat de lavendel de winter in gaat. Ook

hier geldt weer dat je nooit tot in het dode hout knipt. In maart is het dan weer tijd voor de voorjaarssnoei zoals hierboven beschreven.

Nieuwe lavendel

Heb je net een nieuwe lavendel gekocht, dan mag je die plant in het voorjaar een paar keer toppen. De plant zal dat eerste jaar dan wel wat minder en wat later bloeien, maar je krijg wel een mooie volle, rijkvertakte struik.

Oude lavendel

Heb je een oudere lavendelstruik die al een paar jaar niet is gesnoeid, dan is het lastig om de plant nog in model te krijgen. Waarschijnlijk zijn de twijgen al flink verhout en heeft de plant afgestorven delen. Die delen mag je uiteraard wegnippen. Soms zie je in het hart van de plant nieuwe scheuten. Door de afgestorven delen weg te knippen, krijgen deze scheuten weer licht en kunnen ze uitgroeien. Heeft de plant geen nieuwe scheuten en oogt de plant erg verhout, dan is het beter om de lavendel te vervangen.

FOTO'S: SHUTTERSTOCK

Het hele jaar *een mooi gazon*

Wil je ook een gezond diepgroen gazon waar je het hele jaar plezier van hebt? Dan moet je wel wat energie in je grasmat steken, maar het resultaat mag er wezen!

Een goed onderhouden gazon geeft de hele tuin net dat beetje extra. Maar voor een jaarrond mooie grasmat moet je meer doen dan alleen af en toe maaien. Het voorjaar vormt de start van de onderhoudskalender voor het gazon. Bemesten, onkruid wieden, mos bestrijden en het repareren van slechte stukken kan het beste gebeuren als de winter voorbij is en het gras opnieuw gaat groeien. Dit basisonderhoud is niet lastig en kost ook niet veel tijd. Pak het onderhoud meteen in het voorjaar op, dan heb je minder kans op gazonproblemen later in het jaar.

Onkruid wieden

Veel onkruiden die in het gazon voorkomen, zijn fraaie wilde bloemen die grasland kunnen omtoveren tot een schitterende bloemenzee maar in het gazon in onze tuin zien we ze liever niet. In het algemeen ontsnappen heel laaggroeiende gazononkruiden aan de messen van de grasmaaiër. Hierdoor kunnen ze zich uitbreiden tot een tapijt van breed uitstaande bladeren of een web van lange uitlopers, die het gras verstikken en lelijke platte plekken veroorzaken. Haal deze onkruiden in het voorjaar weg en zorg ervoor dat ze niet meer terugkomen voor het groeiseizoen begint. Bij de start van het tuinseizoen is onkruid wieden nog niet zoveel moeite, maar wacht je ermee dan heeft het onkruid al kans gehad zich te verspreiden en heb je extra werk. Onkruidbestrijdingsmiddelen voor het gazon hebben een erg specifieke werking omdat ze de overblijvende onkruiden in het gazon moeten bestrijden zonder het gras te beschadigen.

Speciaal gereedschap

De meeste gazononkruiden, vooral madeliefjes, weegbree, paardenbloemen en andere onkruiden met platte bladrozetten zijn goed zichtbaar tussen het gras. Wied ze handmatig weg, compleet met zoveel mogelijk wortel. Doe dit direct als je ze ziet, voordat ze kans hebben gezien om zich te verspreiden. Vervang naderhand de beschadigde graszode en vul de grotere gaten met goede tuinaarde. Voor het verwijderen van gazononkruiden is speciaal gereedschap verkrijgbaar, een soort grijper aan een lange steel. Deze is eenvoudig in het gebruik; je plaatst de steel boven het onkruid en drukt de grijper in de grond. Door de steel rond te draaien en naar boven te halen, trek je het onkruid in een handomdraai uit de grond. Voordeel is dat je niet hoeft te bukken. Je kunt natuurlijk ook een handonkruidsteker, een smal plantenschopje of zelfs een oud mes gebruiken.

Bemesting

Zoals veel andere planten heeft gras een uitgebalanceerde 'maaltijd' nodig om goed te groeien en om een mooi, gezond gazon te vormen. Vooral stikstof is belangrijk omdat dit voor een sterke bladgroei zorgt. Met twee keer per jaar strooien van gazonmest geef je het gazon alle voedingsstoffen die het nodig heeft. De behoefte varieert afhankelijk van de grondsoort; op lichte zandgrond is meer nodig dan op klei. Check de benodigde hoeveelheden zorgvuldig op de verpakking.

Verdeel de meststof gelijkmatig

Het gelijkmatig over het gazon verspreiden van meststoffen is nog een hele kunst. Op grote gazons is een strooiwagen die kan worden ingesteld op de aanbevolen hoeveelheden ideaal voor meststoffen in poeder- en korrelvorm. Duw de strooiwagen in parallelle banen over het gazon heen en weer en zorg ervoor dat de banen niet overlappen. Kleinere oppervlaktes kun je handmatig bemesten. Vloeibare mest kun je toedienen met een speciale geijkte verdeler die

Een goed onderhouden gazon geeft de hele tuin net dat beetje extra.

je aan het eind van een tuinslang bevestigt of met een gieter met een fijne broes. Als je poeder of korrels met de hand strooit, meet dan zorgvuldig de hoeveelheid af en verdeel poeder of korrels gelijkmatig over

de gewenste oppervlakte. Het is handig om kunstmestkorrels met zand te mengen om te voorkomen dat er hier en daar te veel mest terecht komt, waardoor het gras zou kunnen verbranden.

Gazonproblemen

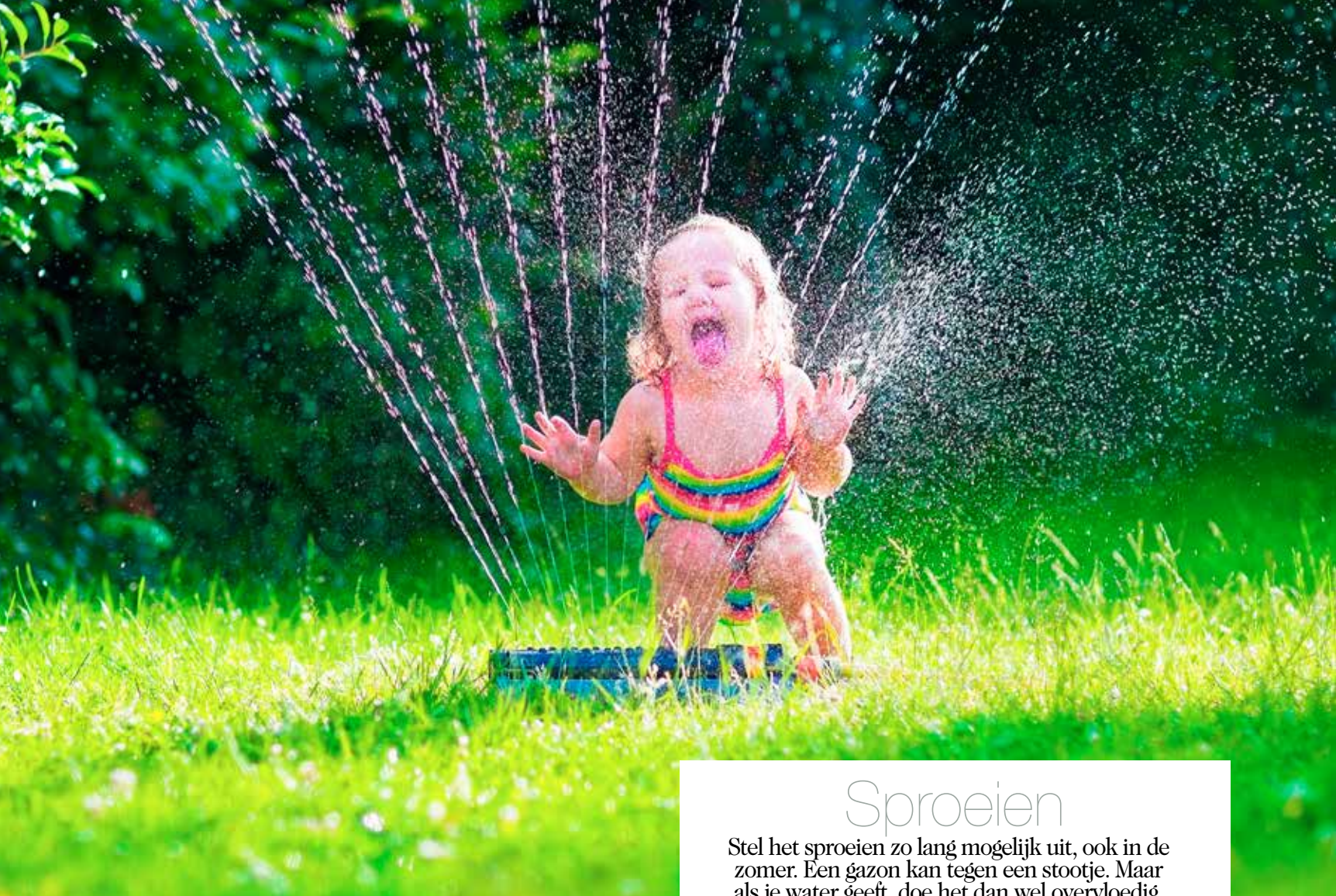
Het duidelijkste symptoom van een tekort aan voedingsstoffen is wanneer het gras helemaal geelgroen wordt en traag groeit. De grasmat kan dun en onregelmatig zijn, waardoor onkruid en mos meer kans krijgen. Bemesten kan snel voor een dichtere mat zorgen. Bemest royaler na een nat seizoen als de voedingsstoffen uit de bodem zijn gespoeld. Gebruik minder bij een droog seizoen, als je weinig hebt gespreid of als je het maaisel op het gazon hebt laten liggen om te composteren.

Verschillende meststoffen

Standaard organische mest of kunstmest voor het gazon kunnen op elk moment worden gegeven, hoewel er speciale meststoffen verkrijgbaar zijn voor het voorjaar en voor de herfst om tegemoet te komen aan de wisselende behoeftes van het gras. Sommige bevatten snelwerkende voedingsstoffen én langzaam vrijkomende voeding, en zelfs een

Onderhoudstips

- * Gebruik geen onkruidbestrijdingsmiddel of mosdoder op nieuw gazon van minder dan zes maanden oud, omdat dit de groei kan vertragen.
- * Maai het gazon in het voorjaar op 4 cm hoogte. Stel de messen van de grasmaaiër geleidelijk lager af als het gras flink groeit.
- * Gebruik het mos dat je met verticuteren hebt verwijderd als onderlaag in hanging baskets, gebruik het als mulch in de border, of leg het ergens op een hoop voor nestelende vogels.

Sproeien

Stel het sproeien zo lang mogelijk uit, ook in de zomer. Een gazon kan tegen een stootje. Maar als je water geeft, doe het dan wel overvloedig. Dus liever één keer per week royaal, dan een paar keer per week een klein beetje. Zet een leeg theekopje op het gazon en zet de sproeier aan het werk. Draai de kraan dicht als het kopje halfvol is. Zelfs tijdens een hittegolf komt een gazon daar een week mee toe. De beste tijd om water te geven is tegen het eind van de middag en het begin van de avond. Maar ook als je niet sproeit, zal zelfs een dof geworden gazon zich na een droogteperiode snel herstellen. Laat het gazon om de verdamping tegen te gaan niet te lang worden, maar maai het ook weer niet te kort. Grassprietjes van pakweg 4 cm lengte zullen elkaar beschaduwen en zo het zonlicht temperen.

onkruidbestrijdingsmiddel voor de handige combinatie van bemesten en bestrijden. Vloeibare voeding kun je sproeien als het gazon vochtig is. Makkelijker is het mest in korrelvorm te geven, maar let er altijd op dat je geen stukje gazon mist of dubbel strooit om latere variaties in groei te voorkomen.

Mos in het gras

Alhoewel ook mooi groen en zacht, zijn we toch niet zo blij met mos in het gazon. Vooral na zachte winters waarin het veel regent zie je dat het mos gaat woekeren. In principe is mos altijd een teken dat er iets niet in orde is met je grasmatt. Het gazon krijgt te weinig licht, heeft een kalkgebrek, een gebrek aan voeding of het gras is te kort gemaaid. Mos kan ook het gevolg zijn van een combinatie van bovenstaande omstandigheden.

De gebruikelijke manier om mos aan te pakken, is het te verwijderen met een verticuteerhark of, bij een groter gazon, met een verticuteermachine. Eventueel kun je ook een bladhark gebruiken en hiermee

krachtig door het gras harken. Verticuteren doe je na een maaibeurt, in april of in september.

Verbeter de drainage van slecht afwaterende of verdichte gazons met een speciale gazonbeluchter of door de grasmatt te prikken met een prikrol of tuinvork. Deze methode wordt ook toegepast wanneer een gazon intensief wordt belopen, waardoor de bodem is dichtgeslagen. De wortels krijgen dan te weinig zuurstof en het gras verstikt. Door te verticuteren maak je de grondlaag opnieuw los. De messen kammen de viltlaag eruit en trekken smalle sleufjes, zodat water en voeding weer tot de wortels kunnen doordringen.

Vind je het verticuteren te veel of te zwaar werk? Dan zou je de bewuste plek ook in kunnen strooien met gazonzand, een mengsel van metselzand, mosbestrijder en gazonmest om het gras aan te sporen tot groei. Verspreid het zand gelijkmatig in de aanbevolen hoeveelheid tijdens een droge periode in het midden van het voorjaar. Doe dit zorgvuldig

Bemestingstips

- Kies een windstille dag om meststoffen te strooien, als de grond vochtig is en er regen wordt verwacht.
- Extra voedingsstoffen zijn vooral nodig als het gras aan de groei is, dus wacht met voorjaarsbemesting tot april, begin mei.
- Als je wat overgebleven bladaarde of fijne compost hebt, kun je die in plaats van kunstmest dun uitstrooien en inharken.
- Heb je een gedeelte met wilde bloemen in het gazon? Bemest dit dan niet. Het gras gaat anders weelderig groeien waardoor de bloemen worden verdrongen.

Veel onkruiden zijn fraaie wilde bloemen, maar die zien we niet graag in ons gazon.

met de hand of met een strooiwagen en wacht ongeveer een week totdat de mosbestrijder werkt. Pak dan een bladhark om het verbrande mos uit te harken en te verwijderen, veeg kleine gazons met een bezem of ga met een cirkelmaaier over de behandelde plek heen.

Als er naast mos liggend vetmuur of gewone veldbies in het gazon voorkomt, kan dat duiden op een te zure grond. Check de grond dan met een pH-meter en bekalk indien nodig. Vermijd overbepaling, omdat dit fijnere grassen niet ten goede komt. Nadat mos en viltlaag zijn verwijderd, kun je het gazon het beste een voorjaarsbemesting geven omdat hierdoor het gras beter zal gaan groeien. Sommige tuiniers gebruiken ijzersulfaat - ook een bestanddeel van gazonzand - of een chemische mosbestrijder. Volg altijd de aanbevolen hoeveelheid om beschadiging van het gras te voorkomen. Echter, voor blijvende resultaten is het raadzaam de onderliggende oorzaken van de mosinvasie te onderzoeken en aan te pakken, zoals het verbeteren van onvruchtbare, zanderige en droogtegevoelige grond.

Opnieuw inzaaien

Als het gazon is geverticuteerd of als het te weinig is bemest, kunnen kale plekken voorkomen. Zaai deze opnieuw in om te voorkomen dat mos en onkruid de overhand krijgen. Maak de grond wat los, verwijder onkruid, hark het gelijk met het omringende gazon en voeg indien nodig fijne compost toe.

Zaai de plek in met geschikt graszaad en strooi daarbij de helft van het zaad gelijkmatig in één richting en de rest in de andere richting. Hark de zaden licht in en bescherm ze met netten tegen vogels. Of haal het kale stuk gras weg en leg een nieuwe graszode terug. Je kunt de kale plekken in het voorjaar of in het najaar inzaaien. In het najaar zal het zaad wat sneller kiemen omdat de grond dan nog warm is.

Oordeelkundig maaien

Maaien is niet alleen een kwestie van het kort houden van gras, maaien doe je vooral ook om nieuwe groei te stimuleren. Maaien heeft hetzelfde effect als het toppen van potplanten: het bevordert de vorming van zijscheuten. Daarnaast gaat het maaien de groei van de wat grovere grassoorten tegen, omdat deze minder bestand zijn tegen een regelmatig maaibeurt, terwijl de fijnere grassoorten er juist door worden gestimuleerd.

De maaihoogte hangt af van het soort gazon: een speelgazon maai je 4 cm hoog, een fijnbladig siergazon houdt je op 2,5 cm. Bij droog weer kun je wat hoger maaien, bij nat weer is de groei sterker en maai je wat lager. Maai een gazon nooit te kort. Je snijdt dan door de grondstengels en niet door de bladeren. Bovendien zullen bij een te kort gemaaid gazon de graswortels tijdens een hittegolf eerder verbranden.

Madeliefje

Paardenbloem

Boterbloem

Klaver

Veelvoorkomende gazononkruiden

Madeliefje

- ▶ Herkenbaar aan de vlakke rozetten van ovale bladeren en lieve witte bloempjes met een geel hartje die tegen de schemer sluiten.
- ▶ Breidt zich uit tot hele plekken die het gras eromheen verstikken.
- ▶ Zien er schattig uit, maar verwijder ze tijdig als je een net gazon wenst.

Paardenbloem

- ▶ Lange, onbehaarde, grof getande bladeren die grote rozetten vormen. Heldergele bloemen.
- ▶ Vormt een dicht rozet dat naburige grasplanten verstikt en wegdrukt.
- ▶ Breidt zich door uitzaaien snel uit, de penwortels putten de grond uit.
 - ▶ Steek ze uit en probeer de lange penwortel in zijn geheel te verwijderen. Spuit eventueel in het voorjaar met onkruidbestrijdingsmiddel direct op de plant.
 - ▶ Komt er onverhoopt toch een paardenbloem in bloei? Verwijder de bloemen tijdig, voordat ze zich uitzaaien.

Boterbloem

- ▶ Rozetten met sterk ingesneden bladeren en gele bloemen.
 - ▶ Belemmert andere planten in hun groei en neemt bodemmineralen op. Kruidende boterbloemen breiden zich snel uit en groeien tussen andere planten door.
 - ▶ Verwijder ze met de hand of behandel ze met een onkruidbestrijdingsmiddel.

Klaver

- ▶ Klavervormige bladeren met een donker hart en volle witte, of enigszins gele of roze bloemhoofden.
- ▶ Blijft groen tijdens droogte. Stikstofrijke wortels voeden het gras, woekert door lange uitlopers. Zaait zich rijkelijk uit.
- ▶ Gedijt op arme grond dus bemest het gazon regelmatig en gebruik een opvangbak op de grasmaaier om bloemen en zaadhoofden op te vangen. Behandel eventueel een of twee keer met een selectief middel.

Zuring

- ▶ Geribbelde, ovale, puntige bladeren en korte aren met minuscule bloempjes, die vaak naar één kant groeien.
- ▶ De bladrozetten kunnen het gras verdringen in hun concurrentie om essentiële voedingsstoffen.
- ▶ Vork ze bij voorkeur uit met een tuinvork. Gebruik eventueel een bestrijdingsmiddel.

Eenjarig straatgras

- ▶ Pollen korte, lijnvormige bladeren, vaak met duidelijk parallelle lijnen. Straatgras bloeit al op jonge leeftijd.
- ▶ Korte levensduur, sterft snel met droog weer. Planten zaaien zich snel uit, zelfs in de winter, en kunnen gastheer zijn voor schadelijke aaltjes.
 - ▶ Moeilijk onder controle te krijgen dus bemest het gazon goed en gebruik een opvangbak bij het maaien. Leg bij grotere oppervlaktes graszoden of zaai opnieuw in.

Jaarlijks gazononderhoud

Verwijder paardenbloemen liefst met penwortel en al.

Maai frequent: minstens één keer per week van april tot oktober. Een goede vuistregel is te maaien wanneer het gras de helft hoger is dan de gebruikelijke maaihoogte. Voorbeeld: een sportgazon van 4 cm hoog maai je wanneer het gras 6 cm is. Het mooiste effect krijg je wanneer je met de grasmaaier tijdens de volgende maaibeurt dwars op de richting van de vorige keer rijdt.

Is het maaisel erg kort, dan mag het op de grasmat blijven liggen. De regenwormen verwerken het snel tot voedsel voor het gazon. Lang maaisel kun je tussen groenten of in de border als onkruidverstikkende mulchlaag gebruiken. Je kunt het ook op de composthoop gooien, maar meng het dan met wat grover groenafval.

En dan nog dit: een gazon dat tot 4 cm hoogte wordt gemaaid heeft minder last van droogte dan een ongemaaid gazon omdat de verdampingsoppervlakte van de grassprietjes kleiner is.

Een extra maaibeurt

In het begin van de lente moet het gazon gemiddeld één maal per week gemaaid worden. Maar aan het eind van de lente tot het begin van de zomer kan dit oplopen tot twee keer per week. Nu kun je aanvoeren dat er bij zo 'n maaitempo nauwelijks wat te maaien valt, maar de klus is natuurlijk wel aanmerkelijk sneller gedaan en met heel wat minder ritjes naar de composthoop. Als het in de zomer echt warm en droog wordt, is het verstandig iets minder frequent te maaien en het gras wat hoger te laten groeien. Zo voorkom je dat het gras verschroeit.

Oneffenheden

Hobbels in het gras kun je vrij eenvoudig wegwerken. Kies hiervoor een bewolkte herfstdag. Met een scherpe spade steek je de graszode niet te dik af, waarna je het teveel aan aarde wegschraapt. Als dat gebeurd is, leg je de zode terug. Trap flink aan en vul eventuele gaten langs de randen met een deel van de overtollige grond op.

Kanten knippen

Uitgegroeide grasranden kunnen er slordig bijliggen en het effect van een voor het overige deel goed verzorgd gazon tenietdoen. Je kunt voor het kantenknipwerk het beste een speciale kantenschaar gebruiken. Een plank kan een goede hulp zijn bij het op de juiste manier afsnijden van een grasrand. Heeft je gazon echter golvende lijnen, maak dan gebruik van een tuinslang om zo de ideale lijn uit te leggen. Je kunt dan met een graskantensteker voorzichtig naast de plank of de slang de nieuwe graskant afsteken.

- * Loop zo min mogelijk over een besneeuwd of bevroren gazon.
- * Bestrijd mos in maart-april met een anti-mosmiddel of met een meststof die mos geen kans geeft.
- * Verwijder onkruid handmatig of met een selectief middel.
- * Strooi voldoende kalk om de zuurgraad op peil te brengen.
- * Verticuteer in april. Zaai kale plekken opnieuw in.
- * Maai vaak en laat het gras niet langer worden dan anderhalve keer de maaihoogte; de maaihoogte van fijn siergazon is 2,5 cm, van sportgazon 4 cm.
- * Geef in de periode juni tot augustus een onderhoudsbemesting met een organische gazonmeststof.
- * Maai het gazon tijdens een hittegolf niet te kort. Bij felle zon moeten de grassprietjes elkaar schaduw geven.
- * Sproei alleen bij langdurige droogte. Sproei dan wel overvloedig. Gebruik nooit leidingwater als er een sproeiverbod is.
- * Bestrijd onkruiden met een selectieve verdelger. Augustus is daarvoor de uitgelezen maand.
- * Verticuteer in september - alleen als dat nodig is en je dat in het voorjaar niet hebt gedaan - en geef een derde keer voeding.
- * Stop eind oktober met maaien. Laat het gazon 5 à 6 cm hoog. Mos krijgt dan geen licht en daardoor minder kans.
- * Hark het herfstblad van het gazon.

NIEUW

Boordevol inspiratie voor je nieuwe tuin!

€ 8,95
100 PAGINA'S

€ 8,95

TUINOntwerp

EEN SPECIAL VAN TUINSEIZOEN

ACHTERTUIN WORDT TROPISCHE OASE MET PLUNGEPOOL

Exotische planten Jungletuin met vlinderpad en boomvarens	Gezinstuin Zachte lijnen, siergrassen en veel groen	Weinig onderhoud Zonnige Ibiza-tuin met beschutte loungehoek	Slim lichtplan Groen paradijs verstopt in hartje Amsterdam
---	---	--	--

EN VERDER: SPEELSE BODEMBEDEKKERS • MAAK ZELF EEN HOEKBANK VAN BETON CIRÉ • BLOEMENZEE ALS VOORTUIN • TUIN MET ZUIDERSE VAKANTIESFEER • DE NIEUWSTE TUINTRENDS

BP 8 711273 993747

In deze special vind je een grote variatie aan eigentijdse tuinen, zoals een jungletuin, een landelijke, luxe gezinstuin en een tuin in zuiderse vakantiesfeer. Wegdromen kan ook bij een groen, stijlvol dakterras in hartje Amsterdam, bij een eigentijdse tuin met een wolk van siergrassen en bij een tropische tuin met plungepool. Ook erg mooi is de onderhoudsarme tuin in Ibiza-stijl en de piepkleine voortuin, die oogt als een bloemenzee. Verder ook: tips voor water in je tuin, 10x speelse, natuurlijk ogende bodembedekkers en dé tuintrend van 2023 - ode aan de natuur.

Bestellen kan via: www.vipwinkel.nl/tuinontwerp

Scan met je camera

Laat het gazon niet versloffen

Als je in het voorjaar en tijdens de zomer goed voor je gazon hebt gezorgd, laat het werk in het najaar dan niet versloffen. Geef je gazon een laatste oppepper zodat het sterk de winter in gaat.

Het najaar is ideaal voor wat onderhoudsklusjes aan het gazon zoals beluchten, omdat de grond nu zachter is. Ook kun je nog speciale herfstmest strooien om het gras in goede conditie te krijgen, zodat het beter tegen de winter bestand is.

Beluchten

Gazons laten flink over zich lopen, met als gevolg dat de grond compacter wordt waardoor de lucht eruit wordt gedrukt. Als er onvoldoende lucht bij de wortels kan komen, sterft het gras af. Zo ontstaan er kale plekken waar alleen het taaiere onkruid wil groeien. Om ervoor te zorgen dat het gras krachtig groeit, pak je de verdichting van de grond aan door het eens goed te beluchten. In zijn simpelste vorm betekent dit dat je met een spitvork over het hele gazon loopt en daarbij om de 15 cm gaatjes in de grond prikt, ongeveer 15 cm diep. Bij een groot gazon wordt dit een tijdrovende klus. Een elektrische gazonbeluchter biedt dan uitkomst. Deze is voorzien van een rol met verende pinnetjes die mos en oud maaisel uitkammen en gaatjes in de bodem prikken, zodat er weer lucht bij de wortels kan komen. Welke methode je ook kiest, wacht er altijd mee totdat de grond zacht is en zich gemakkelijk laat bewerken, zoals na een flinke regenbui.

Verticuteren

Na verloop van tijd kan zich onder in de grasmat een viltlaag opbouwen van dood gras, maairesten en mos. Als deze laag dikker wordt dan een paar centimeter remt hij de groei van het gras omdat hij licht, water en meststoffen tegenhoudt. Ook kunnen er ziekten en plagen in schuilen. In de herfst is verticuteren een van de belangrijkste gazonklussen, omdat het de viltlaag verwijdert. Meestal gebeurt dit door de hele grasmat stevig door te kammen met een speciale verticuteerhark (met scherpe, snijdende punten). Kies hiervoor een koude dag, want je zult het snel warm krijgen! Voor grotere gazons kun je een verticuteer-machine gebruiken; doordat de messen hiervan in de bodem snijden,

wordt de grond meteen ook belucht. Loop na het verticuteren nog een keer met de maaier, liefst met opvangbak, over het gazon om de laatste losse restjes te verwijderen en oneffenheden uit te vlakken.

Zaai eventuele dunne plekken wat bij met een graszaadmengsel dat past bij je gazon en gebruiksdoel, bijvoorbeeld een mengsel voor schaduw of voor een speelgazon. Zaai ongeveer twee handjes zaad per vierkante meter gazon.

Afstrooien

Het laatste onderdeel van de herfstbeurt is het aanbrengen van een dun toplaagje. Dit verbetert de structuur van de grond en vlakkt kleine oneffenheden in de grasmat uit.

Gebruik voor het afstrooien een licht grondmengsel, bijvoorbeeld een mengsel van gelijke delen potgrond en scherp zand. Of maak een speciaal strooimengsel van één deel bladaarde (of een andere turfvervanger), vier delen leemgrond en vier delen scherp zand. Op zware gronden verhoog je het aandeel zand, terwijl je op zandgrond juist meer bladaarde toevoegt.

Verdeel dit mengsel gelijkmatig over het gazon: strooi het luchtig uit en hark het daarna met een bladhark gelijkmatig tussen de grassprietten. Of de winter nu mild of streng zal worden, als je je gazon in de herfst wat extra zorg en aandacht hebt gegeven, mag je ervan uitgaan dat het in optimale conditie is en alle uitdagingen van het komend seizoen aan kan.

Voeden

Gebruik een speciale herfstmest als je het gras nog laat in het jaar wil voeden. Die bevat minder stikstof (N) en meer kalium (K); kalium stimuleert de groei van de wortels en niet van het blad. Ook kun je organische gazonmest gebruiken.

tip

Wormen werken soms hoopjes aarde omhoog. Veeg die voor het maaien eerst weg, want ze verstikken het gras en zijn een uitstekende kiemplaat voor onkruid.

Graszaad of graszoden

Wordt het zaad of zoden? Zaad is goedkoper dan graszoden, maar met graszoden heb je eerder resultaat. Overigens kun je bij zowel graszoden als zaadmengsels kiezen voor een speelgazon of een siergazon.

Graszoden kun je vrijwel het hele jaar door leggen maar liever niet in een droge zomer en ook niet als de vorst in de grond zit. De beste tijd om graszoden te leggen is echter in mei, aan het begin van het groeiseizoen. Koop de zoden bij een specialist die je precies kan laten zien wat je krijgt. De zoden dienen onkruidvrij, dichtbegroeid en groen te zijn. Als zoden een paar dagen opgerold blijven liggen, worden ze geel. Bestel de graszoden pas als je zeker weet dat je ze snel na aflevering kunt leggen. Natuurlijk moet je de grond ook voorbereiden op het tapijt dat erop wordt aangebracht. Die voorbereiding is voor zaad en zoden gelijk. Het aanleggen van een gazon met graszoden is dus niet eenvoudiger; het oogt alleen sneller groen.

Vorbereiding

De voorbereiding bestaat uit het omspitten van de grond en het verwijderen van onkruid en alle grote stenen. Vervolgens egaliseer je de grond door met een hark en met de voeten het zand wat te verdelen en vervolgens aan te stampen. Pas als het stuk grond echt mooi vlak is, kun je gaan zaaien of zoden gaan leggen. Hobbels zijn later lastig te corrigeren dus werk zorgvuldig.

Ga je graszoden leggen, begin dan aan één zijde met een lang, recht stuk en leg er een rij zoden langs. Leg een plank over de gelegde zoden om overheen te kunnen lopen, terwijl je de tweede rij legt. Leg de zoden om en om zoals bij het patroon van een gemetselde muur en zorg er daarbij voor dat de randen van de zoden naadloos aansluiten.

Nadat je een zode hebt gelegd, druk je deze stevig aan met de achterkant van een hark. Ook kun je een dikke plank gebruiken die je op de zode legt. Door met een zware moker een rake klap bovenop de plank te geven, druk je de zode stevig tegen de grond.

Aan de rand van de border leg je de zoden net iets ruimer zodat je de restanten kunt afsnijden met een oud mes. Als de zoden goed op elkaar

aansluiten zouden er geen tussenruimten te zien mogen zijn. Als dat toch het geval is dan kun je deze opvullen met een beetje aarde.

Zaaien

De beste tijd om een gazon in te zaaien is april, mei of september. Je gebruikt ongeveer 40 tot 50 gram graszaad per vierkante meter (kijk voor de exacte hoeveelheid op de verpakking). Als je heel precies wil weten hoeveel je per vierkante meter mag inzaaien, weeg dan eerst de benodigde hoeveelheid zaad en doe dit in een plastic bekertje. Zet vervolgens met een markeerstift een streep op de zijkant van het bekertje en je hebt een perfecte maat voor de juiste hoeveelheid graszaad. Om het verdelen wat gemakkelijker te maken kun je het gazon van tevoren opdelen in stroken van een meter, bijvoorbeeld met behulp van bamboestokken en touw.

Na het zaaien moet het zaad licht ingeharkt worden. Leg verspreid een aantal twijgen op het zaaisel om katten en vogels weg te houden. Of prik om de vogels te verjagen hier en daar een stokje met foliepapier of een cd in het gras.

Onkruiden kunnen in pas gezaaid gras makkelijk kiemen. Je kunt ze het beste bestrijden met een meststof waaraan een onkruidbestrijder is toegevoegd. Zodra het gras begint te groeien en

een hoogte heeft bereikt van ongeveer 4 cm kun je het gazon een eerste maaibeurt geven. Maai het gras niet korter dan zo'n 2,5 cm.

Verzorging na aanleg

Of je nu een gazon hebt gezaaid of een gazon van zoden hebt, zorg ervoor dat het de eerste tijd na aanleg niet uitdroogt. Sproei daarom in droge perioden regelmatig. Maak het nieuwe gazon of het gazon in wording niet elke keer drijfnaat. Anders kunnen de wortels van de zoden gaan rotten of kan het graszaad wegspoelen. Na aanleg in het voorjaar kun je bij graszoden het beste eenmaal een langzaam werkende gazonmest geven. Heb je een gezaaid gazon, strooi dan twee weken na het zaaien een kortwerkende mengmeststof met veel stikstof. Dit zorgt voor een snelle groei. Geef een maand later een langdurige gazonmest. Bij goed weer kan het gras al na vier tot vijf weken worden gemaaid.

Zaden of zoden, laat je nieuwe gazon nooit uitdrogen.

1+1 GRATIS

Liefde voor Groen

Twee abonnementen voor de prijs van één
Samen voor slechts €14,95

RUIM
60%
KORTING

- ♥ **LANDIDEE** VOOR IEDEREEN DIE WIL GENIETEN VAN HET BINNEN – EN BUITENLEVEN
- ♥ **GROENER WONEN** OVER DUURZAAM WONEN EN MILIEUVRIENDELIJK LEVEN ZONDER IN TE LEVEREN OP COMFORT
- ♥ **TUINSEIZOEN** VOOR DE ECHE TUINLIEFHEBBERS
- ♥ **DE TUIN OP TAFEL** VOOR DE ECHE MOESTUINIËRS DIE OOK HOUDEN VAN KOKEN

Abonneren kan via www.liefdevoorgroen.com

Het abonnement loopt minstens 4 nummers en is tot wederopzegging. Het gratis cadeau-abonnement naar keuze stopt automatisch.

Scan
mij

Tuin, balkon of (dak)terras, een moestuin in een pot past overal!

Alles voor de moestuin vind je op DeZaden.nl

Laat je inspireren!

DEZADEN

www.dezaden.nl

